

ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Νέα Παιδαγωγική-Σχολική Πράξη

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΧΑΡΗΣ ΠΑΤΣΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΣΟΥΡΛΑ: Έφηβικά πατριδογνωστικά κείμενα	Σελ. 997
ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΠΛΕΣΣΑ: 'Ο Βίκτωρ Ουγκώ ως παιδαγωγός .	» 1002
Θ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗ: Το Διεθνές Συμβούλιον 'Ανωτάτων Παιδαγωγικών Σχολών	» 1003
Κ. ΚΑΛΑΝΤΖΗ: Έκθεσις λειτουργίας τμήματος θεραπευτι- κής παιδαγωγικής Βασιλικού Έθνικού 'Ιδρύματος	» 1006
ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΦΑΣΣΑ: Πρόγραμμα και άπασχόλησις τών νηπίων	» 1010
ΧΑΡΙΛΑΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ: 'Η άποστολή του Νηπιάγωγείου	» 1012
Κ. ΠΑΠΑΜΑΝΩΛΗ: Το παιδικό βιβλίο στην 'Ελλάδα	» 1014
ΕΥΣΤ. Ι. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ: 'Η Μητέρα και το παιδί	» 1016
Δ. ΚΑΡΑΜΠΕΤΣΟΥ: 'Η Διδασκαλία του ποιήματος	» 1019
ΕΥΑΓ. ΧΟΡΜΟΒΑ: 'Η όλική μέθοδος Ντεκρολύ στο Μονοτάσιο	» 1022
ΝΙΚΟΥ ΑΔΑΛΟΓΛΟΥ: Δυό πατριδογνωστικά κείμενα	» 1026
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΓΚΡΟΖΑ: Το παιδικό περιοδικό «Ζεκίνημα τών παιδιών»	» 1027

Τά τεύχη του «ΝΕΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ» μηνών Μαΐου-Ιουνίου και τό θερινό έτοιμάζονται και θα κυκλοφορήσουν κανονικά. Ουδεμία καθυστέρηση τεύχους από έξής.

ΕΤΟΣ Ι' ΜΑΡΤΙΟΣ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1960 - ΤΕΥΧΟΣ 115 - 116

"ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ,"

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΑΘΗΝΑΙ, ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ 35

ΧΡΟΝΟΣ Ι' - ΑΡΙΘ. 115-116
ΜΑΡΤΙΟΣ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1960

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Μόνον έτησία :
Για σχολεία και εκπαιδευτικούς δρχ. 100

Διευθύνσεις συμφώνως τῷ Α. Ν. 4092)1948

Έκδοτης-Διευθυντής: ΧΑΡΗΣ ΠΑΤΣΗΣ

Κατοικία: Δωδεκανήσου 2 (Κυψέλη)

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: ΑΘ. ΜΑΡΚΟΥ
Ραγκαβᾶ 4

"ECOLE NOUVELLE,"

REVUE MENSUELLE DE PÉDAGOGIE
ATHÈNES RUE SOCRATE 35

ANNEE X' - NUMERO 115 - 116
MARS - AVRIL 1960

ABONNEMENTS

Pour les écoles et les instituteurs
d' un an dr, 100

Άλληλογραφία και έμβασματα

κ. ΧΑΡΗΝ ΠΑΤΣΗΝ

Σωκράτους 35 Άθηναι-Τηλ. 521-418

(Χειρόγραφα δέν επιστρέφονται)

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

1. Έγκυκλοφόρησαν οί τόμοι 10ος, 11ος, και 12ος τῆς «Μεγάλης Έγκυκλοπαιδείας τῶν Νέων». Όσοι μέχρι σήμερα δέν τοὺς παραλάβετε, πρέπει νά έμβάσετε τήν άξίαν των για νά σᾶς άποσταλοῦν ἢ στείλτε έξουσιοδοτημένο πρόσωπο νά τοὺς παραλάβη.

2. Ἡ τακτοποίηση τοῦ ζητήματος τῆς έγκυκλίου τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, ἡ σχετική μέ τήν κυκλοφορία τῆς «Μεγάλης Έγκυκλοπαιδείας τῶν Νέων», στα σχολεία, θα ρυθμισθῇ προσεχῶς, ὡς μᾶς υπεσχέθη ὁ έξοχώτατος Ὑπουργός τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας και Ὁρησκευμάτων κ. Βογιατζῆς.

3. Έγκυκλοφόρησαν χρυσόδετοι και οί πέντε τόμοι τῆς «ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΣ» τοῦ Κ. Παπαρρηγοπούλου (όλόκληρον δηλαδή τὸ έργον) και ἤδη άρχίσαμε νά τυπώνουμε τόν 7)τομή του «ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ» σέ νεωτάτη έκδοση.

4. Έγκυκλοφόρησαν επίσης και οί 2 έκ τῶν 4 τόμων τῆς «ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ» τοῦ Σπυρίδωνος Τρικούπη. (Λεπτομέρειες και ὅρους άποκτήσεως τῶν έργων αὐτῶν βλέπετε στα έξώφυλλα).

"ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ,"

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΧΑΡΗΣ ΠΑΤΣΗΣ

ΕΤΟΣ 10ον

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 115 - 116

Πατριδογνωστικοί Άντίλαλοι

ΕΦΗΒΙΚΑ ΠΑΤΡΙΔΟΓΝΩΣΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

Υπό ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΣΟΥΡΛΑ, Παιδαγωγού

Ἡ Γενέθλια Γῆ αποτελεί τήν άστείρευτη πηγή τῆς μορφωτικῆς δυνάμεως.

SPRANGER

ΓΕΝΕΘΛΙΑ ΓΗ

Έκεῖ ὅπου ὁ ἥλιος τὸ πρῶτον ἐchrύσωσε τὸ λίκνον μας.

Έκεῖ ὅπου τὸ βλέμμα τῆς Μάνας μας μέ στοργήν και αγάπην προσέβλεπεν ὑπεράνω τοῦ λίκνου μας.

Έκεῖ ὅπου τὸ πρῶτον ἡ Μάνα μας μέ αγάπη και μέ γέλοιο μᾶς ἔσφιξε στήν ἀγκαλιά της.

Έκεῖ ὅπου ὁ Πατέρας μας ἐχάραξε στήν καρδιά μας τήν πρώτη χριστιανική ἀνατροφή μας.

Έκεῖ ὅπου ὑπὸ τὸν φλοίσβον τοῦ ρυακίου και τὸν ψίθυρον τῶν δένδρων ἀποχτήσαμε τίς πρῶτες ἀλησμόνητες παιδικές θύμησης.

Έκεῖ ὅπου ἡ ψυχὴ μας αἰχμαλωτίστηκε μέ τὰ πρῶτα παιδικὰ της ὄνειρα.

Έκεῖ ὅπου μέ τήν σκέψη μας τῇ μαγικῇ και μέ τήν ὑπερεκχειλίζουσάν φαντασίαν μας πλέξαμε τίς ἀλησμόνητες παιδικές ἐπιζήσεις μας.

Καὶ τώρα.... ἄς ἀκούσουμε μερικά ἐφηβικά κείμενα παλαιῶν μαθητρίων μας πού ἀναφέρονται:

Σέ στοχασμούς τῶν ἐφήβων μας γύρω ἀπὸ τὰ ἀλησμόνητα παιδικὰ τους χρόνια.

Σέ νοσταλγίες τους γύρω ἀπὸ τὸ σπίτι πού γεννήθηκαν και πρωταντίκρυσαν τὸ φῶς τοῦ ἡλίου και

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

σε θρήνους για τὸν ἀποχωρισμό τους ἀπὸ τὴν Γενέθλια Γῆ.

ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Β.ΒΑ:ΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΩΡΕΑ Κ. Κουλιδου

ΗΜΕΡΟΜ. 20-7-90

ΑΡΙΘ. 44436

ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΙΔΙΚΑ ΜΟΥ ΧΡΟΝΙΑ
ΚΑΙ ΘΥΜΗΣΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΤΡΙΚΟ ΜΟΥ ΣΠΙΤΙ

Α'

"Όλες οἱ παιδικές θύμησές μου—μέσα στῶν χρόνων τὴν ἀτέλειωτη ροή—
κλείνονται μέσα σ' ἓνα κύκλο σπιτικό—φραγμένο μ' ἓνα γκριζο μαντρότοιχο
καὶ πλημμυρισμένο μὲ ἀγριοτριανταφυλλίες.

Θύμησες ντυμένες μὲ τὸν ἀραχνούφαντο πέπλο τῆς χαρᾶς ἀλλὰ καὶ τέτοιες
ποὺ συνοδεύονται μὲ τὸ ξέσπασμα ἀπὸ ἓνα ἀκράτητο κλάμα μου.

Καὶ νὰ... θυμᾶμαι σὰν νᾶναι τώρα τὸ πρῶτο ἐκεῖνο γαλάζιο ἀγριολούλουδο
τοῦ κήπου ποὺ μοῦ σκόρπισε—παιδοῦλα τότε—μιὰ ἀφάνταστη χαρά...

Θυμᾶμαι... ναι, τὸ πέταμα τῶν πουλιῶν, τὴν ὁμορφὴ βρυσούλα μὲ τὸ κα-
θάριο καὶ διάφανο νεράκι τῆς, τὸ κύμα ἀπὸ τὶς ἀγριοτριανταφυλλίες καὶ τὴν
μεγάλῃ αὐλόπορτα. Ἐκεῖ μέσα ἦτανε κλεισμένη ἡ παιδιάστικη εὐτυχία μου.
Ἐκεῖ τὴν ἀποζητῶ καὶ τώρα.

Β'

Κι' ὁ νοῦς μου ἀγκαλιάζει αὐτὴ τὴν στιγμή μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μου
καὶ μὲ τὰ φτερά τῆς φαντασίας μου τὸ ὄραμα ἀπὸ τὸ παλιὸ ἐκεῖνο σπίτι μας,
δίπλα καὶ κολλητὰ στὸν κῆπο, ἀγκαλιάζει.. ναι... ἡ ψυχὴ μου τὸ σπίτι ἐκεῖνο
μὲ τὰ φωτεινὰ δωμάτιά του, μὲ τὴν μεγάλη σάλα καὶ μὲ τὶς παλιὲς φωτογρα-
φίες τῶν προγόνων μας.

"Αχ! πόσο θάθελα νὰ βρισκόμανε πάλι ἐκεῖ μέσα στὴν ἀτμόσφαιρά του, γιὰ
νὰ ξαναφέρω στὴ θύμησή μου κάθε γωνιά του ποὺ εἶναι δεμένη μὲ τὶς παιδιά-
στικες χαρὲς μου καὶ μὲ τὰ ἀτέλειωτα κυνηγητὰ μου στὸν μικρὸ διάδρομο τῆς
ἀπέραντης σάλας.

Τὴν ἀνοιξὴ ὁ κῆπος ἦτανε λουλουδιασμένος. Οἱ μέλισσες βουίζοντας πηγαι-
νοερχόντανε ἀπὸ λουλούδι σὲ λουλούδι, οἱ πεταλούδες πετοῦσαν τρελλὰ τρι-
γύρω μας ἐνῶ ἡ μυρωμένη αὔρα ἀπὸ τὴν θάλασσα τοῦ Εὐβοϊκοῦ κόλπου
ἦτανε διάχυτη τριγύρω μας.

"Αχ! Πῶς μπορῶ νὰ τὰ ξεχάσω ὅλα αὐτά!

ΣΟΦ. ΧΑΡ.

(Ἀπόφοιτος Δ'. Γυμν. Θηλ. Ἀθηνῶν)

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΠΟΥ ΓΕΝΝΗΘΗΚΑ

Α'

Θαμπὲς ἡ θύμησές μου γύρω ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς παιδιάστικης ἡλι-
κίας μου.

Χάνονται ὅλες μέσα στὸ διάβα τοῦ χρόνου.

Σύντροφος στὰ παιδικὰ μου χρόνια ἡ Γιαγιά μου ποὺ καθισμένη σὲ μιὰ
κουניστή πολυθρόνα μὲ ἔπερνε πάντοτε στὴν ἀγκαλιά τῆς.

Μικρὸ κοριτσάκι ἤμουνα ὅταν πέθανε καὶ ὅμως τὴν θυμᾶμαι καὶ νομίζω πῶς
τὴν βλέπω καὶ τώρα ἀκόμα μπροστά μου μὲ διαρκῶς θλιμμένο τὸ ρυτιδωμένο
πρόσωπό τῆς καὶ τὸ πλαίσιο τῶν μαλλιών τῆς ποῦ μοιαζαν μὲ χιονισμένη βου-
νοκορφή.

"Απ' τῆς Γιαγιάς τὴν ἀγκαλιά στριφογυρνοῦσα σ' ὅλα τὰ δωμάτια τοῦ
σπιτιοῦ.

"Απὸ τὰ παράθυρα ἤθελα πάντοτε νὰ βλέπω τὰ παιδάκια ποὺ πήγαιναν
στὸ σχολεῖο καὶ ἀνοίγοντας τὴν πόρτα τῆς κρεβατοκάμαράς μου πεταγόμενοι
ἔως τὴν αὐλὴ γιὰ νὰ ἐπισκεφθῶ τὶς κόττες καὶ νὰ μαζέψω λουλούδια στὸν
κῆπο μας.

"Όλους καὶ ὅλα τὰ βλεπτα χαρούμενα.

Β'

Τίποτε δὲν ἦτανε γιὰ μένα λυπημένο. "Όλα τὰ πράγματα τοῦ σπιτιοῦ μου
—ἀπὸ τὴν κούκλα μου ἕως τὸ ἀραπάκι μου—ἦτανε γιὰ μένα ζωντανὰ καὶ μπο-
ροῦσα νὰ μιλήσω μαζί τους.

Δυστυχῶς ἦρθε ἐποχὴ ποὺ ἐγκαταλείψαμε αὐτὸ τὸ σπίτι ποὺ γεννήθηκα
καὶ χάρηκα τὰ παιδιάστικα χρόνια μου.

"Ἡ ἡμέρα τοῦ ἀποχωρισμοῦ μας ἀπὸ τὸ παλιὸ μας αὐτὸ σπίτι θὰ μοῦ
μείνει ἀξέχαστη.

"Ἡρθαμε στὸ καινούριο μας τὸ σπίτι. Μεγάλο, εὐρύχωρο, ὠραῖο, πολὺ κα-
λύτερο ἀπὸ τὸ παλιὸ μου.

Γιὰ μένα ὅμως ἦτανε ἓνα ἐντελῶς ἄψυχο πρᾶγμα. "Αργησα πολὺ γιὰ νὰ τὸ
συνηθίσω.

Καὶ σήμερα ποὺ φέρνω στὴ θύμησή μου ὅλη αὐτὴν τὴν ἱστορία, τὸ παλιὸ
μας τὸ σπίτι εἶναι ἐκεῖνο ποὺ νοσταλγῶ.

"Αχ! πῶς θάθελα νὰ ξαναγυρίσουμε στὸ παλιὸ μας τὸ σπίτι ποὺ γεν-
νήθηκα.

Νὰ ξαναδῶ τοὺς τοίχους τοὺς γρατσουνισμένους ἀπὸ τὰ ἴδια μου τὰ χέρια
καὶ τὰ ἐπιπλά ἐκεῖνα ποὺ καὶ τώρα ἀκόμη φαντάζουν στὴν κουρασμένη σκέ-
ψη μου.

"Όλα τὰ ἄψυχα αὐτὰ μέσα στὸ παλιὸ πατρικό μας σπίτι τὰ ἀγάπησα,
ὅλα προβάλλουν στὰ μάτια τῆς ψυχῆς μου σὰν ἀγαπημένα ὁράματα.

"Αχ! πῶς θάθελα νὰ ξαναβρισκόμουν στὸ περιβάλλον τοῦ παλαιοῦ μας ἐκεῖ-
νου σπιτιοῦ ποὺ σιγολάμπει στὴ θύμησή μου σὰν κάποιο φτωχικὸ ἀγιοκέρι.

ΕΙΡ. ΣΤΕΦ.

(Ἀπόφοιτος Δ'. Γυμν. Θηλέων Ἀθηνῶν)

ΧΩΡΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΓΕΝΕΘΛΙΑ ΓΗ ΜΟΥ

Α'

Κάποια γαλάζια ὀλόλαμπρη τοῦ Μαρταπρίλη 'μέρα
ἄραξε μεγαλόπρεπο μέσ' τὸ λιμάνι ἄργα
ἓνα καράβι ξακουστὸ ποῦρθε μακριὰ 'π' τὰ ξένα
καὶ ἔσκιασε μὲ τὸν ὄγκο του τὰ διάφανα νερά.

Β'

Κ' εἰς τὸ σκοτάδι ποῦνοιωσε στὰ σπλάχνα τὸ λιμάνι
θαρρεῖς πῶς τῶνοιωσε μαζί κι' ἡ δόλια μου καρδιά
"Ο οὐρανὸς συνένεφιασε κι' αὐτὸς ἀγάλι—ἀγάλι
κι' ὅλη τὴν Πλάση πλάκωσε βουβὴ ἀπελπισία.

Γ'

Τὰ δάκρυά μ' με πνίγανε, δὲ βγαίνουν οἱ λυγμοὶ μου
Καὶ τῆς καρδιᾶς σταμάτησαν γιὰ λίγο οἱ παλμοὶ
σὰν ἔσκυψα ἀπ' τὴν κουπαστὴ τοῦ βαποριοῦ στερνὴ μου
τὴν Πατριδοῦλα μου νὰ ἰδῶ, ἔστω γιὰ μιὰ στιγμή.

Δ'

Καὶ τὸ καράβι μάκραινε. Κι' ὅλ' ἡ στεριά χανόνταν.
Ἀπὸ τὰ μάτια φεύγανε, μαντήλια, φῶτ' ἀχνὰ
Σπίτια, βουνὰ κι' ἀκρογιαλιές... Σιγὰ-σιγὰ σβυνόνταν
ἀπ' τὸν μουντὸν ὀρίζοντα κάθε τους ὁμορφιά.

Ε'

Μά! τί μ' αὐτό, ποὺ φύγατε γιὰ πάντ' ἀπ' τὴν ματιά μου!
Ἐσεῖς στολίδια ἀτίμητα, χαρὲς παντοτινὲς
Ἐμένα μέσ' τὰ βάρη τῆς φυλάγει ἡ καρδ.ά μου
τὴ λατρευτὴ εἰκόνα σας, τραγούδια τῆς ψυχῆς.

ΑΙΜ. ΤΣΙΡ.

(Ἀπόφοιτος Δ' Γυμν. Θελέων Ἀθηνῶν)

ΠΕΡΑΣΑΝ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ...

Α'

Ἐξη χρόνια περάσανε ἀπὸ τότες ποὺ σὲ ἀποχωρίστηκα, ἀγαπημένο μου
χωριό.

Εἶμαι μακριὰ ἀπὸ τὸν τόπο ποὺ γιὰ πρώτη φορὰ ἀντίκρισα τὸ φῶς τοῦ
ἡλίου καὶ ποὺ πρωτοπερπάτησα.

Μακριὰ ἀπὸ τὰ ἄσπρα σπιτάκια σου τὰ χωμένα μέσα στὴν πρασινάδα
καὶ σκορπισμένα ἐδῶ κ' ἐκεῖ.

Μακριὰ ἀπὸ τὴν ὀλοπράσινη πλαγιὴ σου ὅπου ἔτρεχα ὅταν ἤμουν μικρὸ
κοριτσάκι γιὰ νὰ μαζέψω ἀγριολούλουδα.

Μακριὰ ἀπὸ τὰ ἀξέχαστα ἐκεῖνα λειβάδια ποὺ με τὶς φίλες μου τρέχαμε
ξέγνοιαστες τὰ δειλινά.

Ποτέ μου δὲν θὰ ξεχάσω τὴν τελευταία ἡμέρα τῆς διαμονῆς μου στὸ χωριό
καὶ τὸν ἀποχωρισμό μου ἀπὸ ὅ,τι εἶχα ἀγαπήσει με τὴν καρδιά μου.

Β'

Παραμονὴ τῆς ἀναχωρήσεώς μου.

Τὸ ἀπόγευμα παρέλαβα τὶς φίλες μου καὶ πῆγα νὰ ἀποχαιρετήσω τὰ μέρη
ἐκεῖνα ποὺ στάθηκαν οἱ μάρτυρες τῶν πιὸ εὐτυχισμένων στιγμῶν τῆς παιδιᾶς
στικῆς ζωῆς μου.

Ἦταν ἓνα μελαγχολικὸ φθινοπωρινὸ ἀπόγευμα. Ξεκινήσαμε γιὰ τὸ δάσος.

Ὅλα γύρω μου ἦταν λυπημένα, ὅλα ἦταν μελαγχολικὰ σὰν νὰ ἔνοιωθαν
κι' αὐτὰ καὶ σὰν νὰ λυπότανε γιὰ τὸν ταξιδεμό μου.

Τὰ δένδρα γυμνὰ με τὰ κλωνάρια τοὺς ὑψωμένα πρὸς τὸν οὐρανὸ φαινό-
τανε σὰν νὰ ἰκέτευαν νὰ παραμείνω καὶ σὰν νὰ προσευχόνταν στὸ Θεὸ νὰ με
φυλάγει στὴν ξενητεία.

Ὅλες οἱ γνώριμες γωνιὲς τοῦ δάσους ποὺ τόσες φορὲς με φιλοξένησαν, φαι-
νότανε σὰν νὰ ἔνοιωθαν κι' αὐτὲς καὶ νὰ συμμερίζονταν τὸν πόνο μου.

Ὁ μονότονος θόρυβος ποὺ ἔκαναν τὰ πεσμένα φύλλα, καθὼς τὰ πατούσαμε,
ἔμοιαζε σὰν ἀποχαιρετιστήριον τραγοῦδι.

Οἱ φίλες μου με συνώδευαν σιωπηλὲς κι' ἀμίλητες. Φαινότανε κι' αὐτὲς στε-
νοχωρημένες καὶ λυπημένες γιὰ τὴν θὰ τὶς ἀποχωρίζομουν.

Θέλησα κάτι νὰ τοὺς πῶ γιὰ νὰ τοὺς διαλύσω τὴν μελαγχολία, μὰ... δὲν
μπόρεσα...

Ἐνας κόμπος στάθηκε στὸν λαιμό μου καὶ ἄρχισα νὰ κλαίω με λυγμούς.

Τί σκληρὸς ποὺ εἶναι ἀλήθεια ὁ χωρισμός!... Τὴν ἐπομένην πῆρα τὸν δρόμο
τοῦ ταξιδεμοῦ.

Περάσανε ἀπὸ τότες ἕξ ὀλάκαιρα χρόνια... Μὰ... ὅσα κι' ἂν περάσουν κι'
ὅτι κι' ἂν συμβῇ μέσα σ' αὐτὰ τίποτα δὲν θὰ με κάνει νὰ ξεχάσω τὴν γοητεία
τοῦ μέρους ποὺ γεννήθηκα καὶ πέρασα τὰ ἀξέχαστα παιδικὰ μου χρόνια.

ΚΑΛ. ΓΙΑΝ.

(Ἀπόφοιτος Δ' Γυμν. Θελέων Ἀθηνῶν)

Ἐτελειώσαμε...

Καὶ θὰ ἦταν κοινοτυπία νὰ ἐπαναλάβουμε ἐκεῖνο ποὺ ἐπὶ σειρὰν δεκαετηρί-
δων διεκηρύξαμε, πῶς ὁ κόσμος δηλαδὴ τῆς Στενωτέρας Πατρίδος μας εἶναι
σφιχτοδεμένος με τὴν ἐσωτερικὴ μας Ζωή, εἶναι ἓνα κομμάτι τοῦ ἴδιου τοῦ
ἑαυτοῦ μας.

Πάντοτε τὸ μαῖστράλι τῆς θύμησης θὰ ξαναφέρει στοῦ λογισμοῦ μας τὰ
πέρατα τὴν Γενέθλια Γῆ μας.

Πάντοτε ἡ θύμησή της θὰ σιγολάμπει στὰ μάτια τῆς ψυχῆς μας σὰν φτω-
χὸ ἀγιοκέρρι.

Πάντοτε τὸ ἄρμα τῆς νοσταλγίας μας θὰ σταματᾷ γύρω ἀπὸ τοπεῖα τῆς
Γενέθλιας Γῆς μας καὶ με τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μας θὰ ἀγκαλιάζουμε κάθε τι
ποὺ ἀγαπούσαμε καὶ λατρέψαμε κατὰ τὰ παιδικὰ μας χρόνια.

Πάντοτε ἡ θύμησις τῆς Γενέθλιας Γῆς μας θὰ εἶναι κάτι ἀπὸ τὸ ξαναγύρισμα
τῆς Ζωῆς μας, τῆς Ζωῆς δηλαδὴ ποὺ ζήσαμε μαζὺ τῆς ἐνῶ στὸ ρημαγμένο
ναὸ τῆς ψυχῆς μας θὰ ἀντήχει τὸ θλιβερὸ καμπάνισμα τοῦ πόνου.

Πάντοτε τὸ κομμάτι ἐκεῖνο τῆς Γῆς ποὺ ἀντικρύσαμε τὸ φῶς τοῦ ἡλίου θὰ
εἶναι τὸ ἀπέραντον θέατρον τῆς χαρᾶς καὶ τῶν πόνων μας θὰ εἶναι τὸ περι-
γραμμά τοῦ πρώτου ἔρωτός μας, θὰ εἶναι ἡ προοπτικὴ τῶν ριπτασμῶν μας
καὶ τῆς ἀπέραντης νοσταλγίας μας.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΟΥΡΛΑΣ

Ο ΒΙΚΤΩΡ ΟΥΓΚΩ ΩΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Υπό ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΠΛΕΣΣΑ, Δ)σης

«Υπάρχουν άνθρωποι προωρισμένοι για την κοινωνία των γυναικών. Εγώ είμαι πλασμένος για την κοινωνία των παιδιών».

Β. ΟΥΓΚΩ

Ο Victor Hugo είναι ο ποιητής της παιδικότητας. Στα μάτια του το παιδί προβάλλει σαν ένα πλάσμα θεϊκό, σαν ένας άγγελος που φέρει μέσα του ένα κομμάτι από τον ουρανό, από τον όποιον προέρχεται.

Για τον Hugo τα παιδιά είναι ή συμπάθειά του, που την φανερώνει, όταν έχουντας τριγύρω του τα τέσσερα παιδιά του—Leopoldine 13 χρόνων, Charles 11 χρόνων, Francois—Victor 9 χρόνων και Adele 6 χρόνων—αναφωνεί:

Δεν ξέρω γιατί αυτά τα μικρά παιδιά έρχονται κοντά μου και τριγύρω μου. Μόλις με ιδούν καθημένον βρίσκονται πλάι μου. Αναμφισβήτως καταλαβαίνουν πως τα συμπαθώ.

Σε κάποιο άλλο ποίημά του που είναι γραμμένο στις 21 Απριλίου του 1837, με τον χαρακτηριστικόν τίτλον «Στά πουλιά που πέταξαν».

Μια μέρα τα παιδιά του ήλθαν στο γραφείο του, σκόρπισαν μερικά χαρτιά και έκαψαν μερικά άλλα.

Στην αρχή ο ποιητής τα μάλωσε για την πράξιν τους αυτήν, αργότερα όμως τα κάλεσε κοντά του και συνμίλησε μαζί τους.

«Ας ακούσουμε λίγα λόγια του—λίγα λόγια που φανερώνουν όλο το μεγαλείο της αγάπης του της παιδαγωγικής και της τρυφερότητός του της πατρικής.

Ελάτε παιδιά μου!

Σας έδιωξα από το γραφείο μου και σας μάλωσα κάπως άσχημα, αλλά τι είχατε κάμει σεις, ω ανήσυχα παιδιά μου, με τα τριανταφυλλένια χείλη σας.

Τίποτε το σοβαρόν—άπλως μονάχα κάνατε θρόψαλα ένα βάζο Ιαπωνικόν στην μένο στο γραφείο μου, σκορπίσατε στο πάτωμα τα βιβλία μου και κάψατε—έτσι

για να παίξετε—μερικά χαρτιά μου χειρόγραφα.

Αυτό ήταν όλο.

Δεν πειράζει όμως. Παίξτε και νομίζετε πως κάνατε καλά να κάμετε αυτό, που κάματε.

Κι' εγώ;

Σας επέπληξα άσχημα, με ένα τόνον μάλιστα βαρύ και γελείο, φωνάζοντας:

Πηγαίνετε. Αφήστε με μονάχον.

Δυστυχισμένη άνθρωπε!

Μονάχον! Ή! Το αποτέλεσμα του ωραίου του θριάμβου. Μονάχον! Ή!

Κι' όπως ξεχνούν ένα νεκρόν στην κλίνη του την νεκρικήν, έτσι με αφήσατε και σεις με το βλέμμα μου έστραμμένον προς την πόρταν, απ' όπου φύγατε.

Αλλά τι πειράζει;

Σεις βρήκατε έξω την ελευθερίαν σας, βρήκατε τον καθαρό αέρα, βρήκατε το ωραίο πάρκο, βρήκατε το τρεχούμενο νερό της δρύσης, βρήκατε τον γαλανόν ουρανό, βρήκατε την άνοιξη, βρήκατε την φύση—αυτό το ποίημα του Θεού, που άγγιζει περισσότερο από τα δικά μας—βρήκατε την φύση ναί... όπου ένα παιδάκι μπορεί να μαζέψει λουλούδια, να γελάσει, να χοροπηδήσει...

Κι' εγώ;

Εμείνα μονάχος με φευγάτη κάθε χαρά από τα στήθη μου.

Εμείνα μονάχος με συντροφιά αυτό που λέγεται στενοχώρια και που καθισμένη ή κυρία αυτή στον αντιθάλαμο—περίμενε να βγήτε σεις για να μπει ή άφεντιά της.

Και... νά... θρονιάστηκε άμέσως στην γωνιά όπου παίζετε εσείς.

Και τώρα τι να κάμω; αναρωτιόμουν!

—Νά διαβάσω κάποιο βιβλίο ή όχι;

Νά γράψω στίχους; Αλλά τι ωφέλει!

Όλα τριγύρω μου με στενοχωρούν, γιατί σκέπτομαι μονάχα εσάς.

Αλήθεια, παιδιά μου!

1. Il y a des hommes qui sont faits pour la société des femmes. Moi je suis pour la société des enfants. Victor Hugo.

ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ.

ΑΝΩΤΑΤΩΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ

Υπό Θ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗ, Δ)τού Παιδαγ. Ακαδημίας

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

ΠΕΜΠΤΟΝ

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΦΥΣΕΩΣ

1. Απεφασίσθη όπως δοσοληφίαι οικονομικής φύσεως μετά του «Διεθνούς Συμβουλίου» (ICE T) διεξάγονται μέσω της Τραπεζής Westminster Bank Limited. (Πικαντίλι Σέρκας Μπράντς - Λονδίνου) και υπό του εκάστοτε Γραμματέως και Ταμίου του «Διεθνούς Συμβουλίου».

Από την στιγμήν, που φύγατε. Όλα με στενοχωρούν.

Έχασα τον ήλιο, έχασα την χαρούμενη διάθεση, έχασα τον θόρυβο τον χαρούμενο, που μ' έκαμε να ονειρεύομαι, έχασα το γέλιο σας, που ήταν για μένα σά να αντίκριζα κάποιο μαργαριτάρι στα χείλη σας, έχασα τα ωραία ματάκια σας που κοιτούσαν με άφέλεια τα σκεβρωμένα δικά μου μάτια, έχασα την περιέργειά σας, που αποζητούσε όλα να τα γνωρίση.

Αχ! Ξαναγυρίστε, παιδιά μου!

Τραγουδήστε!

Πηδήστε!

Φωνάξτε!

Ανοίξτε τα βιβλία του γραφείου μου!

Σπρώξτε τον άγκωνα και το χέρι μου, που κρατάει την πέννα μου.

Η ψυχή μου αναζωογονείται, όταν αντικρύζω τέτοιες όμορφες, τρέλλες.

Ελάτε ξανά κοντά μου!

Σας συγχωρώ.

Είχα άδικο.

Και είχατε δίκαιο εσείς!

Παιδιά μου!

Κάθε πρωί ή ψυχή σας με αγάπη ανοίγεται χαρούμενη, όπως τα παράθυρα στο φως της ημέρας. Η τύχη σας χαϊδεύει στο πρώτο στάδιο της ημέρας. Η τύχη σας χαϊδεύει στο πρώτο στάδιο της ζωής σας, γι' αυτό δεν έχετε τίποτα άλλο να κάμετε παρά να παίζετε και να είσθε πάντοτε θελκτικά, ενώ εμείς οι μεγάλοι είμαστε διαρκώς γκρινιάρηδες, κατσουφιασμένοι, κακοί.

2. Ότι τα μέλη του «Διεθνούς Συμβουλίου» καταβάλουν την κάτωθι έτησίαν συνδρομήν:

α) Αι ενώσεις των Παιδαγωγικών Ακαδημιών ή των Πανεπιστημιακών Παιδαγωγικών Τμημάτων δολλάρια 10.

β) Έκαστη Παιδαγωγική Σχολή (ελλείπει Ενώσεως) δολλάρια 5.

γ) Παιδαγωγικά έταιρείαι ή οργανώσεις δολλάρια 2.

Είχα λοιπόν άδικο! Σας το τόνισα και πρέπει να με συγχωρήσετε.

Εμπρός άς ήρεμήσωμε και σας παρακαλώ να συνάψωμε ειρήνη.

Πάρτε μολύδια, χαρτιά,—ότι βλέπετε μπροστά σας ακόμη και τον παλμό μου διαβήτη. Σας τα παραδίδω όλα. Σας αφήνω ελεύθερα να κάμετε ό,τι θέλετε.

Και ύστερα παραδώστε τα στον Ήφαιστο και στους στίχους μου που είναι σπαρμένοι άπάνω στο γραφείο μου, εάν νομίζετε πως μπορεί να δήτε, ότι δγαίνει καπνός.

Κάψτε τα, ξεσχίστε τα όλα!

Όλη ή ποίησή μου είσθε Σεις!

Είσθε ή ακτινοβολία που φωτίζει τους στίχους μου. Πόση ξεστή γλύκα σκορπίζει το γέλιο σας!

Ξαναγυρίστε λοιπόν στην σκιά μου, εάν δεν θέλετε να είμαι λυπημένος και κατσούφης.

ΒΙΚΤΩΡ ΟΥΓΚΩ

Μια καινούργια και άγνωστη πλευρά του συγγραφέως των Αθλών, ανακαλύπτομεν με τις ανωτέρω εκρήξεις της προσωπικότητός του. Μια πλευρά της μεγαλοφυΐας του συνδεδεμένης με την Πεστολότσειον αγάπη του πρό τα παιδιά.

Και από της απόψεως αυτής άς θεωρηθούν οι λίγες αυτές γραμμές μας σαν κάποιο έρεθισμα για μια πλατύτερη έρευνα γύρω από το παρθένον θέμα, «δ Victor Hugo ως παιδαγωγός».

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΠΛΕΣΣΑ

δ) Μεμονωμένοι παιδαγωγικοί προσω-
πικοί προσωπικότητες δολάρια 2.

ΕΚΤΟΝ

ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ
ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙ-
ΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ «ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ»

Α' Πορίσματα και αποφάσεις της Γενικής Συνελεύσεως.

1. "Όπως αί διάφοροι αντιπροσωπεύει
ἀποστέλλουν εις τὸν Γραμματέα - Ταμίαν
δνόματα ὀργανώσεων, ἰδρυμάτων καὶ προ-
σωπικότητων ἐνδιαφερομένων διὰ τὴν
Παιδείαν ἐπὶ σκοπῇ ὅπως προσκληθῶν
καὶ γίνωνται μέλη τοῦ «Διεθνούς Συμβου-
λίου».

2. "Όπως αἱ διάφοροι αντιπροσωπεύει
ἀποστέλλουν εις τὸν Γραμματέα - Ταμίαν
περιγραφὴν τοῦ καταστατικοῦ καὶ τῆς ὀρ-
γανώσεως τῆς ἐνώσεώς των.

3. "Ότι ἐκ τῶν σπουδαιότερων καθη-
κόντων τοῦ "Διεθνούς Συμβουλίου,, εἶναι
νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν λύσιν προβλημάτων
σχετικῶν μὲ τὴν ἀρίστην κατάρτισιν τῶν
ἐκπαιδευτικῶν εἰς τὰς ἀναπτυσσομένης
χώρας.

4. "Όπως ὁ Γραμματεὺς - Ταμίας τοῦ
Συμβουλίου ἀποστέλλῃ εἰς τὰς διαφόρους
κυβερνήσεις καὶ ὀργανώσεις, εἰς ἐκπαιδευ-
τήρια καὶ ἄτομα πληροφορίας περὶ τοῦ
σκοποῦ τοῦ "Διεθνούς Συμβουλίου,,.

5. "Όπως οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ "Διεθνούς
Συμβουλίου,, εἰς τὴν Οὐάσιγκτον φροντί-
σουν ἵνα τὸ "Διεθνὲς Συμβούλιον,, γίνῃ
μέλος τῆς "Παγκοσμίου Συνομοσπονδίας,,.

6. "Όπως τὸ καταστατικὸν τοῦ "Διε-
θνούς Συμβουλίου,, τροποποιηθῇ συμφῶ-
νως πρὸς τὰς προτεινομένης μεταβολὰς ὑ-
πὸ τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς αὐτοῦ.

7. "Όπως πρὸς τὸ παρὸν μὴ καθορισθῶν
εἰσέτι αἱ εἰδικαὶ διατάξεις τοῦ καταστατι-
κοῦ τοῦ "Διεθνούς Συμβουλίου,,.

8. "Όπως ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου ἐ-
κλέγεται διὰ μίαν τριετίαν καὶ ὅπως ἡ
παρούσα Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ συνεχίσῃ
τὸ ἔργον τῆς ἐπὶ ἐν ἀκόμῃ ἔτος, συμφῶ-
νως πρὸς σχετικὴν τροποποίησιν τοῦ κα-
ταστατικοῦ καὶ τὰ κάτωθι τρία μέλη προ-
στεθῶν εἰς τὴν Διοικητικὴν Ἐπιτροπὴν :

Ο ἐκπρόσωπος τῆς Γκάνα Dr G. N.
Brawn.

Ο ἐκπρόσωπος τῶν Ἰνδιῶν κ. S. Na-
tarajan.

Ο ἐκπρόσωπος τῆς Ἀγγλίας κ. F. J.
Venables.

9. "Όπως οἱ ὑπόλοιποι τρεῖς θέσεις εἰς
τὴν Διοικητικὴν Ἐπιτροπὴν συμπληρω-
θῶν κατὰ τὸ συνέδριον τοῦ "Διεθνούς
Συμβουλίου,, εἰς Οὐάσιγκτον.

10. "Όπως συνταχθῇ ἐκθεσις ἐπὶ τοῦ
θέματος "Κοινὰ στοιχεῖα εἰς τὴν κατάρ-
τισιν τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ ὄλων τῶν
βαθμίδων τῆς Ἐκπαιδεύσεως,, καὶ γίνῃ
σκέψις περὶ ἐκδόσεως ἰδιαιτέρου τεύχους
ὑπὸ τοῦ "Διεθνούς Συμβουλίου,,.

11. "Όπως ἡ κάτωθι Ἐπιτροπὴ καταρ-
τίσῃ σχέδιον περὶ τῆς "Μετεκπαιδεύσεως,,
καὶ Ἐπιμορφώσεως τῶν Ἐκπαιδευτικῶν
καὶ τῆς Συμβολῆς τῶν Ἀνωτάτων Παιδα-
γωγικῶν Σχολῶν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο,, :

Γκάνα Dr G. N. Brawn.

Ἀγγλία Mr D. J. Jehneton.

Ἀγγλία Miss E. G. Mallorh.

Βόρ. Ἰρλανδία Mr W. Me Clure.

Ἰνδία κ. S. Natarajan.

12. "Όπως σταλοῦν ἐγκάρδιαι συναδελ-
φικοὶ χαιρετισμοὶ πρὸς τὰ μέλη τὰ ὑποῖα
θὰ συμμετάσχουν εἰς τὸ συνέδριον τῆς
Οὐάσιγκτον.

13. "Όπως ἡ συνέλευσις ἐκφράσῃ τὰς
θερμὰς τῆς εὐχαριστίας πρὸς τὸν προεδρεύ-
σαντα τοῦ συνεδρίου ἐν Λονδίῳ κ. Θ. Χα-
ραλαμπίδην (ἀντιπρόσωπον τῆς Ἑλλάδος)

καὶ 14. "Όπως ἡ συνέλευσις εὐχαριστήσῃ
τὴν ΑΤΟΕ (τὴν Ἐνωσιν τοῦ Διδακτικοῦ
Προσωπικοῦ τῶν Ἀνωτάτων Παιδαγωγι-
κῶν Σχολῶν Ἀγγλίας καὶ Οὐαλίας) διὰ τὴν
τελείαν ὀργάνωσιν τοῦ συνεδρίου ἐν Λον-
δίῳ;

Β' Πρόσθετοι Ἀποφάσεις τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ «Διεθνούς Συμβουλίου».

1. "Όπως ἐκφρασθῶν αἱ εὐχαριστίαι
τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς τὸν κ.
Χαγκέρτι, (H. H. A.), Πρόεδρον τοῦ "Διε-
θνούς Συμβουλίου,, διὰ τὴν ἐκτύπωσιν
τῶν ἐντύπων τοῦ Συμβουλίου.

2. "Όπως ἀποσταλῇ τηλεγράφημα τοῦ
"Διεθνούς Συμβουλίου,, πρὸς τὴν "Παγ-
κόσμιον Συνομοσπονδίαν,, περὶ προσχωρή-
σεώς του εἰς αὐτήν.

3. "Όπως κυκλοφορήσῃ εὐρέως τὸ ἐκ-
δοησόμενον πρῶτον τεύχος τοῦ "Διεθνούς

Συμβουλίου,, ἀποσταλοῦν ἀνὰ δύο ἀντίτυ-
πα δωρεὰν εἰς τὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου,
τὰ δὲ ζητηθησόμενα πλείονα τῶν δύο, ἐ-
πιβαρύνουν τὰ μέλη.

4. "Όπως προακληθῇ ἡ Miss E. G.
Malloch ν' ἀναλάβῃ ὁμοῦ μὲ τὰ διαμένον-
τα ἐν Λονδίῳ μέλη τῆς Διοικητικῆς Ἐπι-
τροπῆς τοῦ Συμβουλίου τὴν σύνταξιν ἐκθέ-
σεως περὶ τῶν "κοινῶν στοιχείων εἰς τὴν
κατάρτισιν τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ
ὄλων τῶν βαθμίδων τῆς Ἐκπαιδεύσεως
καὶ σκεφθῇ περὶ τῆς δυνατότητος ἐκδώ-
σεως καὶ δευτέρου τεύχους ὑπὸ τοῦ "Διεθ-
νοῦς Συμβουλίου,, ἐπὶ τοῦ ὡς ἄνω θέμα-
τος καὶ

5. "Όπως ἀνοιγῇ τρέχων λογαριασμὸς
τοῦ «Διεθνούς Συμβουλίου» εἰς τὴν «Was-
tminster Limited» (Πικαντλί Σέρκας
Μπράντς ἐν Λονδίῳ) καὶ αἱ σχετικαὶ δο-
σοληψίαι γίνωνται ὑπὸ τοῦ ἐκαστοῦ Γραμ-
ματέως - Ταμίου τοῦ Συμβουλίου.

ΕΒΔΟΜΟΝ

ΕΚΚΛΗΣΙΣ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΣΚΟΠΟΥ ΤΟΥ «ΔΙΕ-
ΘΝΟΥΣ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ» (ICET) ΚΑΙ ΤΗΣ
«ΠΑΓΚΟΣΜ. ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ» (WCOTP)
ΚΑΙ ΑΙ ΑΜΟΙΒΑΙΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩ-
ΣΕΩΝ ΤΟΥΤΩΝ

Κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ Συ-
νεδρίου τοῦ Λονδίνου ὁ προεδρεύων αὐτοῦ,
ἐκπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος, ἔκαμεν ἐκκλη-
σιν ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ τοῦ «Διεθνούς Συμ-
βουλίου» τῶν Ἀνωτάτων Παιδαγωγικῶν
Σχολῶν καὶ τῆς «Παγκοσμίου Συνομο-
σπονδίας τῶν ὀργανώσεων Διδακτικοῦ
Προσωπικοῦ».

Ἀκολουθοῦν τὰ κυριώτερα σημεῖα τῆς
ἐκκλήσεως ταύτης :

Διατὶ ὀφείλομεν ν' ἀνήκωμεν εἰς τὸ
«Διεθνὲς Συμβούλιον» (ICET) ;

Διατὶ ὀφείλομεν ν' ἀνήκωμεν εἰς τὴν
Παγκόσμιον Συνομοσπονδίαν ; (WCOTP) ;

ὀφείλομεν νὰ ἐνισχύσωμεν τὸ «Διεθνὲς
Συμβούλιον» τῶν Ἀνωτάτων Παιδαγωγι-
κῶν Σχολῶν, διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον
συμβάλλομεν εἰς τὸ νὰ ἐκκλείψῃ τὸ ὑψι-
στάμενον κενὸν εἰς τὴν διεθνή ὀργάνωσιν
τῆς ἐκπαιδεύσεως. Ἐνῶ δ.λ.δ. ὑπάρχει
διεθνὴς ὁμοσπονδία λειτουργῶν Στοιχειώ-
δους Ἐκπαιδεύσεως, καθὼς ἐπίσης καὶ
τῶν ἐκπαιδευτικῶν τῆς Μέσης, οἱ «διδά-

σκαλοι τῶν διδασκάλων», οἱ καθηγηταὶ
τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν καὶ τῶν
Παιδαγωγικῶν Τμημάτων τῶν Πανεπιστη-
μίων, μένουν μετέωροι μεμονωμένοι καὶ
ἀνυπεράσπιστοι. Βεβαίως πρόκειται περὶ
ἐνὸς σχετικῶς πολὺ μικροῦ ἀριθμοῦ ἀτό-
μων, ἀποτελεῖ ὅμως μίαν ἐκλεκτὴν μειο-
νότητα. Ἡ δὲ εὐεργετικὴ καὶ ἀνυψωτικὴ
ἐπίδρασις τῆς μειονότητος αὐτῆς ὑπάρχει
ἐλπίς νὰ ἀποβῇ ἐτι μεγαλειτέρα, ὅταν
γνωρίσῃ ὁ εἰς τὸν ἄλλον, ὅταν ἐμπνευσθῇ
ὁ εἰς ἀπὸ τὸν ἄλλον, ὅταν ἐνωθῶν ὅλοι
μαζὶ καὶ ὅταν ἰδίως ἀποτελέσουν μέλος
τῆς μεγάλης οἰκογενείας τῶν ἐκπαιδευτι-
κῶν, ὅποια εἶναι ἡ «Παγκόσμιος Συνομο-
σπονδία».

ὀφείλομεν, ἐπίσης, ν' ἀνήκωμεν εἰς
τὸ «Διεθνὲς Συμβούλιον» διότι ἡ ὀργάνω-
σις αὐτὴ ἀποβλέπει :

α) Εἰς τὸν σχηματισμὸν ἐνὸς μονίμου
διεθνούς ὀργάνου διὰ τὴν ἐνταλλαγὴν ἀπό-
ψεων καὶ γνώμων ἐπὶ τῆς κατάρτισεως
τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ ὄλων τῶν
βαθμίδων τῆς ἐκπαιδεύσεως εἰς ὁλόκληρον
τὸν κόσμον.

β) Εἰς τὸν σχηματισμὸν ἐνὸς ἐπίσης μο-
νίμου διεθνούς ὀργανισμοῦ, ὅπου ἡ πείρα
ἀπὸ τὴν πράξιν (διὰ τὴν κατάρτισιν τῶν
ἐκπαιδευτικῶν) δύναται νὰ συζητεῖται
ἀντικειμενικῶς μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων
ἐκ διαφόρων χωρῶν καὶ μὲ διάφορα ἐκ-
παιδευτικὰ συστήματα. Οὕτω θὰ μεταδίδ-
ωνται εὐκολώτερον αἱ ἐπιτεύξεις τοῦ ἐ-
νὸς εἰς τὸν ἄλλον.

γ) Εἰς τὴν ποιοτικὴν βελτίωσιν διδα-
σκόντων καὶ διδασκομένων εἰς τὰς διαφό-
ρους Παιδαγωγικὰς Σχολὰς, πρᾶγμα τὸ ὁ-
πῖον θὰ κατορθωθῇ ἐκ τῆς συγκρίσεως
τοῦ ἐνὸς ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος με-
τὰ τοῦ ἄλλου καὶ ἐκ τῆς εὐγενεῖς δη-
μιουργησομένης ἀμίλλης μετὰ τῶν.

δ) Εἰς τὴν μισθολογικὴν ἐπίσης βελτίω-
σιν τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ διὰ τῆς
ἐμέσως ἀσκουμένης ἐπιδράσεως ἐπὶ τῶν
διαφόρων κυβερνήσεων, ἐφ' ὅσον ἡ ποιο-
τικὴ βελτίωσις τοῦ ἰδίου ἐκπαιδευτικοῦ
καὶ τοῦ ἔργου τοῦ ὑψώνει αὐτὸν εἰς τὰ ὅμι-
ματα τῆς κοινῆς γνώμης καὶ τότε κοινω-
νία καὶ κυβερνήσεις προθυμοποιῶνται ν'
ἀνταποκριθῶν εἰς τὰ δίκαια αἰτήματα τῶν
ἐκπαιδευτικῶν.

ε) Εἰς τὴν ὁμαλωτέραν λειτουργίαν τῶν

ΕΚΘΕΣΙΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ

Υπεύθυνος Κ. ΚΑΛΑΝΤΖΗΣ, Διδάκτωρ τών Παιδαγωγικών και τής Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου τής Βιέννης

I. Η ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΙ Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΙΑΤΡΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ.

Το Ιατροπαιδαγωγικό Κέντρο του Τομέως Ψυχικής Υγιεινής του Βασιλικού Έθνικού Ιδρύματος, ίδρυσε το Τμήμα Θεραπευτικής Παιδαγωγικής (Ειδικής Άγωγής νοητικώς υστερούντων παιδών και άγωγής λόγου) την 1η Ιανουαρίου 1959 και τó ένέταξε μέσα στα πλαίσια τών σκοπών του και τής επιστημονικής και πρακτικής δραστηριότητός του. Αυτό απέτέλεσε τήν πραγμάτωση ενός σχεδίου που υπήρχε στον προγραμματισμό του Κέντρου. Το Ιατροπαιδαγωγικό Κέντρο είναι γενικά ένα Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής του Παιδιού, και ειδικότερα Κέντρο ψυχολογικής και παιδαγωγικής βοήθειας τού παιδιού εκείνου, που βρίσκεται έξω από τó χώρο τής άπρόσκοπτης εξέλιξής τής νοητικής, τής συναισθηματικής και τής κοινωνικής ζωής.

Ο χώρος αυτός, χώρος τών ειδικών περιπτώσεων, περιλαμβάνει παιδιά όχι μόνον με τις μορφές τών διαταραχών και παρεκκλίσεων

τής εξελικτικής πορείας τής προσωπικότητας από περιβαλλοντικά αίτια (ψυχογενείς περιπτώσεις) αλλά και παιδιά με τις μορφές μίας περιωρισμένης ή έμποδισμένης και διαταραγμένης εξελικτικής πορείας από οργανικά αίτια (κυρίως νοητικές υστερήσεις, διαταραχές όμιλίας, δυσλεξίες κλπ).

Οι περιπτώσεις τών καθυστερήσεων σε οργανική βάση άπαιτούν ιδιαίτερο διαγνωστικό και θεραπευτικό χειρισμό. Η αντιμετώπισή τους προϋποθέτει τήν ένισχυση τής ομάδος τών ειδικών τού Ιατροπαιδαγωγικού Κέντρου.

Τó Τμήμα Θεραπευτικής Παιδαγωγικής είναι οργανικό, αναπόσπαστο και αναγκαίο τμήμα τού Ιατροπαιδαγωγικού Κέντρου.

II. Ο ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ Η ΜΟΡΦΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ.

Ο σκοπός και ή μορφή τού Τμήματος καθορίσθηκαν από τήν γενική μορφή, τούς σκοπούς και τις επιδιώξεις τού Ιατροπαιδαγωγικού Κέντρου. Τó Ιατροπαιδαγωγικό Κέντρο ιδρύθηκε και λειτουργεί σαν πρότυπο πειρα-

ματικό Κέντρο με σκοπό όχι τήν ποσοτική απόδοση στο θεραπευτικό του έργο, αλλά τήν ποιοτική απόδοση ως πρòς τó είδος και τόν τρόπο προσφοράς τής θεραπείας, αλλά και ως πρòς τήν συμβολή στην Έλληνική επιστήμη με νέες έμπειρίες και επιστημονικές έρευνες. Τούτο δέν γίνεται λόγω ώρισμένων θεωρητικών τάσεων, αλλά επιβάλλεται από τήν ίδια τήν Έλληνική πραγματικότητα, από τις σημερινές ανάγκες και τήν προοπτική ανάπτυξης τής προσπάθειας για τήν Ψυχική Υγιεινή τού παιδιού στόν τόπο μας και τέλος από τήν έλπίδα ότι τó ξεκίνημα αυτό θά αποτελέσει έρέθισμα και για άλλες προσπάθειες καλύτερης τών αναγκών που υπάρχουν.

Τó Τμήμα Θεραπευτικής Παιδαγωγικής, όπως και όλα τά επί μέρους Τμήματα τού Ιατροπαιδαγωγικού Κέντρου, έχει κι' αυτό τόν ίδιο πρότυπο και πειραματικό χαρακτήρα. Δέν είναι ένα χωριστό ειδικό σχολείο, ούτε ειδική τάξη ή τάξη παρατηρήσεων, αλλά λειτουργεί ως παιδαγωγικό θεραπευτικό τμήμα, με σκοπό τήν προσφορά βοήθειας, αλλά και τόν πειραματισμό με τó σύστημα τών ώριμων θεραπευτικών συνεντεύξεων (AMBULATORISHE) μία φορά κάθε έβδομάδα. Οι συνεντεύξεις είναι άτομικές ή όμαδικές και άφορούν πάντα περιπτώσεις νοητικής υστερήσεως ή και διαταραχών τού λόγου με οργανική αίτιολογία. Η σύνθεση τού Τμήματος θεραπευτικών ομάδων, ή κλιμάκωσή τους και τó πρόγραμμα τού άκολουθείται θά αναπτυχθούν παρακάτω.

Η προσφορά τής παιδαγωγικής βοήθειας δέν επιτυγχάνεται βέβαια σε όλο τó πλάτος, στην χρονική διάρκεια, και με όλα τά μέσα τής θεραπείας, όπως τήν έννοούμε σ' ένα ίδρυμα όπου ζούν συνεχώς τά παιδιά. Η θεραπεία εδώ άπευθύνεται κυρίως στα κεντρικά, προεξάρχονα σημεία (κύρια συμπτώματα) τής διαταραχής. Αυτό δέν σημαίνει από άποψη θεραπευτικής τακτικής, ότι πάμε κατ' ευθείαν στο σύμπτωμα και σφυροκοπάμε μόνο αυτό, χωρίς να ενδιαφερόμαστε για τήν όλη προσωπικότητα, για τά γερά της στοιχεία, για τά διαταραγμένα σε δεύτερη μοίρα ή για τά έποικοδομήματα τούναντίον καταβάλλεται προσπάθεια να κινητοποιηθή ή όλη προσωπικότης (ή συναισθηματική και ή βουλητική κυρίως ζωή) και να γίνη έκμετάλλευση τών δυνάμεων που έχει. Στις οργανικές όμως περιπτώσεις ó κύριος στόχος είναι ή άρση τής κυρίας δυσκολίας. Στο σημείο τούτο βρίσκεται τó νόημα και ή θέση τής άγωγής. Στις ψυχογενείς περιπτώσεις οι επιδιώξεις είναι διάφορες. Στα νοητικά κρησποτερημένα παιδιά ή βοήθεια τού Τμήματος άποτελεί προσπάθεια προώθησεως τής εξέλιξής τους και προετοιμασία για μιά συστηματική πιά θεραπεία που θά πρέπει να γίνη σ' ένα ειδικό σχολείο ή σε ειδικό νηπιαγωγείο.

Η θεραπεία που προσφέρει τó Τμήμα δέν σταματά στην ώρα τής συνεντεύξεως με τó παιδί, αλλά έντείνεται και συνεχίζεται και μέσα στην οικογένεια. Με τή συνεργασία και τή

διαφώτιση τών γονέων γίνεται προσπάθεια να οργανωθή σκόπιμα ή οικογενειακή ζωή και ή άγωγή γύρω από τó παιδί, ώστε και τυχόν περιβαλλοντικά έμπόδια να άρθουν και να βοηθηθή και να συνεχισθή ή θεραπεία που προσφέρεται από τó Τμήμα στο σπίτι.

Στις βαρύτερες γλωσσικές διαταραχές, που έχουν σαν έποικοδόμημα τήν νοητική καθυστέρηση, ή βοήθεια είναι γενικώτερη, έφ' όσον με τήν άρση τών διαταραχών επιτυγχάνεται γενική άνοδος τών επιδόσεων τού παιδιού.

Τέλος στις έλαφρότερες γλωσσικές διαταραχές, στις δυσλεξίες και στην δυσορθογραφία που δέν συνοδεύονται από νοητική καθυστέρηση, ή βοήθεια συνήθως καταλήγει στην όμαλη ένταξη τού παιδιού στο κανονικό σχολείο.

Στήν κατεύθυνση τού πειραματισμού και τής έρευνας τó Τμήμα έχει σκοπό να δοκιμάσει, να όλοκληρώσει και προβάλλει τó σχήμα του, όπως τó περιγράψαμε, να έπαληθεύσει, να συνδυάσει και να δοκιμάσει παλιές και νέες μεθόδους, συμβάλλοντας έτσι στην θεραπευτική - παιδαγωγική κίνηση τού τόπου μας.

Τó Τμήμα Θεραπευτικής Παιδαγωγικής δέν πρόκειται βέβαια να λύσει όλα τά προβλήματα, έχει όμως να παρουσιάσει μερικά νέα στοιχεία στόν τόπο μας.

1. Ότι σύμφωνα με τις σύγχρονες επιστημονικές αντίληψεις έντάσει τήν θεραπευτική παιδαγωγική έργασία στην έργασία τής ψυχιατρικής ομάδος.

2. Ότι μία προέκταση τού σχήματός του μπορεί να δημιουργήση ένα νέο είδος Ειδικού Ιδρύματος Παιδαγωγικής Βοήθειας και Θεραπείας τού παιδιού.

Τó Τμήμα Θεραπευτικής Παιδαγωγικής στόν τύπο που λειτουργεί μέσα στα πλαίσια τού Ιατροπαιδαγωγικού Κέντρου θά είναι ó προθάλαμος, ένα πέρασμα - λιγόχρονο βέβαια - τού παιδιού από τή διάγνωση στο ειδικό ίδρυμα.

Σ' ένα διάστημα 3-6 μηνών θά γίνεται σ' αυτό ή παιδαγωγική παρατήρηση, ή διάγνωση τής δεκτικότητος για άγωγή, ή προγνώση και τó γενικό διάγραμμα θεραπείας. Επίσης ίσως και μιά προπαρασκευαστική θεραπευτική έργασία.

3. Ότι διαχωρίζει αύστηρά τις οργανικές από τις ψυχογενείς διαταραχές και καθορίζει τó χώρο και τά όρια τής παιδαγωγικής δραστηριότητος. Τις νευρωτικές γλωσσικές συμπεριφορές, ως ψυχογενείς διαταραχές, τις χειρίζονται οι ψυχοθεραπευταί τού Κέντρου ή παραπομπή στο Τμήμα Θεραπευτικής Παιδαγωγικής γίνεται έφ' όσον χρειασθούν παράλληλα, ή έν συνεχεία και ειδικές άσκήσεις για τόν παραμερισμό τού έθισμού π.χ. τών όργάνων όμιλίας σε λανθασμένους μηχανισμούς κατά τή διάρκεια μίας μακράς νευρωτικής γλωσσικής συμπεριφοράς.

4. Ότι άποδίδει στο λόγο και στη δεξιότητα τού χεριού τή σημασία που τούς άρμόζει σύμφωνα με τις επιστημονικές αντίλη-

Παιδαγωγικών Σχολών και τής Έκπαιδεύσεως, έν γένει, ως φυσική άπόρροια και συνέπεια τών άνωτέρω και

στ) Είς τήν γενικωτέραν και άκριβεστέραν έπισκόπησην τής όλης εικόνας τής Παιδείας έφ' όσον λόγω τής φύσεως τού έργου τού διδακτικού τούτου προσωπικού ή έπισκόπησης αύτη όποτίθεται ότι γίνεται από μιάς άνωτέρας και έπιστημονικωτέρας σκοπιάς.

Έξ άλλου, όφείλομεν ν' άνήκωμεν εις τήν «Παγκόσμιον Συνομοσπονδίαν τών Όργανώσεων τού Διδακτικού προσωπικού» διότι διά τής δυνάμεως, τού κύρους και γοήτρου, τά όποια έχει ήδη άποκτήσει ή όργάνωσις αύτη άνά τόν κόσμον, άποτελεί τόν Άρειο Πάγον τής Έκπαιδεύσεως, άντιπροσωπεύουσα έβδομήκοντα πέντε χώρας και περιλαμβάνουσα τόσα έκατομύρια μελών. Δέν υπάρχει δέ άμφιβολία ότι τά προβλήματα τής Παιδείας θά λαμβάνονται υπό σοβαρωτέραν έτι έποψιν υπό τών

διαφόρων κυβερνήσεων και έπομένως ή λύσις τών προβλημάτων τούτων ν' ανταποκρίνεται πληρέστερον πρòς τας όρθάς και δικαίας προσδοκίας τού εκπαιδευτικού κλάδου χάριν μιάς ευτυχέστερας και άνωτέρας αύριον.

Άλλά και ή «Παγκόσμιος Συνομοσπονδία» έχει ανάγκην τού «Διεθνούς Συμβουλίου» τόσον διά να συμπληρωθή τó ύφιστάμενον κενόν εις τας τάξεις της, διά τó όποϊον όμιλήσαμεν άνωτέρω, όσον και διά να συμβάλλη όμοι μετá τών άλλων διεθνών όμοσπονδιών και ή μικρά άλλ' έκλεκτή αύτη μειονότης, ώστε να έπέλθη κάποια έναρμόνις εις τήν ζωήν τού σημερινού άνθρώπου ή όποια τείνει να είναι μονοπλεύρας μηχανιστική και έπικινδύνως έξωστρεφής ένεκα τής παραγκωνίσεως μερικών άνωτέρων και αιώνιων πνευματικών αξιών τής ζωής.

Θ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ

ψεις για την σπουδαιότητα που έχουν στην κατάκτηση του περιβάλλοντος και στην κοινωνικοποίηση του ανθρώπου.

5. "Οτι βλέπει ως έναίο το πρόβλημα του καθυστερημένου παιδιού και της οικογενείας του. Γι' αυτό κατευθύνει τη βοήθεια και θεραπεία παράλληλα με το παιδί και προς τους γονείς. Η εργασία με τους γονείς είτε ατομικά είτε μέσα σε ειδική ομάδα έχει ως σκοπό να οδηγήσει τους γονείς στην συνειδητοποίηση των προβλημάτων τους και στην σωστή παραδοχή της καταστάσεως του παιδιού τους.

Επίσης έχει σκοπό να τους διαφωτίσει ώστε να γίνουν συνεργάτες στο έργο του Τμήματος Θεραπευτικής Παιδαγωγικής και να συνεχίσουν το έργο του στο σπίτι μετατρέποντας την κανονική οικογενειακή αγωγή σε ειδική οικογενειακή αγωγή για το παιδί τους.

III. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΥΛΙΚΟΥ

Το Ίατροπαιδαγωγικό Κέντρο διέθεσε προσωρινά ως χώρο εργασίας του Τμήματος Θεραπευτικής Παιδαγωγικής ένα δωμάτιο πού, χωρίς να πληροί όλους τους όρους μις προτύπου λειτουργίας, παρέχει κατ' αρχήν ώριμμένες προϋποθέσεις για θεραπευτική εργασία σε μικρές ομάδες 2-4 περιπτώσεων. Η διακόσμηση του και η επίπλωσή του έγινε απλά και σκόπιμα στην μορφή μις ειδικής σχολικής αίθουσας με μικρά τραπέζια και καθίσματα, ένα πάγκο εργασίας, μις αμμοδόχη κλπ. Τα παιδιά μας τη δέχτηκαν με χαρά και αισθάνονται άνετα μέσα σ' αυτήν. Όσον αφορά το απαραίτητο υλικό ένα τμήμα του δόθηκε από άλλα τμήματα του Κέντρου. Τα υπόλοιπα προμηθευτήκαμε από την αγορά ή προετοιμάσαμε εμείς. Το υλικό αυτό είναι:

Θεραπευτικό διδακτικό υλικό: Εικονογραφημένα βιβλία και περιοδικά μερικά νηπιακά παιχνίδια ασκήσεων μοντεσοριανού και φραιβελιανού τύπου· παιχνίδια κινήσεως (αυτοκινητάκια κλπ.)· παιχνίδια λυόμενα και ανασυντιθέμενα· υλικό κατασκευών MATADOR, BILDER, LOTTO κλπ.)· παιχνίδια έποπτικά και αισθητοποίησης αριθμών· μικρά πρότυπα ζώων, επίπλων και αντικειμένων του άμεσου περιβάλλοντος· παιχνίδια χρωμάτων· ένα μικρό κουκλοθέατρο κλπ.

Υλικό σχεδίου και χειροτεχνικό υλικό: Χρωματιστά μολύβια, πλαστιλλίνη, ψαλλίδια, μικρά απλά εργαλεία κλπ.

Υλικό αγωγής λόγου: Ειδικός καθρέπτης, λεύκωμα με ειδικές σειρές εικόνων για εξέταση και άσκηση, παιχνίδια ασκήσεων φωνής, άρθρωσης και όμιλίας (σφυρίχτρες, παιδικό τηλέφωνο, πιανάκι κλπ.) παιχνίδια άγνωσης και γραφής κ. ά.

Το υλικό είναι λίγο σε ποσότητα και ποιότητα, αλλά ποιοτικά είναι το βασικό. Ο πλουτισμός του γίνεται κατά την πορεία των

θεραπευτικών εφαρμογών. Η πείρα μας απέδειξε, ότι η ανάληψη έτοιμου μηχανοποιημένου υλικού σε ξένες αγορές και η προσκόλληση σε τυποποιημένα σχήματα είναι παιδαγωγικό σφάλμα. Έξ άλλου ούτε τύποι υπάρχουν για όλα ούτε το παλιό κλασσικό νηπιακό υλικό των μεγάλων παιδαγωγών του παρελθόντος πληροί όλες τις σημερινές ανάγκες. Ένα μεγάλο μέρος απ' αυτό ως μορφή είναι ακατάλληλο σήμερα, αν και οι παιδαγωγικές αρχές που εστήριξαν τη δημιουργία του ισχύουν πάντα. Το να επιμένουμε όμως στην χρησιμοποίηση αυτού του υλικού αποτελεί προσήλωση σε μορφές που βρίσκονται πια έξω από την καθημερινή ζωντανή παιδαγωγική θεραπευτική πράξη. Το υλικό θα το αναζητήσουμε στη γύρω μας ζωή με τα κριτήρια και τις αρχές που θα το μεταβάλλουν σε σκόπιμο θεραπευτικό διδακτικό υλικό. Το ζήτημα του υλικού και η πραγματοποίηση του διδακτικού χειρισμού στη συγκεκριμένη ώρα και στον τόπο που γίνεται, είναι ζήτση παιδαγωγικού έλιγμου και έμπνευσεως. Ο ειδικός παιδαγωγός είναι δημιουργός. Ένα μεγάλο μέρος του υλικού θα το τροποποιήση, θα το προσαρμόση, θα δημιουργήση καινούργιο, στηριγμένος στις νέες ψυχολογικές και θεραπευτικές παιδαγωγικές αντίληψεις, αλλά και στα βιώματα του συγκεκριμένου, τοπικά και χρονικά, περιβάλλοντος. Το πνεύμα της έποχης αντανακλάται και πραγματώνεται μέσα στο συγκεκριμένο αυτό πλαίσιο και τα παιδιά που έρχονται στο τμήμα δεν μένουν βέβαια ξένα προς αυτό. Πρδ. Ο μικρός μογγολοειδής που ζήτησε μις μέρα ένα "μπύραλο...". Βάζοντας τους κύβους τον ένα πάνω στον άλλο, τους τίνανε πέρα και φώναζε: "Πάει ο μπύραλος...".

Το ίδιο το παιδί δείχνει τον δρόμο για τις θεραπευτικές και παιδαγωγικές εφαρμογές της κάθε έποχης. Ο ειδικός παιδαγωγός έχει μεγάλο περιθώριο για διδακτικές έπινοήσεις. Μπορεί με τ' απλούστερα και ευτελή πράγματα π. χ. με λίγα κουτιά από τσιγάρα, με κουμπιά, με πολύχρωμα κουρελάκια, με σπιρτόξυλα ή με βότσαλα, να συγκεντρώση την προσοχή των παιδιών, να οργανώση σκόπιμα παιχνίδια, να άσκηση και να διδάξη τα παιδιά.

Η ΔΙΑΓΩΓΗ ΚΑΙ Η ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ

A. Η ΔΙΑΓΩΓΗ: Η αρχική εργασία για την διερεύνηση της προσωπικότητας και της νοημοσύνης των περιπτώσεων γίνεται από την ψυχιατρική ομάδα του Κέντρου. Όταν πρόκειται για ύστερηση και γλωσσική διαταραχή με οργανική αίτιολογία ή περίπτωση παραπέμπεται στο Τμήμα θεραπευτικής παιδαγωγικής. Εκεί πραγματοποιούνται:

1. Η ειδική συνέντευξη με τους γονείς Η συνέντευξη αυτή γίνεται για να κατατοπισθ ή ο ειδικός παιδαγωγός ως προς τους δ-

ρους και τις δυνατότητες που παρέχει το περιβάλλον για άγωγή και ως προς το αν υπάρχει ή όχι παραδοχή της ανάγκης για άγωγή του παιδιού. Η συνέντευξη παρέχει έπίσης την ευκαιρία να ληφθ ή το ειδικό ιστορικό της γλωσσικής εξέλιξεως του παιδιού και των προσπαθειών για την διαπαιδαγώγησή του, (άπό τους γονείς, το σχολείο, ιδιωτικούς δασκάλους κλπ). Τέλος είναι μις ευκαιρία λεπτομερέστερης διερευνήσεως της συμπεριφορής του παιδιού στο σπίτι, όπως και των προβλημάτων και δυσκολιών που αντιμετωπίζει ή οικογένεια.

Ο ειδικός παιδαγωγός έχει μελετήσει την έρευνα του κοινωνικού λειτουργού και περιορίζεται στο να φωτίση ώρισμένα σημεία που άφορουν στο έργο του. Κατά την συνέντευξη έξηγείται ο τρόπος της λειτουργίας του Τ. Ο. Π. και της βοήθειας που μπορεί να προσφέρει. Έτσι διευκρινίζονται και οι αντιδράσεις των γονέων για μις συνεργασία με το Κέντρο.

Η ειδική παιδαγωγική παρατήρηση του παιδιού και ή εξέταση της ανάπτυξεως του λόγου. α) Η ειδική παιδαγωγική παρατήρηση της γενικής και ειδικής συμπεριφορής του παιδιού μέσα στο περιβάλλον κατά τα κατευθυνόμενα παιδαγωγικά ή το έλευθερο περιστατικό. Κινητικότητα (μορφή, ροή, προσωπικός χρόνος κινήσεως), συμμετοχή στο παιχνίδι και τρόπος που παίζει το παιδί, διεξαγωγή εργασίας, δεξιότης κινήσεως, έπικοινωνία με το αντικείμενο και το υλικό, ώριμότης έργου, γνησιότης, προσοχή και συγκέντρωση, κοινωνική έπαφή, αυθορμησία, τη-περιφορών, δεκτικότητα για τις άσκήσεις, ανεξαρτητοποίηση ή εξάρτηση άπό το μητρικό χώρο, τρόπος σκέψεως, ύπαρξη σχολικών γνώσεων, γνώση χρωμάτων, έντοια χώρου και χρόνου, προσανατολισμός, πλειωρίωση, είναι μερικά άπό τα σημεία προς τα όποια στρέφεται ή προσοχή του παρατηρητού. β) Η γλωσσική εξέταση γίνεται με την παρατήρηση και την πιστή εφαρμογή των συμπτωμάτων της γλωσσικής διαταραχής. Ακολουθεί κατόπιν ή σύνθεση της άτομικής εικόνας της διαταραχής και τέλος ο χαρακτηρισμός της. Μετά τον έντοπισμό της κυρίας περιοχής όπου διαπιστώνεται ή διαταραχή (όμιλία-ανάγνωση-γραφή) γίνεται ή ειδικότερος έντοπισμός του συμπτώματος π. χ. στην όμιλία: ή διαταραχή εμφανίζεται στην φωνή, στην άρθρωση, στη ροή του λόγου, στη συντακτική και γραμματική οικοδόμηση. Τέλος εξακριβώνεται σε ποιά εκδήλωση του λόγου εμφανίζεται ή διαταραχή, π. χ. στην όμιλία: εμφανίζεται κατά την αυθόρμητη άνακοίνωση, κατά την μηχανική επανάληψη, κατά την άπαγγελία. Επίσης ποιο το είδος (π. χ. έξελικτικός τραυλισμός), ή ειδική μορφή (π. χ. τονικός τραυλισμός) και ή θέση της διαταραχής μέσα στην όρμη του λόγου (διαπιστώνεται στην λέξη, στην συλλαβή, στον φθόγγο). Παράλληλα παρατηρούνται

τά έκφραστικά φαινόμενα του λόγου (τονισμός, μελωδία κλπ), ή κινητικότης των όργάνων του λόγου (νωρότης, τίς, σπασμοί), συνοδευτικά φαινόμενα, ψυχολογικά φαινόμενα (άπώθηση του λόγου κλπ).

Εκτός απ' την έλευθερη παρατήρηση παρέχονται και ώρισμένες ψυχολογικές γλωσσικές δοκιμασίες) ειδικής σειράς συλλαβών ή φθόγγων, εικόνες για περιγραφή, ψευδικός χάρτης, πίναξ γλωσσικής εξέλιξεως κλπ).

Έτσι καταρτίζεται ή γενική και ειδική εικόνα του συμπτώματος και έντάσσεται στην όλη εικόνα της προσωπικότητος, τέτοια που δόθηκε άπό την κοινωνική, την ψυχιατρική, την ψυχολογική και την παιδαγωγική μελέτη.

3) Η πρόγνωση και το άτομικό διάγραμμα θεραπείας: Η πρόγνωση για τις δυνατότητες εξέλιξεως του παιδιού γίνεται βάσει όλων των προηγούμενων εξέτάσεων της ομάδος του Κέντρου και του Τμήματος. Έπειτα χαράσσεται ή γενική θεραπευτική πορεία. Το σύντομο άτομικό διάγραμμα θεραπείας είναι άπαραίτητο για τον ειδικό παιδαγωγό, γιατί σύμφωνα μ' αυτό θα κατευθύνεται ή καθημερινή πράξη του και θα έλέγχεται ή δουλειά του. Τα διαγνωστικά πορίσματα του Τμήματος Θεραπευτικής Παιδαγωγικής το σχέδιο θεραπείας συζητούνται στις συγκεντρώσεις της ψυχιατρικής ομάδος του Κέντρου και τελικώς όρίζεται έκει ή θεραπευτικός χειρισμός του παιδιού.

Β) Η έπιλογή των περιπτώσεων της περιόδου του α' εξαμήνου του 1959. Η έπιλογή των περιπτώσεων με τις όποιες άσχολήθηκε το τμήμα κατά την περίοδο αυτή έγινε ύστερα άπό έρευνα των φακέλων του Ίατροπαιδαγωγικού Κέντρου. Έρευνήθηκαν 200 φάκελλοι, εύρέθησαν 96 περιπτώσεις νοητικής ύστερησεως και διαταραχής λόγου με οργανική αίτιολογία. Σε ειδική συνεδρίαση της ομάδος του Κέντρου αποφασίσθηκε να να κληθούν 32 περιπτώσεις, που έκρίθηκαν κατ' αρχήν εξέλιξιμες, για ειδική παιδαγωγική παρατήρηση και γλωσσική εξέταση. Ο πίναξ 1 της έπομένης σελίδος δείχνει τα άποτελέσματα της μελέτης και της έπιλογής.

Παρατηρήσεις έπι του πίνακος 1:

1) Η έπιλογή των 33 περιπτώσεων που έκλήθηκαν για εξέταση έγινε βάσει: α) Της οργανικής αίτιολογίας. β) Του εξέλιξιμου. γ) Του γενικού σχήματος του Τμήματος και της κλιμακώσεως των περιπτώσεων. (Νοητική ύστερηση και λόγος=νοητική ύστερηση βασική με έπακόλουθο την ύστερηση του λόγου. Βασική ύστερηση λόγου με έπακόλουθο την δημιουργία μις άναστολής νοητικής).

2) 14 περιπτώσεις δεν προσήλθαν είτε διότι κατοικούσαν εκτός Αθηνών, είτε διότι είχαν τοποθετηθ ή εις ιδιωτικά ιδρύματα. Οι 19 προσήλθαν προθύμως.

3) Έκ των 19 εξετασθέντων έκλήθηκαν για θεραπεία οι 10 λόγω των περιορισμένων δυνατοτήτων του Κέντρου.

(Συνεχίζεται)

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΙ Η ΑΠΟΣΧΟΛΗΣΙΣ ΤΩΝ ΝΗΠΙΩΝ

Υπό ΣΩΤΗΡ. ΑΘ. ΦΑΣΣΑ, Έπιθεωρητοῦ Σχολείων

Με τὴν ἐπιγραφὴν ἡ κακοδαμονία τῶν Νηπιαγωγείων μας σὲ προγενέστερη πραγματεία μας ἐσκιαγραφήσαμε τὴν ἐπικρατοῦσα κατάστασι στὰ Νηπιαγωγεία μας ἀπὸ ἀπόψεως διδακτηρίου, προγράμματος καὶ προσωπικοῦ καὶ ἐσημειώσαμε σὲ γενικὲς γραμμὰς, πῶς πρέπει νὰ διοργανωθῇ τὸ Νέο Νηπιαγωγεῖο γιὰ νὰ ἀνταποκρίνεται στὶς ἀπαιτήσεις τῆς σημερινῆς κοινωνίας.

Ἐτονίσαμε ἐπίσης ὅτι εἶναι σφάλμα μεγάλο νὰ πιστεύουν οἱ Νηπιαγωγοί, ὅτι τὰ νήπια πρέπει νὰ ἀπασχολοῦνται ἄνευ προγράμματος. Οὐδεμία ἐργασία εἶναι δυνατόν τὰ ἐπιτευχθῇ ἐὰν δὲν προγραμματισθῇ. Μολαταῦτα ὅμως οἱ Νηπιαγωγοί μας κινοῦνται δυστυχῶς ἄνευ ἐπισήμου προγράμματος καὶ ἐπομένως τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀόκνου πραγματικῶς προσπαθείας τῶν ἀποβαίνουν ἐλάχιστα ἱκανοποιητικά. Διὰ τοῦτο σκοπεύουμε μετὰ τὴν παροῦσα πραγματεία μας νὰ ἐκδέσσουμε συντόμως τὸ πρόγραμμα καὶ τρόπον ἀπασχολήσεως τῶν νηπίων κατὰ τὰς ἀπόψεις τῆς νέας Ἑξελικτικῆς Ψυχολογίας καὶ τῆς Νέας Παιδαγωγικῆς, ὡς ἐφηρμόσθησαν σὲ Νηπιαγωγεία τῆς Περιφέρειας μας.

Ἀς μᾶς ἐπιτραπῇ ὅμως προηγουμένως νὰ ἐκθέσουμε μετὰ λίγα λόγια τὴν κρατοῦσα μέχρι σήμερον κατάστασι στὰ Νηπιαγωγεία μας, ἀπὸ ἀπόψεως προγράμματος καὶ τρόπου ἀπασχολήσεως τῶν νηπίων, ἵνα οὕτω διαφωτίσωμε πλήρως τὰ νέα προτεινόμενα μέτρα.

Γνωστὸ βεβαίως ὅτι πραγματικὸν στάθμὸν τὴν ἀγωγὴν τῶν νηπίων ἀποτελεῖ τὸ σύστημα τοῦ Γερμανοῦ παιδαγωγοῦ Frobel, παρὰ τοῦ ὁποίου ἐπενεώθησαν καὶ ἐτέθησαν σ' ἐφαρμογὴν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ τελευταίου αἰῶνος, ὑπὸ τὸ ὄνομα «παιδικοὶ κήποι» οἱ καὶ σήμερον χρησιμοποιούμενοι μέθοδοι διδασκαλίας. Στὸ κέντρο τῆς μεθόδου τὸν τοποθετεῖ τὸ παιγνίδι πὺν χαρακтерίζει ὡς σπουδαιότατο στοιχεῖο αἰῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. Γιὰ τὴν καλλιέργειαν τοῦ παιγνιδίου κατεσκευάσε μία σειρά μέσων ἀπασχολήσε-

ως, ὅπως οἰκοδομικὰ κουτιά, λωρίδες πλεκτικῆς καὶ ἄλλα διάφορα.

Τὸ ἐπικρατοῦν τὴν ἀγωγὴν τῶν νηπίων σύστημα Frobel συνεπλήρωσε τὸ σύστημα τῆς Montessori, ποὺ εἶναι ἐντελὴς αὐτοτελὴς καὶ ἐπιστημονικὴ μέθοδος ἀγωγῆς. Ἀποτελεῖ ἀντίδοσι κατὰ τοῦ νηπιαγωγικοῦ σχολείου, ποὺ ὠνομάσθη Φρεβελιανὸς παιδικὸς κήπος. Ἡ μέθοδος Montessori στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἀρχῆς, ὅτι τὸ παιδί προάγει βαθμιαίως τὰς αἰσθήσεις του, τὶς ὁποῖες ἀσκεῖ μόνον του, ἡ δὲ νηπιαγωγὸς παρεμβαίνει γιὰ νὰ ὁδηγῇ τὶς αἰσθήσεις σὲ σαφεῖς ἰδέες καὶ ἐν συνεχείᾳ σὲ συνδυασμὸ ἰδεῶν. Ἡ μέθοδος αὕτη στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ ἐνεργείας καὶ ὑποβοηθᾷ τὴν ἐλεύθερον ἐξέλιξιν τῶν φυσικῶν δεξιοτήτων τοῦ παιδιοῦ. Ἡ Montessori κατήρτισε καὶ διάφορα παιγνίδια γιὰ τὴν ἐξάσκησιν τῶν αἰσθητηρίων καὶ κινητηρίων ὁργάνων.

Ἐπίσης ὑπέδειξε καὶ ἴδιον σύστημα διδασκαλίας τῆς ἀριθμητικῆς καὶ μουσικῆς καὶ μέθοδον αὐτομάτου γραφῆς καὶ ἀναγνώσεως. Μετὰ αὐτὰς λοιπὸν, τὶς περὶ τῆς ἀπασχολήσεως τῶν νηπίων γνώσεις μετὰ στοιχεῖα ἐκ τῆς Γενικῆς Ψυχολογίας καὶ μετὰ μικρὴν γενικὴν μόρφωσιν φοίτησι μόνον 4) ἐτὴς μετὰ τὴν ἀποφοίτησιν τῶν ἀπὸ τὸ Δημοτικὸν σχολεῖο καὶ μετὰ μικρὴν τὴν ἡλικίαν 15—16 περίπου ἐτῶν, προσλαμβάνονται οἱ νηπιαγωγοὶ καὶ τοποθετοῦνται παρὰ τῆς Πολιτείας εἰς τὰ ξενόφωνα χωρία μετὰ τὸν σκοπὸν ὡς διαγράφεται στὰ Νόμο 4397)29. «Σκοπὸς τῶν Νηπιογυγείων εἶναι ἡ δι' ἀπλῶν καὶ τερπνῶν παιδιῶν, ἀσχολιῶν καὶ ἀσκήσεων, ὑποβοήθησις τῆς σωματικῆς καὶ πνευματικῆς ἐξελίξεως τῶν νηπίων καὶ ἡ διὰ τοῦ τρόπου τούτου προπαρασκευὴ αὐτῶν διὰ τὸ Δημ. Σχολεῖον».

Ἰδοὺ λοιπὸν ἡ μικρὴ μας νηπιαγωγὸς στὸ ἀκριτικὸν καὶ ξενόφωνον χωριὸν μας. Διδακτῆριον δὲν βρίσκει. ἄλλὰ καὶ σκέψιν ἀκόμη γιὰ τὴν ἀνέγερσιν τοιοῦτου δὲν ὑπάρχει... Ὅς εἶναι ἐπόμενο προσκολλᾶται στὸ Δημ. Σχολεῖο. Ὁ Διευθυντὴς του μεριμνᾷ γιὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ Νηπι-

αγωγείου, τὸ ὁποῖον ἐγκαθιστᾷ στὸ γραφεῖον του... Καὶ ἀφοῦ ὡς κύριον σκοπὸν ἔχει τῆς προπαρασκευῆς τῶν νηπίων γιὰ τὸ Δημ. Σχολεῖο, ἡ νηπιαγωγὸς ἀντέγραψε τὸ πρόγραμμα καὶ τὸν τρόπο

τῆς ἀπασχολήσεως τῶν δύο πρώτων τάξεων τοῦ Δημ. Σχολείου καὶ συντάσσει τὸ ὥρολόγιον προγράμματά της ὡς ἐξῆς περίπου:

Ἦραι	Δευτέρα	Τρίτη	Τετάρτη	Πέμπτη	Παρασκευή	Σάββατον
Α' ἡμ.	Λ. ἀσκήσεις	Λ. ἀσκ.	Λ. ἀσκ.	Λ. ἀσκ.	Λ. ἀσκήσεις	Λ. ἀσκήσεις
Β' ἡμ.	ἀ σ κ ἡ σ ε ι ς με ξυλαράκια με ὀσπρία με πλακίδια με ξυλαράκια με ὀσπρία με πλακίδια Δ ι ἄ λ ε ι μ μ α					
Α' ἡμ.	Θρησκευτικὰ	Πραγματ.	Πραγματ.	Παραμῦθι	Παραμῦθι	Θρησκευτικὰ
Β' ἡμ.	Ἀριθμητικὴ	Ἰχνογραφία	Ἰχνογραφ.	Ἰχνογραφία	Ἀριθμητικὴ	Ἀριθμητικὴ
Δ ι ἄ λ ε ι μ μ α						
Α' ἡμ.	Ὡδικὴ	Ὡδικὴ	Ὡδικὴ	Ὡδικὴ	Ὡδικὴ	Ὡδικὴ
Β' ἡμ.	Παίγνια	Παίγνια	Παίγνια αἰσθητ.	Παίγνια	Παίγνια ἐλεύθερα	Παίγνια Frobel
M. M.						
Α' ἡμ.	Χειροτεχνία	Χειροτεχνία	Περίπατος καιροῦ ἐπιτρέποντος	Χειροτεχνία		
Β' ἡμ.	Λ. ἀσκήσεις	Λ. ἀσκήσεις		Λ. ἀσκήσεις		
Δ ι ἄ λ ε ι μ μ α						
Α' ἡμ.	Γυμναστικὴ	Χοροὶ		Χοροὶ	Γυμναστικὴ	
Β' ἡμ.	Χοροὶ	Χοροὶ		Χοροὶ	Γυμναστικὴ	

Ἐπομένως λαμβάνει τὰ θέματα τῶν λεγομένων λεκτικῶν ἀσκήσεων καὶ πραγματογνωσίας ἐκ τῶν ἀναφερομένων στὸ ἐπίσημον ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τοῦ Δημ. Σχολείου καὶ παρέχει κατ' ἐξοχὴν γνώσεις, ὅπως συμβαίνει καὶ εἰς τοὺς πρωτοφοιτοῦντας μαθητὰς τοῦ Δημοτικοῦ.

Τὸν περισσότερον χρόνον τὰ νήπια ἀπασχολοῦνται στὸ ὑπαῖθρο ἄνευ προγράμματος τινος ἢ τοῦ καιροῦ μὴ ἐπιτρέποντος φωνασκοῦν καὶ ἀτακτοῦν ἐντὸς τῆς αἰθούσης.

Πολλάκις, ὡς καὶ τὸ ὥρολόγιον προγράμμα ὁρίζει γίνεται καὶ διδασκαλία ἀ' ἀναγνώσεως καὶ γραφῆς, ἀριθμητικῆς καὶ ὡς ἐπίτευγμα σπουδαῖον θεωρεῖ ἡ νηπιαγωγὸς τὴν ἀναγνώρισιν παρὰ τῶν νηπίων τῶν γραμμάτων τῆς ἀλφαβήτου καὶ τὴν ἀρίθμησιν μέχρι τοῦ 20 μετὰ τῶν σχετικῶν πράξεων.

Ἰδία λοιπὸν ζωὴ, ζωὴ πὺν ἀνταποκρίνεται τὴν ἡλικίαν τῶν μικρῶν νηπίων δὲν δημιουργεῖται ἀφοῦ πᾶσα ἐκδήλωσις τοῦ

Νηπιαγωγείου εἶναι προσκολλημένη στὶς ἐκδηλώσεις τοῦ Δημ. Σχολείου. Ἐορτὲς π. χ. δὲν οργανώνει ἰδικές του ὡς καὶ συγκεντρώσεις τῶν γονέων καὶ κηδεμόνων τῶν νηπίων. Ἀκόμη καὶ σχολικὴ ἔφορεία δὲν ἔχει συγκροτήσῃ αὐτοτελὴ καὶ ὡς εἶναι ἐπόμενο καὶ ἀρχεῖο τοῦ Σχολείου της.

Ἄλλ' ἀφοῦ τὸ νήπιο ἀποτελεῖ ἰδίαν ὄντοτητα ἀπὸ σωματικῆς, πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς ἀπόψεως, ἐπὶ τῶν δεδομένων λοιπὸν τῆς ψυχο-σωματικῆς τῶν καταστάσεως πρέπει νὰ καθορισθῇ καὶ τὸ πρόγραμμα καὶ ὁ τρόπος ἀπασχολήσεως τοῦ νηπίου.

Ὅποια ὅμως εἶναι ἡ σωματικὴ κατάστασι τοῦ νηπίου τῆς ἡλικίας 4-6 ἐτῶν πὺν καλοῦμε πρὸς φοίτησιν στὸ Νηπιαγωγεῖο μας; (Προβλ. Σωματολογία τοῦ παιδός. Ν. Ἐξαρχοπούλου).

(Συνεχίζεται)

Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ

Υπό ΧΑΡΙΔΑΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 'Επιθεωρητοῦ Σχολείων

Τὰ Παιδαγωγικά πορίσματα προκειμένου περί τοῦ σκοποῦ, τῆς ἀποστολῆς καὶ τῆς λειτουργίας τοῦ Νηπιαγωγείου, περί τῆς ἀγωγῆς τοῦ νηπίου, τῆς ἐπιδράσεως τῆς Νη- γοῦ καὶ τῶν θεμάτων ἀπασχολήσεως τῶν νη- πίων καὶ διδακτικῆς μεθόδου συνοψίζονται εἰς τὰ ἀκόλουθα:

1. Τὸ Νηπιαγωγεῖον ἔχει ὡς ἀποστολὴν τὴν διαπαιγώγησιν τοῦ νηπίου πρὸς ἀπό- κτησιν καλῶν συνηθειῶν καὶ ἀρετῶν καὶ συγ- ρόνως τὴν καλλιέργειαν τῆς γλωσσικῆς καὶ ἐν γένει πνευματικῆς, ἠθικοθρησκευτικῆς καὶ τῆς σωματικῆς ἀναπτύξεως τοῦτου.

Πάντα τὰ ἀνωτέρω ἐπιτυγχάνονται μέσα εἰς τὸ χαρούμενο—Θερμὸ οἰκογενειακὸ—περι-βάλλον τοῦ Νηπιαγωγείου, διὰ τῆς ἀναστρο- φῆς τῶν νηπίων μετὰ διάφορα ἀντικείμενα, διὰ τῆς ἐπαναλήψεως μιᾶς ἐργασίας ὑπὸ παιγνι- ῶδη μορφήν, διὰ τῆς ἀσκήσεως, τῆς ὑποδεί- ξεως τῆς ἐξηγήσεως μετὰ ἀπλὰ καὶ σαφῆ λόγια οὐχὶ μίαν φοράν, ἀλλὰ κατ' ἐπανάληψιν διδο- μένης εὐκαιρίας.

2. Τὸ Νηπιαγωγεῖον ἔχει σκοπὸν γλωσσι- κόν, κοινωνικόν—Ἑθνικόν, Παιδαγωγικόν καὶ ψυχαγωγικόν. Διὰ τοῦ παίζειν καὶ τέρπειν ὁ- φείλει νὰ καλλιεργῇ τὴν Ἑθνικὴν ἡμῶν γλῶσ- σαν. Οὕτω δὲ πλουτίζεται τὸ λεξιλόγιον τῶν νηπίων καὶ θὰ δύνανται αὐτὰ νὰ καλλιεργη- θοῦν καὶ νὰ ἀναπτυχθοῦν πνευματικῶς καὶ ψυ- χικῶς.

Μὲ τὴν ἐπικοινωνίαν ματαξὺ τῶν προσαρ- μάζονται εἰς τὴν σχολικὴν ζωὴν ἀποβάλλουν τὴν δειλίαν καὶ τὴν συγκέντρωσιν τῶν περὶ τὸ ἐγὼ τῶν καὶ ἀναπτύσσουσιν τὸ θάρρος, τὴν αὐτοπεποίθησιν τῶν, συμμετέχουσιν δὲ εἰς τὴν συζήτησιν μετὰ τὰς αὐθορμήτους ἀνακοινώσεις τῶν.

3. Κατὰ τὴν πρώτην παιδικὴν ἡλικίαν 1-3 ἐτῶν τὸ βάρος εἰς τὴν ἀγωγήν τοῦ νηπίου ἔχει ἡ Οἰκογένεια καὶ ἰδιαίτερος ἡ μητέρα, ἡ ὅποια πρέπει νὰ εἶναι προπαρασκευασμένη διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτου τῆς ἀνατροφῆς καὶ τῆς διαπαιδαγωγήσεως. Κατὰ τὴν περίοδον αὐ- τὴν οὐδεὶς δύναται νὰ ἀντικαταστήσῃ τὴν μητέρα. Ἀπαιτεῖται μεγάλη προσοχὴ εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς Ἑθνικῆς—Ἑλληνικῆς γλώσ- σης καὶ εἰς τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἐρωτήσεων κατὰ τὴν μετέπειτα περίοδον.

4. Κατὰ τὴν δευτέραν παιδικὴν ἡλικίαν 3-6 ἐτῶν τὸ βάρος ἀνήκει καὶ πάλιν εἰς τὴν Οἰκο- γένειαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ Νηπιαγωγεῖον, ὅπου λειτουργεῖ τοῦτο. Διὰ τὴν σωματικὴν καὶ ψυ- χικὴν ὑγείαν τοῦ νηπίου εὐθύνεται ἡ μητέρα, ἀλλὰ καὶ ἡ Νηπιαγωγὸς δύναται νὰ εἶναι συμβοηθὸς καὶ νὰ φροντίσῃ διὰ τὴν πνευματι- κὴν καὶ ἠθικὴν τούτων ἀνάπτυξιν διὰ τῆς πα- ροχῆς συμβουλῶν καὶ ὁδηγίων πρὸς τὰς μη-τέρας. Ἡ καθόλου μόρφωσις τοῦ χαρακτῆρος ἡ ὅποια συντελεῖται κατὰ τὰ πρῶτα ἔξ ἐτη

τῆς ἡλικίας τῶν παιδιῶν δέον νὰ ἐνισχυθῇ ὥστε νὰ διαπλασθῇ οὗτος σταθερὸς καὶ ἠθικός.

5. Ἡ Νηπιαγωγὸς ὀφείλει νὰ εἶναι κάτοχος τῆς ψυχολογίας τῆς Προσχολικῆς ἡλικίας καὶ νὰ διακατέχεται ἀπὸ στοργὴν πρὸς τὸ νή- πιον, ἀπὸ ὑπομονήν, ἀντοχήν καὶ ἀπὸ ἀγά- πην πρὸς τὴν λεπτὴν ἀποστολὴν αὐτῆς.

Δὲν πρέπει νὰ παραλείπῃ εὐκαιρίας πρὸς ἔμπρακτον ἀσκήσιν τῶν νηπίων, διὰ τὸν ἐθι- σμὸν τῶν καὶ πᾶσαν Παιδαγωγικὴν ἀπασχό- λησιν νὰ στηρίζῃ εἰς τὴν παρατήρησιν συγ- κριμένων ἀντικειμένων καὶ εἰς τὴν διὰ βιω- μάτων καλλιέργειαν καλῶν συνηθειῶν πρὸς ἀπόκτησιν ἀρετῶν.

Ἡ ἐπίδρασις τῆς νηπιαγωγοῦ δέον νὰ εἶ- ναι συστηματικὴ, ἐλευθέρᾳ φυσικῇ καὶ ἀβί- αστος.

6. Ἡ Νηπιαγωγὸς ὀφείλει νὰ ἐπικοινωνῇ μετὰ τὰς μητέρας τῶν νηπίων συγκεντρώνουσα ταύτας καὶ παρέχουσα ὁδηγίαν ἀνατροφῆς καὶ διαπαιδαγωγήσεως τούτων καὶ θεμελιώ- σεως εἰς αὐτὰ τῶν ἀρετῶν τοῦ Ἑλληνο—Χρι- στιανικοῦ πολιτισμοῦ.

Ἡ βασικὴ ἀπαιτήσις, ἡ ὅποια θὰ τονίζεται εἶναι ὅτι τὸ νήπιον—παιδί σταθερῶς διαπε- δαγωγεῖται μετὰ τὰ καλὰ παραδείγματα μετὰ τὴν ἀσκήσιν καὶ τὸν ἐθισμόν, ὀλιγώτερον δὲ μετὰ τοὺς λόγους, τὰς διαρκεῖς ἀπαγορεύσεις καὶ τὸν βίαιον τρόπο τῶν μεγαλυτέρων του.

7. Ἡ ἐνίσχυσις τῶν Νηπιαγωγείων δέον νὰ εἶναι ἄμεσος, ἠθικὴ καὶ ὕλική, ἐκ μέρους τῶν γονέων καὶ τῶν κηδεμόνων διὰ τὴν ἐπιπλω- σιν τούτων (ἀτομικὰ καθίσματα, μικρὰ τρά- πεζαι, εἰκόνες μύθων, παιδικῶν σκηνῶν, σκη- νῶν ζώων κ.λ.π.) καὶ ἐκ μέρους Δήμων, Κοι- νοτήτων καὶ Τοπικῶν Ὀργανισμῶν καὶ ὑπὸ τοῦ Κράτους διὰ τὴν ἀνέγερσιν ἰδίων διδα- κτηρίων τῶν νηπιαγωγείων.

8. Ἀφοῦ τὴν ἀποστολὴν προσφέρουν τὰ Νηπιαγωγεῖα δέον νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ἰδρυσις καὶ νέων νηπιαγωγείων εἰς τὰ χωρία, ὥστε νὰ ἀποβῇ ὠφέλιμος καὶ ἀποδοτικὴ καὶ συγ- χρονισμένη ἡ προσχολικὴ ἀγωγή τῶν Ἑλλη- νοπαιδίων.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΙΣ ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΝΗΠΙΩΝ

Ἡ ἀπασχολήσις τῶν νηπίων θὰ γίνεται καθ' ἐκάστην πρὸ μεσημβρίας καὶ μετὰ μεσημ- βρίας.

Ἀπαραίτητος κρίνεται μετὰ τὴν προσευχὴν νὰ γίνετα ὁ ἔλεγχος τῆς καθαριότητος.

Αἱ ἀπασχολήσεις τῶν νηπίων συμφώνως καὶ πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ Σοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου σχέδιον Ἀναλυτικοῦ Προγράμμα-τος θὰ ἐκτείνεται εἰς τὰ ἀκόλουθα.

Θέματα ἀπασχολήσεως

1. Αὐθόρμητοι ἀνακοινώσεις τῶν νηπίων.
2. Τὸ σχολεῖον, ὁ σχολικὸς κῆπος, Ἀνα- γνώρισις [δρομολογίου ἀπὸ τὸ σχολεῖον εἰς τὸ σπίτι.

3. Τὸ σπίτι, ὀνόματα γονέων, ἀδελφῶν καὶ λοιπῶν μελῶν οἰκογενείας, ἐργασίαι καὶ ἐπαγ- γέλματα τούτων, ψωμί, φαγητὸ, γλυκίσματα, ἐπαγγέλματα, κτίστης, ξυλουργός, γεωργός, ράπτης, ἱατρός, φαρμακοποιός, βοσκός, μάγει- ρος κ.λ.π.

4. Κατοικίδια ζῶα καὶ πτηνὰ.
5. Ἡ Συνοικία μετὰ τὴν πλατεῖαν καὶ τὰ πάρ- κα. Ἡ ἐκκλησία, Ἑορταὶ Ἀγίων, δῶρα, ἀν-θοδέσμαι.

6. Τὸ φῶς, τὸ νερό, Μέσα συγκοινωνίας.
7. Οἱ 4 ἔποχές τοῦ χρόνου, Ἀνοιξίς, Θέρος, Φθινόπωρο, Χειμῶνας.

8. Ὅψις τῆς Φύσεως, Φρούτα ἐκάστης ἐπο- χῆς.

9. Ὅπως ὄντες, Ἀμπελώνες, Ἀγροὶ με σιτά- ρι, με βαμβάκοφυτεῖαν κ.λ.π. Λαχανόκηποι.

10. Γιορταὶ ἡ Ἑλλάς μας (Φοῦστανέλλα, τύμπανα, σάλπιγγες, ταινίες με σημαῖες, Ἑ-θνικαὶ ἑορταὶ 28 Ὀκτωβρίου, 25 Μαρτίου, Το-πικὴ Ἑθνικὴ ἑορτή, Σχολικὴ ἑορτή.

11. Ὁρσκειντικαὶ ἑορταὶ, Χριστοῦγεννα, Πά-σχα, Ἑορταὶ Ἀγίων, Τελετὰ βαπτίσεως, γά-μου, κ.λ.π. Δῶρα διάφορα.

12. Ἡ ἑορτὴ τῆς Μητέρας, Ἑορταὶ καὶ ἐκ-δηλώσεις ἀγάπης πρὸς τοὺς γονεῖς.

13. Τὸ χελιδόνι, Τὸ ἀηδόνι, ὁ Πελαργός, ὁ σπουργίτης, οἱ μυῖναι, τὰ κουνούπια, οἱ μέ-λισσες, οἱ πεταλοῦδες.

14. Ἡ Πρωτομαγιά, Στεφάνια με λουλούδια, Ἑξοχή, ἐκδρομαί.

15. Νοσοκομεῖο, Φαρμακεῖο, Ταχυδρομεῖο, Στρατῶνες, Ἀστυνομία, Κοινοτικὸ, Δημοτικὸ Κατάστημα.

16. Ἀσκήσεις αἰσθητηρίων ὀργάνων.
17. Τὰ παιγνίδια ποὺ παίζουν τὰ παιδιά.

18. Ὁ ἥλιος (Ἡμέρα, Νύκτα, Ἡμέρα ἡλίο-λουτος, Ἡμέρα βροχερή).

19. Ὁ Οὐρανὸς (καθαρὸς, γαλανός, συννε-φιασμένος, σκοτεινός).

20. Τὰ ἀστρα, Ἡ σελήνη.
21. Διάφορα εὐκαιρικά θέματα.

Τὰ ἀνωτέρω γενικά θέματα δύνανται νὰ εὐ- ρυνθοῦν καὶ νὰ συμπληρωθοῦν ἀναλόγως τῶν εὐκαιριῶν καὶ τῆς κατανόησεως τῶν νηπίων.

Ἡ εἰς τὸ νηπιαγωγεῖον ἀπασχολήσις τοῦ νηπίου θὰ ἀρχίζῃ ἀπὸ τὰς ἐλευθέρως ἀνακοι- νώσεις, θὰ ἐπακολουθῇ παρατήρησις ἐπὶ ἀν-τικειμένου ἢ ζωηρᾶς εἰκόνος, μετ' αὐτὴν συζή-τησις ἐλευθέρως φυσικῆς καὶ ἀβίαστος, ἀναπα-ράστασις πλαστικὴ ἢ ἰχνογραφικὴ τούτου, ἀ-παγγελία ἢ ὅμοια κατόπιν καὶ κλείσιμο τῆς ἀπασχολήσεως μετὰ παραμῦθι καὶ δραματικὴν ἀναπαράστασιν τούτου. Διὰ νὰ ἱκανοποιηθῇ ἡ ζωηρὰ κινητικότης τῶν νηπίων θὰ γίνετα ἐναλλαγὴ τῶν ἀνωτέρω καὶ ἐπὶ πλέον ρυθμι-κὰ παίγνια.

Αἱ παιδαγωγικαὶ ἀπασχολήσεις τῶν νηπί-ων εἰς τὸ Νηπιαγωγεῖον εἶναι.

1) Λεκτικαὶ ἀσκήσεις πρὸς γλωσσικὴ ἀσκη-σιν καὶ ἐκμάθησιν τῆς Ἑθνικῆς—Ἑλληνικῆς—μη-τρικῆς γλώσσης, πρὸς ἀσκήσιν εἰς τὴν ὀρθὴν προφορὰν τῶν νέων λέξεων, πρὸς διόρθωσιν τῶν ἐκφραστικῶν λαθῶν καὶ πρὸς ἀσκήσιν εἰς τὸ δμῖλεν μετὰ πλήρεις προτάσεις καὶ μετὰ καθα-ρὰς λέξεις ἀπηλλαγμένας ἰδιωματισμῶν. Κατὰ τὰς λεκτικὰς Ἀσκήσεις καὶ τὰ παραμῦθια γί-νεται, ἀναπαράστασις τοῦ κηπουροῦ, τοῦ κτίστου, τοῦ ἐμπόρου, τοῦ παντοπώλου, τοῦ γαλατᾶ, τοῦ καστανᾶ, τοῦ μικροπωλητοῦ κ.λ.π. ἢ ὅποια ἡλεκτρίζει καὶ ἐνθουσιάζει τὰ νήπια.

2) Διηγήσεις παραμυθιῶν καὶ μικρῶν διη- γημάτων καὶ ποιημάτων συνδυαζόμενα μετὰ τὰς ἐλευθέρως ἀνακοινώσεις καὶ τὰς παιδαγω- γικὰς ἀπασχολήσεις. Καὶ τὰ θέματα τῶν Λε- κτικῶν ἀσκήσεων.

3) Χειροτεχνικαὶ ἀσχολίαι μετὰ διάφορα ὕλι- κα (χαρτόνι καὶ κλωστή—κεντήτη—πλαστικὴ, χόρτο, ξυλάρια, πλακίδια, κύβοι, διάφορα γεωμετρικὰ σχήματα, μάρκες) καὶ ἰχνογρα- φικαὶ τοιαῦται μετὰ χρῆσιν χρωμάτων. Αἱ ἀ-σχολίαι αὗται περισσώτερον χαροποιοῦν τὰ νήπια, ὅταν συνδυάζονται μετὰ πραγματο- γνωστικὰ θέματα καὶ τὰ παραμῦθια.

4) Ρυθμικὰ παίγνια, συνδυαζόμενα μετὰ τὰ θέματα τῶν παιδαγωγικῶν ἀπασχολήσεων. Εὐχάριστα ὡσαύτως πνευματικὰ παιγνίδια καὶ αἰνίγματα.

5) Ἠθικὴ καὶ κοινωνικὴ ἀγωγή. Κατὰ τὴν ἀπασχολήσιν ἡ εἰς διδομένας εὐκαιρίας ἐμφυ- τεύονται τρόποι καλῆς συμπεριφορᾶς, χαιρε-τισμοῦ κ.λ.π. καὶ γίνονται ἀσκήσεις καλῶν συνηθειῶν πρὸς ἀπόκτησιν ἀρετῶν.

6) Ὑγιεινὰ συνήθειαι καὶ ὑγιεινὰ παραγ- γέλματα. Γύρω ἀπὸ τὴν καθαριότητα καὶ τὴν ἀποφυγὴν νὰ ἐγγίξουν τὰ ζῶα καὶ τὰ ἐπικί- νδνα ἀντικείμενα ἐν συνδυασμῷ καὶ ἐν συσχέ- τισι μετὰ τῶν θεμάτων ἀπασχολήσεως.

7) Ἐλευθέρᾳ γυμναστικῇ κίνησις μετὰ ἐλευθ- ἐρα παιγνίδια καὶ μετὰ περιπάτους. Μιμητικαὶ κινήσεις κ.λ.π.

8) Κηπουρικαὶ καὶ λοιπαὶ παιγνιώδεις ἀ- πασχολήσεις. Εἰς μικρὸν ἔκτασιν γῆς πράσινη γωνία καὶ στολισμὸς ἀμμοδοχείου εἰς τὴν αἰ- θουσαν διδασκαλίας. Παιγνίδια μετὰ κούκλες καὶ μετὰ ὁμοιώματα, ἀλογάκια, κούνιες καὶ λοιπὰς προκαλοῦσας χαρὰ, ἀσκήσιν τῆς παρατηρητι- κότητος τούτων καὶ αὐθόρμητον σωματικὴν καὶ γλωσσικὴν ἀσκήσιν κ.λ.π. μικροεργασίας.

9) Ἀσκήσεις αἰσθήσεως, (ὁράσεως, ἀκοῆς, γεύσεως, ὀσφρήσεως, ἀφῆς) καὶ χρωμάτων—Συλλογαὶ ἀντικειμένων καὶ ὕψους (ἄλατι, πι- περί, οἰνόπνευμα, ξίδι, λεμόνι, ζάχαρι, μάλλι- νο καὶ μεταξωτὸ ὕφασμα κ.λ.π. κ.λ.π.) πίνα- κες χρωμάτων κ.λ.π. διευκολύνουν τὴν ἀσκη- σιν τῶν αἰσθήσεων.

10) Ὁρσκειντικὴ ἀγωγή μετὰ διδασκαλίαν τῶν τύπων λατρείας καὶ προσευχῶν. (τὸ ση- μεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ ἄπλαι προσευχαὶ πρὸ

ΤΟ ΠΑΙΔΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Υπό κ. ΠΑΠΑΜΑΝΩΛΗ Δ)λου

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Και συνεχίζει: «Χωρίς να κάνει ποτέ συγκατάβαση, σε κανένα, αλλά και χωρίς να θίξει και χωρίς να πληγώσει ποτέ την τόσο ευαίσθητη παιδική ψυχή, υπεδείκνυε τὰ τρωτά, ανέφερε τις αδυναμίες, τόνιζε κι' έπαινοσε τα καλά σημεία, και καθοδηγούσε τον μικρό συνεργάτη στον σωστό δρόμο του ώραλου νεοελληνικού λόγου».

Η «Διάπλασι», το παιδικό αυτό περι-
οδικό, πλουτισμένο με έκλεκτο περιεχό-
μενο στάθηκε ο έπιστήμιος φίλος των

εικόνας Χριστού εύλογούντος τα παιδιά ή της Παναγίας κ.λ.π.

11) Μουσική. Άπλά και χαρούμενα μικρά σχολικά τραγούδια.

12) Από τας ανωτέρω απασχολήσεις θα έφαρ-
μόζονται όσαι είναι σύμφωνοι και ανάλογοι
προς τα θέματα απασχολήσεων.

Διδακτική μέθοδος του Νηπίου.

Ειδική διδακτική μέθοδος δεν θα ακολουθη-
ση ή νηπιαγωγός.

Όχι ήττον όμως θα πρέπει να έχη υπ' ό-
ψιν της τας ακόλουθους αρχάς.

α) Να σεβασθή τας βιολογικές, τας κοινω-
νικές και ψυχολογικές ανάγκας των νηπίων
και κατά τρόπον φυσικόν—παιδικόν και άβία-
στον να ίκανοποιή τὰ έκάστοτε διαφέροντά
των.

β) Να προσαρμόση το Νηπιαγωγείο προς
την κοινωνικήν πραγματικότητα και το τοπι-
κό περιβάλλον και πάσα μάθησις θα προσφέ-
ρεται κατά παιγνιώδη μορφήν.

γ) Να συγκεντρώση άφθονο και ποικίλο το
παιδαγωγικό υλικό (είκόνες μύθων, τοπία,
ξυλάρια), αϊώρια νηπίων σιδηραί κ.λ.π., νι-
πτήρ, σχολικών φαρμακείον κ.λ.π.

δ) Να σέβεται την έλευθερίαν των νηπίων
και να έναλλάση την απασχολήσιν του με
άσματα, παίγνια και να αφήνη έλευθερίαν εις
τάς κινήσεις των εις το ύπαιθρον.

Το πρόγραμμα θα είναι έκαιρετικά εύλυ-
στο και θα ίκανοποιήται ή πικιλία εις την
άπασχολήσιν, που τόσον άρέσει τα νήπια.

ε) Πάντα θα παρακολουθή τα νήπια, χωρίς
να έπιβάλλεται και πάντα με καλωσύνη θα
προλαμβάνη άταξίαν των και κάθε έπιβλαβή
στάσιν των και

στ) θα ακολουθή το σύστημα της Ένιαίας,
το όποιον είναι ψυχολογημένο, συγχρονισμέ-
νο και σύμφωνη με την φύσιν του παιδιού
και βασισμένο εις την πραγματικότητα της
ζωής, διά μίαν άγωγή με την ζωή και διά
την ζωή.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

παιδιών πάνω από εξήντα χρόνια. Ήταν
το περιοδικό που συνήθιζε τα παιδιά να
γνωρίσουν και ν' αγαπήσουν τη ζωντανή
δημοτική μας γλώσσα και πρακτικά τα
έξηγουσε να γράφουν κι' αυτά σ' όλα τα
είδη του έντεχνου λόγου.

Εκχωριστή θέση ανάμεσα στα βιβλία
της παιδικής φιλολογίας στη Χώρα μας
κατέχει το έργο της Πηνελόπης Δέλτα.

Αποτελείται κυρίως από ιστορικά και
ήθοπλαστικά μυθιστορήματα και παραμύ-
θια που κατακτούν κάθε παιδική καρδιά με
την υποβλητική ζωντάνια των ήρώων τους.

Όπως μάς λέγει ο Ξενοπούλος «ή Πη-
νελόπη Δέλτα είναι ή συγγραφέας που έρ-
γάσθηκε με πρόγραμμα, μ' επίγνωση, με
σκοπό. Κι' όταν έργάζονται έτσι συγγρα-
φείς ταλαντούχοι, δεν υπάρχει άμφιβολία
ότι παράγουν τελειότερα. Τι τα θέλετε!

Παιδική Λογοτεχνία, νεαρού μάλιστα
Κράτους, που έχει έναν πεζογράφο σαν
την Δέλτα κι' έναν ποιητήν σαν τον Βι-
ζυηνό, δεν μπορεί να μην είναι σημαντική
και γα μην έχη μέλλον».

Τα έργα της «Για την Πατρίδα», «Πα-
ραμύθι χωρίς όνομα», «Τον καιρό του
Βουλγαροκτόνου», «Τα μυστικά του Βάλ-
του», «Η Ζωή του Χριστού», «Παραμύ-
θια και άλλα», είναι γραμμένα για να
διαβαστούν από τα παιδιά. Στο έργο της
«Για την Πατρίδα» (ιστορική νουβέλλα)
ο γνήσιος εθνικός παλμός και ή έξαρση
του καθήκοντος και της θυσίας για την
πατρίδα, συνθέτουν ένα δυνατό άφηγημα-
τικό σύνολο, που γοητεύει και συναρπά-
ζει απ' την πρώτη ως την τελευταία του
σελίδα.

Είναι έργο υποδειγματικό στο είδος του
γραμμένο με μια τέλεια τέχνη, με πολύ
αίσθημα και σε πολύ ωραία γλώσσα.

«Τον καιρό του Βουλγαροκτόνου» (μυθι-
στόρημα) είναι κι αυτό ένα θαυμάσιο παι-
δικό κείμενο, που ή κριτική το εξύμνησε
και ή Παιδαγωγική το χρησιμοποίησε μ'
έμπιστοσύνη. Είναι ένα ζωντανό ιστορικό
μυθιστόρημα που μάς περιγράφει μια ή-
ρωική εποχή γεμάτη άγώνες και δόξες.

Ο Άρ. Έφταλιώτης μάς λέγει για το
έργο αυτό της Δέλτα ότι «είναι έργο
χρειαζόμενο στα παιδιά όσο και ο άέρας
στο φυλακισμένο».

Επίσης τα «Παραμύθια και άλλα» εί-
ναι μια συλλογή διηγημάτων απ' τα κα-
λύτερα της Παιδικής μας Φιλολογίας.
Στο βιβλίο αυτό μια Μάννα διηγείται στο
παιδί της—στο κάθε παιδί—διάφορες
ιστορίες παρμένες από την εθνική μας
ζωή.

Η Πηνελόπη Δέλτα θαύς γνώστης και
ανατόμος της παιδικής ψυχής έχει σταθή
με το έργο της ο άχώριστος φίλος των
παιδιών. Όπως λέγει δε και ο Κ. Δημα-
ράς «όσο υπάρχουν Έλληνόπουλα θα δια-
βάσουν τα βιβλία της... τα όποια είναι
και θα μείνουν υποδειγματικά για την νε-
οελληνική παιδική φιλολογία».

Και πολλοί άλλοι ακόμη όπως ο Ι. Πο-
λέμης με τη «Παιδική Λύρα» και «τα
πρώτα βήματα», ο Γ. Γκιζηνός, ο Άγγ.
Βλάχος, ο Άλέξ. Κατακουζηνός, ο Ήλιος
Τανταλίδης, ή Άρσινόη Παπαδοπούλου
έγραψαν έργα σε πεζο και ποιητικό λόγο
προωρισμένα να σταθούν κοντά στα παι-
διά ευχάριστα και να γίνουν τερπνά και
διδακτικά αναγνώσματα

Και στην εποχή μας όμως ή πνευματι-
κή αυτή κίνηση στον τομέα των παιδικών
εκδόσεων φαίνεται γόνιμη και καρποφόρα.
Πολλοί νέοι συγγραφείς με παιδαγωγική
μόρφωση άλλα και με τάλαντο λογοτεχνι-
κό έπιδίδονται στη συγγραφή παιδικών
βιβλίων για την κάθε ήλικία.

Οι γνωστότεροι σήμερα συγγραφείς
στο είδος αυτό που ή συμβολή τους στά-
θηκε σημαντική στην ανάπτυξη της παι-
δικής λογοτεχνίας είναι οι Άντ. Μεταξά,
Φ. Τζωρτζάκης, Α. Μαντουδής, Γ. Δελγι-
άννη και οι Αίνελας, Τροπαιάτης, Σπε-
ράντσας, Μυριβήλης, Ι. Μηλιάδης, Μ.
Στασινόπουλος κ. ά.

Η προσφορά της Άντ. Μεταξά στο εί-
δος της παιδικής φιλολογίας στις ήμέρες
μας είναι σημαντική και αξιόλογη. Κατέ-
χει τη διεύθυνση των εκδόσεων «το βιβλίο
του παιδιού» που είναι ή πιο πλούσια
σειρά παιδικών βιβλίων στη χώρα μας
και σε ποιότητα ύλης άλλα και σε αριθμό
βιβλίων. Πολλά από τα έργα της σειράς
αυτής είναι δικά της όπως «Παιδική Άν-

θολογία, «Η ώρα του παιδιού», «Έλάτε
να παίξουμε», «Η Έγκυκλοπαίδεια του
παιδιού» 2 τ., «Το θέατρο του παιδιού»,
«Έλάτε να ταξιδέψουμε», «Τα παραμύθια
της θείας Δένας» κ. ά. Τις εκδόσεις αυτές
της Άντ. Μεταξά το Έλληνικό κοινό και
όλος ο παιδόκοσμος της χώρας τις έχει
υποδεχθεί με χαρά και ένθουσιασμό, και
ο Τύπος στις κρίσεις του έξεφράσθη με
τον πιο ένθουσιώδη και κολακευτικό τρόπο,

Από τους σύγχρονους λογοτέχνες μας
ο Στ. Σπεράντσας και ο Μ. Στασινόπου-
λος είναι οι συγγραφείς που έδωσαν τα
περισσότερα σε ποσότητα άλλα και ποιό-
τητα έργα για παιδιά. Οι συλλογές των
παιδικών ποιημάτων του Σπεράντσα «Παι-
δικές ψυχές», «Σαν τα πουλιά», «Ο τρα-
γουδιστής των παιδιών», «Το βιβλίο που
τραγουδεί», «Ίκαρος» κ. ά. είναι από
τα καλύτερα βιβλία του είδους τους. Για
την ποιητική συλλογή του Σπεράντσα «ο
τραγουδιστής των παιδιών» ή κριτική έξε-
φράσθηκε με τα πιο κολακευτικά σχόλια.
«... Ωριμος πλέον ο ποιητής της συλλο-
γής αυτής, παρουσιάζει ποιήματα γενικής
αναγνωρίσεως και έπιβολής και ποιήματα
μεγάλου προορισμού. Τα ποιήματα αξιο-
παίτως υπενθυμίζουν την ποιήσιν του Βι-
ζυηνού και είναι έργα λίαν έπιμελημένα
και αξιότατα να εισέλθουν εις τ' αναγνω-
σματάρια των Έλληνοπαιδών, ως άληθη
έντροφήμακα αυτών».

Και για το παιδικό θέατρο επίσης στα
τελευταία χρόνια έγινε αξιόλογη εργασία
από τον Β. Ρώτα, Μ. Φτέρη, Α. Τροπαι-
άτη, Α. Μεταξά, Στ. Σπεράντσα, Μπου-
κουδάλα—Αναγνώστου κ. ά. Ακούμα και
για τη διασκευή και μετάφραση στη δη-
μοτική γλώσσα έργων από την αρχαία
Έλληνική και ξένη λογοτεχνία παρατη-
ρείται στα τελευταία χρόνια μια ιδιαίτερη
προσπάθεια. Τα έπη του Όμηρου, οι μύ-
θοι του Αισώπου, ή Ιστορία του Προδό-
του και ή Μυθολογία της Αρχαιότητας
έχουν μεταφραστεί από έκλεκτους παι-
δαγωγούς και λογοτέχνες. Και ξένοι συγ-
γραφείς επίσης όπως ο Άνδρεσεν, Γρίμμ,
Ντίκενς, Δουμάς, Θερβάντες, Βέρν κ. ά.
έχουν μεταφραστεί στη γλώσσα μας σε
καλαίσθητες και εικονογραφημένες εκ-
δόσεις.

Από τη σύντομη αυτή άνασκόπηση

Η ΜΗΤΕΡΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ

Υπό ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ Ι. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ,
Διευθυντή Σχολείου Μυδαλιάς Γορτυνίας

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Η μητέρα που δεν δύναται ούτε με έκτατον διδασκάλους ν' αναπληρωθή αποτελεί τον πρώτιστον και μέγιστον παιδαγωγόν του παιδιού, από τον όποιον θα μορφώση όρθην ή έσφαλμένην αντίληψιν της κοινωνίας και των συνανθρώπων του. Το παιδί αντιγράφει την μητέρα του και τρέφει άμεριστον την έμπιστοσύνην του προς αυτήν. Η μητέρα με την Θεάν της αγάπης, της στοργής και της άφοσίωσεως έφωδισμένη άσκει τεραστίαν παιδαγωγικήν επίδρασιν εις το παιδί της και συνεπεί όχι μόνον εις την ψυχολογικήν αλλά και την ήθικήν, θρησκευτικήν, κοινωνικήν, καλαισθητικήν, πνευματικήν, βιολογικήν και οικονομικήν τούτου ανάπτυξιν.

Η μητέρα είναι εκείνη, που θα δώση το πρώτο χαμόγελο στο παιδί της, ή μητέρα θα του μάθη τα πρώτα λογάκια και τα πρώτα σημάδια συνεννοήσεως. Η μητέρα θα γνωρίση πρώτη τη γλώσσα του παιδιού, τας έπιθυμίας του, τας κλίσεις του και τας διαφερόντάς του. Αυτή θα το μάθη, πώς να τρώγη

της πνευματικής παραγωγής στο είδος της παιδικής φιλολογίας βγαίνει το συμπέρασμα πως και στη χώρα μας από πολλά χρόνια τώρα γίνεται μια αξιόλογη προσπάθεια για το παιδί και μια συστηματική στροφή στα διαφέροντα και στις κλίσεις του.

ΠΑΠΑΜΑΝΩΛΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΕΙΡΗΝΗΣ ΠΑΛΙΔΟΥΣΗ. (Τα παιδιά και τα βιβλία, Περιοδικό Παιδεία και Ζωή, Μάιος 1958).
2. ΣΤΕΛΛΑΣ ΠΕΠΠΑ-ΞΕΦΛΟΥΔΑ. (Οι Έλληνικές παιδικές εκδόσεις, Περιοδικό Σχολείο και Ζωή, Απρίλιος 1955).
3. Δ. ΓΙΑΚΟΥ ('Αλέξανδρος Πάλλης και Παιδική Λογοτεχνία, Περιοδικό Έλληνική Δημιουργία αφιέρωμα 'Αλ. Πάλλη).
4. ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΤΑΡΣΟΥΛΗ. ('Ο Ξενοπούλος της Διαπλάσεως, Περιοδικόν Έλληνική Δημιουργία αφιέρωμα Γρηγορίου Ξενοπούλου).
5. ΣΤ. ΣΠΕΡΑΝΤΖΑ. ('Ο Παπαντωνίου στην παιδική Λογοτεχνία, Περιοδικό Έλληνική Δημιουργία αφιέρωμα Σ. Παπαντωνίου).
6. Η έκθεση του «Βιβλίου του Παιδιού» Περιοδικό Νεοελληνική Παιδεία Δεκέμβριος 1948. 3 Όμιλίες των Α. Μεταξά, Γρ. Ξενοπούλου, Στ. Σπεράντζα.

και να μασά καλά την τροφήν του, πώς να πλύνεται, να μελετά να παίζει, να εργάζεται, να αγαπά και να χαιρείται μετά των χαϊρών των και να λυπείται μετά των κλαιόντων. Αυτή θα το μάθη από μικρό να προσεύχεται κοντά στο εικονοστάσι, που βρίσκεται στην Ανατολική γωνιά του σπιτιού τους. Αυτή θα το ντύση και το συγυρίση και θα το πάρη από το χεράκι να το οδηγήση στην εκκλησία να προσευχηθή. Αυτή θα το κρατήση στην άγκαλιά της να κοινωνήση των άχραντων μυστηρίων κι' αυτή θα το μάθη να φοβήται τον Θεόν, να τιμά τους άρχοντας και να σέβεται τους γονείς και τους μεγαλύτερους. Αυτή θα του γνωρίση τα πρώτα τραγούδια και θα το μνηστή εις τας έορτάς και τα πανηγύρια. Αυτή θα του μάθη τα ήθη και έθιμα κι' όλα τ' άγνά στοιχεία του Έλληνοχριστιανικού πολιτισμού, τα όποια το σχολείον άργότερον θα του καλλιεργήση. Αυτή θα του μάθη τον σεβασμόν, την αγάπην, την άρμονίαν, την εύρυθμίαν, την τάξιν, την ακρίβειαν, την πειθαρχίαν, την ύπομονήν, την καρτερίαν, την δικαιοσύνην, την καλωσύνην, την μετριοπάθειαν, τον άλτρουισμόν, την τιμιότητα, την εργατικότητα, την εύσπλαχνίαν, το θάρρος, την αυτοπεποίθησιν, την εύγένειαν, την αξιοπρέπειαν, την φιλίαν και συλλήβδην άπάσας τας άρετάς του καλού κ' αγαθού πολίτου.

Η μάνα μαζί με το γάλα της, με την καρδιά της, με την αγάπη της, με το χέδι της, με το φίλτρον της και με τη γλώσσα της ξεριζώνει από την ψυχή του παιδιού της το κακό κι' άσομο κακίας λουλούδι και φυτεύει και καλλιεργεί και περιποιείται όλα τα πολύχρωμα κι' άρωματικά λουλούδια της αγάπης, της άρετής, της Ηθικής και της Θρησκείας.

Η μητέρα από το λίκνον σφυρηλατεί το παρόν και το μέλλον του παιδιού της και της φυλής μας και θηλάζει στην άγκαλιά της τη δόξα και το χρέος. «Η ψυχή μου αναγαλιάζει που ό κόρφος καθεμιάς γλυκοβύζαστο έτοιμάζει γάλα άνδρείας και λευτεριάς», μας λέγει Βάρδος της λευτεριάς μας Σολωμός.

Η μητέρα βαστά στην άγκαλιά της τον πόνο της τον έαυτόν της, και τον πονεί και τον λατρεύει, γι' αυτό κι' ό κόσμος είναι στενωός δεμένους μαζί της, που τον πονά και τον λατρεύει. «Η μάνα σκεπάζει το παιδί όπως σκεπάζει ό ούρανός τη γή» κι' άποτελεί το είναι του παιδιού και την ψυχήν της οικογενείας και κανένας δάσκαλος ούτε κατένας τεχνίτης αφήνει στο παιδί τοιαύτα άνεξίτηλα, αιώνια κι' άθάνατα σημεία, που ή μάνα αφήνει. Η μάνα ζεσταίνει και φωτίζει το παιδί με θερμή και φωτεινή φλόγα, που ποτέ δε σβύ-

νει αλλά πάντα φωτίζει και φωτίζεται του παιδιού της ή ψυχή. «Μάνα φωτιά με βάσεις κι' είν' ή καρδιά μου άστέρι», όπως μας λέγει ό ποιητής Σικελιανός.

Η μάνα δεν είναι προστάτης κι' οδηγός, φύλακας και φρουρός μόνον του παιδιού της και της οικογενείας της αλλά και του έθνους και της άνθρωπότητος. «Από την δύναμιν της ζουν οι λαοί κι' από την δύναμιν της πεθαίνουν» είπαν, διότι «το χέρι που κουνά την κούνια κινεί τον κόσμο».

Η μάνα είναι προικισμένη από τον Θεόν με μίαν Θεϊκήν δύναμιν, με μίαν διαίσθησιν, με μίαν μυστικήν ψυχικήν κι' ασύλληπτον δύναμιν, διά της όποιας έισχωρεί βαθεία στην ψυχήν του παιδιού της, μαντεύει τους πόθους του και τους πόνους του, τους καύμους του και τις λαχτάρες του κι' άπτεται άμεσώτατα των μυχαιοτάτων της ψυχής. Όπως μας λέγει ό ποιητής «Στου τέκνου σύρριζα τό νού, Θεού της μάνας μάτι». Το «δός μοι πά στώ και τ' άγαν κινήσω» του Ηρακλείτου θα μπορούσε να μετατραπή σε δός μοι μητέρας και γαν κινήσω διότι αί καλά μητέρες είναι ή βάσις της προόδου των έθνών και του πολιτισμού. Αί καλά μητέρες είναι οι στυλοβάται της οικογενείας, των έθνών και των κοινωνιών είναι τα ύπνημα κι' εύτυχισμένα λιμάνια της προκοπής της άνθρωπότητος. Είναι οι θεματοφύλακες των ίερών και των όσίων της φυλής. Είναι ή ζωή, ή πρόοδος, ή χαρά, ή εύτυχία και αί μεγάλοι και ύψηλοι περγαμνηαί της Θρησκείας και της ήθικης, της τάξεως και της Θείας κι' άγγελικής ανατάσεως.

Λέγεται ότι «Αί γυναίκες εις κανέν είδος δεν έδημιούργησαν άριστούργημα. Ούτε την Ίλιάδα έδημιούργησαν, ούτε την Αινιάδα, ούτε την Ίερουσαλήμ, ούτε το πάνθεον, ούτε τον Άγιον Πέτρον. Δεν έπενόησαν ούτε την Άλγεβραν, ούτε τα τηλεσκόπια, ούτε την πυροσβεστικήν άντλίαν, ούτε το πλέξιμο των περικημίδων, ακόμη δηλαδή ούτε τα μικρά ούτε τα μεγάλα. Κατορθώνουν όμως κάτι πολύ μεγαλύτερον άπ' όλα αυτά. Έπί των γονάτων των διαπλάττεται και ανατρέφεται ό,τι ύπέροχον ύπάρχει εις τον κόσμο ό τίμιος άνήρ και ή τιμία γυνή» δι' αυτό ό Λαμαρτίνος λέγει «ότι ύπάρχει μία άρχή κάθε μεγαλουργήματος» και ή άρχή είναι ή μητέρα «που έχει κάτι το κοινό με τους άγγέλους, είναι πλασμένη για το πόνο» όπως μας λέγει ό Μπαλζάκ.

Γι' αυτό πολύ όρθώς λέγουν «Σπάστε όσο θέλετε τα κεφάλια σας να οργανώσετε την πιο καλή κρατική μηχανή. Σκεφθήτε τους πιο καλούς κι' έξυπνους ύνους. Θά άντλήτε σε πίσθo Δαναίδων άν δεν δημιουργήσετε πρώτα σπουδαία οικογενειακή άγωγή» δηλ. καλώς μητέρας.

Ο Πεσταλότσι μας λέγει : «Θά μείνης πάντοτε πατρική οίκια ή βάσις της άγωγής της άνθρωπότητος, ό καταλληλότερος της άγωγής τόπος», διότι ή μητέρα του, ή Ζουσάνα, άφιέρωσε τα πάντα για το παιδί της και το άνέβασεν σε ύψηλά στρώματα κι' έπέφερεν εις

την άνύψωσιν της κοινωνίας της. Ο ίδιος δε ό Πεσταλότσι, σ' ένα του γράμμα, έγραφε, μαζί με άλλα διά την μητέρα του προς την όποιαν στήριζε όλας του τας παιδαγωγικάς άρχάς και κατευθύνσεις «... ή μήτηρ του ήτο άφοσιωμένη εις την άγωγήν των τριών τέκνων της μετά σπανίας άυταπαρνήσεως, στερηθείσα προς τούτο πάσης άλλης εύχαριστήσεως». Ο δε ποιητής Στρατήγης μας λέγει διά την οικιακήν άγωγήν.

Ω σπίτι μου καλό και τιμημένο
Χίλιες φορές άς είσαι εύλογημένο
Συ μ' έμαθες τό Πλάστη να πιστεύω
και τη γλυκειά Πατρίδα να λατρεύω...

Ο μέγας δε της άνθρωπότητος Πατέρ μας λέγει «Αν τό μεγαλείον της έπιστήμης συνεταύτισα πάντοτε με τό μεγαλείον της πατρίδος, τό όφείλω εις την οικογενειακήν έστίαν. Τα πρώτα γράμματα που έφέλλισα εις την μητρικήν άγκάλην μ' έδίδαξαν να έργασθώ διά τό μεγαλείον της πατρίδος». Ο Μέγας Ναπολέων μας λέγει : «Τό μέλλον ενός παιδιού έξαρτάται από την μητέρα του».

Αφάνταστη ή δύναμις της μητέρας. Ασίγκριτη ή άξία της. Ασύλληπτη ή αγάπη της και ή άυταπαρνήσις της, για τα παιδιά της, την όποιαν άριστα και ζωηρά μας άποθανατίζει ό πολέμης στο ποίημά του «τά κόλυβα».

Βουβάσου πόνε μέσα μου και θλίψι περισσή
έδωκα γώ τη φέτα μου κι' ή πείνα με θερρίζει
δώσε, πατέρα δύστυχε, τά κόλυβά σου έσύ...

Μεγάλη ή δύναμις σου Μητέρα. Μεγάλη ή ίσχύς σου θωπεία. Συ μεγαλουργείς κι' άνανδευκύνεις τους μεγάλους. Συ φωτίζεις κι' οδηγείς ένα Σωκράτη κι' ένα Πλάτωνα ένα Περικλή κι' ένα Άλέξανδρο. Συ μάς παρουσιάζεις άνάμεσα στα τόσα φωτεινά σου άστέρια, τ' άστέρια της Έμμελείας, της Νόνης και της Άνθούσης. Συ καταναγάζεις τους τρεις μεγάλους της οικογενείας μας διδασκάλους. Συ ένθουσιάζεις τον σοφόν Λιβάνιον κι' άναφωνεί : «Θεοί της Έλλάδος πόσον θαυμαστάς γυναίκας έχουν οι χριστιανοί». Συ μ' ένα σου λόγο, μ' ένα σου νεύμα, με μία σου εμφάνισι, σβύνεις τον θυμόν, κρατείς την όρμή, ήμερώνεις τό βλέμμα και νικάς ολοκλήρους στρατιάς. Συ, με μία μόνον λέξι σου, μ' ένα μόνον δάκρυ σου, με μία σου παράκλησι, κατορθώνεις να πείσης έναν Γάϊον Μάρκον να πετάξη κατά γής τό σπλον του και να άναφωνήση : «Οία έίργασαι με ω μήτηρ, Νενίκηκας εύτυχή μόν τη πατρίδι νίκην, έμοι δε όλθθριον άπειμι γάρ υπό σου μόνης ήττώμενος». Συ άνανδευκύνεις μίαν Θεανώ κι' έναν Μιχ. Ψελλόν που στον θάνατον της μητέρας του φωνάζει «...Μάνα μου, γεννήτορας μου, κυρά μου και σωτήρα μου! Μόνο που, μ' ή γλυκειά, ω μάνα τό πιο γλυκύτατο πλάσμα στον κόσμο για μένα, που δεν με κρατάς πο-

νάχη στην κοιλιά σου και δέν με γέννησες μόνον με τούς φοβερούς σωματικούς πόνους ἀλλά και ψυχικῶς με γέννησες και με στόλισες με λόγια και με τρόπους και μ' εὐσέβεια και μ' ἔκανες νὰ υπερφανεύωμαι και νὰ καμαρώνω και γιὰ σένα νὰ φαίνωμαι και νὰ δείχνωμαι παρὰ πάνω ἀπὸ τούς ἄλλους. Ὡς πηγή τῆς ψυχῆς μου, ὡς σὺ πού μου φώτισες τὸ νοῦ, πού μου ἔδωσες ποτάμια τ' ἀγαθὰ κι ἔκαμες τὴν ψυχὴν μου νὰ λάμψη και ν' ἀκτινοβολήσῃ ἀπὸ τὸ φῶς τῶν ἀρετῶν σου και πού τώρα ἀνεπάντεχα στέρεψες τὴ βρῦσί σου και σκοτείνιασες τὸ φῶς σου! Πῶς μπόρεσε ὁ θάνατος νὰ νικήσῃ μιὰ τόσο φωτισμένη ψυχὴ;...» Σὺ, ὡς μητέρα, ἀνατρέφεις ἕναν Φῶσκολον, πού μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας ἀποκόπτει τὰς εὐχὰς και τὰς συμβουλὰς, ἀπὸ τὰ γράμματα πού τοῦ στέλνεις και μετὰ προσοχῆς κι ἐπιμελείας φυλάττει εἰς τὸ θησαυροφυλάκιόν του, διὰ ν' ἀντλή ἀπ' αὐτὰς δυνάμεις και θάρρους και πού μετὰ τὸν θάνατόν σου λέγει «... ἂν ἠδυνάμην νὰ ταφῶ πλησίον τῆς μητρός μου θά ἔδεχόμην αὐτὴν τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου ὡς τὸ προσφιλέστερον δῶρον τοῦ Θεοῦ».

Ἀνάμεσα εἰς τὰς καλὰς μητέρας ὑπάρχουν αἱ κακαὶ πού σκορπίζουν γύρω των τὴν δυστυχίαν και τὸν ὀλεθρον και σωριάζουν τὰς οἰκογενείας και τὰς κοινωνίας εἰς ἐρείπια. «Σοφαὶ γυναῖκες οἰκοδόμησαν οἶκους» ἡ δὲ ἄφρων κατέσκαψεν ταῖς χερσὶν αὐτῆς, μᾶς λέγει τὸ βιβλίον τῶν Παροιμιῶν. Τὸ Ἑλληνικὸν ὅμως ἔθνος πιστὸν εἰς τὴν ἱστορικὴν του ἀποστολὴν, ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μᾶς παρουσιάζει τὴν ἰδανικὴν Ἑλληνίδα μητέρα τὴν μητέρα, ἡ ὁποία παραμένει θεματοφύλαξ τῶν παραδόσεων τῆς φυλῆς και συνεχιστὴς τῶν ἱερῶν και εὐγενῶν ἀγώνων. Παρουσιάζει τὴν Σπαρτιάτισσαν μετὰ τὸ «ἡ τὰν ἡ ἐπὶ τὰς» τὴν μητέρα τοῦ 1821 πού νουνορίζει τὸ παιδί της μετὰ τὸ «κρέμεται τὸ σπαθὶ ἐπὶ τὴν κούνια σου καλὸ μου» και δημιουργεῖ τὰ ἡρωϊκὰ παλληκάρια τῶν ἀρματολῶν και τῶν κλεφτῶν και τὸν φαντάρου τοῦ 40 μετὰ τὸ ἔθνος μεγαλοῦργημα τοῦ 1821 και τοῦ 1940 μπροστὰ στὸ ὁποῖον στέκει μετὰ προσοχὴν και θαυμασμὸν ὅλη ἡ ἀνθρωπότης. Παρουσιάζει τὴν Ἑλληνίδα μητέρα τῆς Ἑλληνικῆς μας Κύπρου πού ἀνέθερε ἕναν Μακάριον κι ἐγαλούχισεν ἕναν Διγενῆ πού ἐγιγάντωσε ἕναν Καρασλή κι ἕναν Δημητρίου ἡρωϊκοῦς Κυπρίου ἀγωνιστάς, πού συνεχίζουν ἐκεῖ κάτω εἰς τὴν Ἀνατολικὴν λεκάνην τῆς Μεσογείου τὴν αὐτοθυσίαν, τὸν ἡρωϊσμόν και τὴν αὐταπάρνησιν τῆς παραδοσιακῆς μεγάλης μας μητέρας τῆς Πατρίδος τὴν ὁποίαν μᾶς τραγούδησε εἰς τὸ λίκνο ἡ μικρὴ μας μητέρα.

Ἀγαπητὰ μου παιδιὰ, μπροστὰ στὸ ὄνομα τῆς λατρευτῆς μας μητέρας νὰ ἰστάμεθα μετὰ προσοχῆς. Νὰ γονατίζομεν μπροστὰ της. Στὸ πέραςμα της ν' ἀποκαλυπτώμεθα, διότι περνάει ἡ ζωὴ μας, περνάει ἡ ζωὴ τοῦ κόσμου. Αὐτὴν τὴν μητέρα νὰ τὴν ἀγκαλιάσωμε, νὰ τὴν δοξάσωμε, νὰ τὴν λατρεύωμεν και τὸ βωμὸ τῆς ἀγάπης μας, τοῦ σεβασμοῦ μας, τοῦ

θαυμασμοῦ μας και τῆς θυσίας μας μέσα στὴν καρδιά μας νὰ στησώμεν. Εἰς αὐτὴν ὀφείλεται ἡ ζωὴ μας, ἀπ' αὐτὴν ἐξαρτᾶται ἡ εὐτυχία μας και πρὸς αὐτὴν εὐγνώμονες πρέπει νὰ εἰμεθα διότι:

«Πῶς νὰ πειράξω τὴ μητέρα
νὰ κάνω ἐγὼ νὰ λυπηθῇ
πού ὅλη νύχτα κι' ὅλη μέρα
γιὰ τὸ καλὸ μου προσπαθεῖ...»

μᾶς τονίζει ὁ ποιητής. Ὁ δὲ Θεόπνευστος Τωβίτ μᾶς γράφει. «Παιδίον μὴ ὑπερίδῃς τὴν μητέρα σου. Τίμα αὐτὴν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου και ποιεῖ τὸ ἄρεστον αὐτῇ και μὴ λυπηθῇς αὐτήν. Μνήσθητι παιδίον ὅτι πολλοὺς κινδύνους ἐώρακεν ἐπὶ σοῦ ἐν κοιλίσιν αὐτῆς. Κι' αὐτὴ ἡ Παλαιὰ Διαθήκη μᾶς διδάσκει ὅτι «Εὐχαὶ γονέων στηρίζουσι θεμέλια οἴκου κατὰρας αὐτῶν κατακρημνίζουσι ταῦτα». Ἡ Πέμπτη ἐντολὴ «Τίμα τὸν πατέρα σου και τὴν μητέρα σου ἵνα εὖ σοι γένηται και ἵνα μακροχρόνιος γένη ἐπὶ τῆς γῆς» μᾶς λέγει. Ἀς χαράζωμεν λοιπὸν βαθεῖα στὴν ψυχὴ μας, ἀγαπητὰ μου παιδιὰ, τὰ παραπάνω λόγια κι' ἄς πειθαρχώμεν, ἄς ὑπακούωμεν, ἄς σεβώμεθα κι' ἄς λατρεύωμεν τὴν καλὴν μας μητέρα. Ποτὲ ἄς μὴν τὴν πικράνωμεν. Ποτὲ ἄς μὴν τὴν στενοχωροῦμεν. Ποτὲ ἄς μὴν τὴν κουράζωμεν διότι

Δυστυχὴς ὅποιος τὴν χάνει
ὁ καὶ μὸς εἶναι μεγάλος
σὰν τὴν μάνα δὲν εἶν' ἄλλος
εἰς τὸν κόσμον θησαυρός.

Ἀς ἀκολουθήσωμεν τὸ παράδειγμα τοῦ καλοῦ μας Ναζωραίου, πού πάντα τὴν μητέρα του ἀγαποῦσε και πάντα φρόντιζε γι' αὐτὴν και στὸ σταυρὸ τοῦ μαρτυρίου ἀκόμη ὅταν ἦτο, γι' αὐτὴν ἐφρόντιζε και τὸν Ἰωάννην ἐπιφόρτισεν νὰ τὸν ἀντικαταστήσῃ.

Κι' ἐμεῖς ἀγαπηταὶ μου μητέρες και γονεῖς ἄς ἀναλογιζόμεθα πάντοτε τὰς τεραστίας εὐθύνας πού ἔχομεν ἀπέναντι τῶν παιδιῶν μας κι' ἄς ἀφοσιωνώμεθα μετὰ περισσοῦς ἀγάπης κι' ἀφοσιώσεως εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν παιδιῶν μας. Ἀς ἀνατρέφομεν πάντα «Ἐν παιδείᾳ και νοουθεσίᾳ Κυρίου» κι' ἄς παρουσιάζωμεθα μπροστὰ στὰ παιδιά μας και στὰ λόγια μας και στὰ ἔργα μας ὡς πρότυπα τοῦ καλοῦ κι' ἀγαθοῦ Ἑλλήνων πολίτου κι' ὀρθοδόξου χριστιανοῦ, διότι τὸ παράδειγμά μας χαράσσει ἀνεξίτηλα ἴχνη στὰ παιδιά μας, πού καμμιὰ σινικὴ μελάνη δὲν μπορεῖ νὰ χαράξῃ. Τώρα ἄς σταθοῦμε μετὰ σεβασμὸν μπροστὰ στὴν μητέρα τοῦ Θεοῦ μας, πού μετὰ τὴν ἀπειπὴ ἀγάπην της και καλωσύνην της γίνεται ἡ μητέρα τῶν ὀρφανῶν και τῶν ξένων, τῶν ἀσθενῶν και τῶν κατατρεγμένων, τῶν ἀμαρτωλῶν και τῶν τεθλιμμένων.

Ἡ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΠΟΙΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΣΤ' ΤΑΞΗ

ὑπὸ Γ. ΚΑΡΑΜΠΕΤΣΟΥ, Διευθυντοῦ
6)ταξίου Σχολείου Νεσπάνης-Μαντινείας

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο)

Μεθοδικὴ ἐνότης

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Ἀφορμησις

Ἡ ψυχὴ τῶν παιδιῶν εἶναι πλημμυρισμένη μετὰ ζωηρὰς ἐντυπώσεις διότι πολλὰ παιδιὰ κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς ἐξενητεύονται εἰς τὴν Ἀμερικὴν, Καναδὰν και Αὐστραλίαν.

Ἐθεώρησα λοιπὸν ἐπίκαιρον τὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ ποιήματος «παιδί μου ὦρα σου καλὴ» ἐκ τοῦ Ἀναγνωστικοῦ τῆς ΣΤ' τάξεως σελ. 308.

Ἀνέθεσα λοιπὸν εἰς τὰ παιδιά τὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ ποιήματος κατ' οἶκον, σύμφωνα μετὰ τὸ σχέδιον πού τοὺς εἶχε δοθῇ και γνωρίζουν καλῶς νὰ τὸ ἐφαρμόζουν.

Ἀς σταθοῦμε μετὰ λατρείαν και κατάνυξιν μπροστὰ εἰς τὴν ἡρωίδα Ἑλληνίδα μητέρα πού μετὰ τὸν ἡρωϊσμόν και τὴν αὐτοθυσίαν της ἐπύργωσεν και πυργῶνει τοὺς ἀκαταλύτους τῆς ἠθικῆς, τῆς κοινωνικῆς, τῆς Ἑθνικῆς, τῆς δόξης και τῆς τιμῆς και τῆς ἐλευθερίας ὕψους πύργους. Ἀς σταθοῦμε μετὰ θαυμασμόν γι' ἀγάπην μπροστὰ στὴν Ἑλληνικὴ ἡρωϊκὴ μητέρα τῆς Ἑλληνικῆς μας Κύπρου πού συνεχίζει τὴν Ἑθνικὴν μας κληρονομίαν ἐκεῖ σ' ἀπομακρο νησί μας και διασαλπίζει σ' ὅλα τὰ πέρατα τῆς γῆς, πῶς ἂν ἡ Κύπρος μας πολλοὺς ἀφέντες ἀλλάξῃ κι' ἀλλάξῃ, δὲν ἀλλάξῃ οὐτ' ἀλλάξῃ τὴν βαρεῖαν κληρονομίαν της, τῆς Κύπρου ἡ μητέρα.

Ἀς σταθοῦμε μετὰ σεβασμὸν κι' ἀγάπην, μετὰ λατρείαν κι' ἀφοσίωσιν μπροστὰ σ' ὅλον τοῦ κόσμου τὰς μητέρας, σ' ὅλες τῆς μαοῦλες μας πού μ' ἀφοσιώσι και μετὰ λαχτάρια, μετὰ ὑπομονὴν και μ' αὐταπάρνησιν, μετὰ βάσανα και κόπους χτίζουν τὰ παλάτια τῆς προκοπῆς μας και φροντίζουν νυχθημερόν γιὰ τὴν πρόοδόν μας και τὴν εὐτυχίαν μας διὰ τὸ καλὸν μας, διὰ τὴν ζωὴν μας, διὰ τὴν χαράν μας κι' ἄς τραγουδήσωμεν ἄλλη μιὰ φορὰ μαζί μετὰ τὸν ποιητὴν.

«Μάνα δὲν βρίσκειται
λέξι καμμιὰ
νάχη στὸν ἦχο της
τόση ἀρμονία...».

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΙΩΑΝ. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ

«παιδί μου ὦρα σου καλὴ»

Δ. Τὶ μάθημα ἔχομεν αὐτὴν τὴν ὦρα παιδιὰ; Μ. Ἀνάγνωσιν και θ' ἀσχοληθῶμεν μετὰ τὸ ποίημα.

«παιδί μου ὦρα σου καλὴ».

Δὲν τὸ ἔχομεν ἐργασθῇ καθόλου. Δ. πῶς θέλετε νὰ τὸ ἐργασθῶμεν; Μ. Νὰ μᾶς τὸ ἀπαγγεῖλετε σεῖς κύριε. Δ. Συμφωτεῖτε; Μ. μάλιστα. Δ. Ἀπαγγέλει ἀργά, φυσικὰ: μετὰ ἀλλήλων χρωματισμὸν τῆς φωνῆς, ἀνευ δυνατόν φωνῶν, βιαίων, κινήσεων κ.λ.π.

Οἱ μαθηταὶ παρακολουθοῦν μετὰ τὰ βιβλία κλειστά.

Φουρτούνιασεν ἡ θάλασσα κι' ἐβουρ-
[κώθηκαν τὰ βουνὰ
εἶναι βουβὰ τ' ἀηδόνια μας και τὰ οὐ-
[ράνια σκοτεινὰ

κι' ἡ δόλια μου ματιὰ θολὴ
παιδί μου ὦρα σου καλὴ:

Εἶναι φωτιὰ τὰ σπλάχνα μου και τὸ
[κορμί μου παγωνιά:

Σαλεύει ὁ νοῦς μου σὰν δένδρι, πού
[στέκεται ἀντίκρου στὸν χιονιὰ

και εἶναι ἔξβαθο πολὺ

παιδί μου ὦρα σου καλὴ:

Βοῦίζει τὸ κεφάλι μου σὰν τοῦ χειμάρ-
[ρου τὴν βοή.

Διποθυμᾷ ἡ καρδοῦλα μου και μοῦ ἐ-
κόπη ἡ ἀναπνοή

στὸ ὑστερνό σου τὸ φιλὶ
παιδί μου ὦρα σου καλὴ.

Μετὰ τὴν ἀπαγγελίαν ἀκολουθεῖ σιγὴ ὀλίγων δευτερολέπτων δι' οὐδόρμητον ἐκδήλωσιν.

Μ. Αὐτὸ πού συμβαίνει εἰς τὴν μάστιαν κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ἀπαχωρισμοῦ εἶναι πολὺ σπουδαῖον. Αἰσθάνεται μεγάλην συγκίνησιν και λύπην και ὅλα γύρω της τὰ βλέπει μαῦρα.

Νὰ μᾶς τὸ ἀπαγγεῖλετε και πάλιν, ἀλλὰ μετὰ ἀνοικτὰ τὰ βιβλία. Δ. Ἀπαγγέλει ἐκ νέου και γίνεται ἀνάλυσις τοῦ περιε-

χομένου. Δ. Ποιὲς ἄγνωστες λέξεις βρήκατε εἰς τὸ ποίημα αὐτό;

Μ. Ὅλαι αἱ λέξεις εἶναι γνωσταί. Μήπως δὲν καταλαβαίνετε καμμιά φράσι νὰ τὴν ἐξηγήσωμεν;

Μ. Δὲν ἐννοῶ τὴν φράσιν. Φουρτούνιασεν ἡ θάλασσα.... Δ. Μήπως κανεῖς ἀπὸ σὰς μπορεῖ νὰ ἐξηγήσῃ εἰς τὸν Γιῶργο, τί ἐννοεῖ ἡ φράσις αὕτη. Μ. Γιῶργος. Ἡ ψυχὴ τῆς μάννας κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ἀποχωρισμοῦ μοιάζει σὰν τὴν φουρτουνιασμένη θάλασσα πὺν ὅλα τὰ κάνει ἄνω κάτω καὶ κανεῖς δὲν μπορεῖ νὰ μαντέψῃ τί θὰ τῆς συμβῇ. Δ. Ὡραῖα Δημητράκι.

Μ. Ἐγὼ δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω τί ἐννοεῖ ἡ φράσις «ἐβουρκώθηκαν τὰ βουνά...». Ἀντώνης: Ὅταν ἡ μάννα ἀποχωρίζεται τὸ παιδί της ἡ ψυχὴ της συννεφιάζει καὶ σκοτεινιάζει, ἡ καρδιά της εἶναι μαύρη ὅπως μαυρίζουν τὰ βουνὰ ὅταν πρόκειται νὰ βρέξῃ δυνατὴ δροχὴ. Πολλὲς φορὲς τὴν μεταχειρίζομαστε καὶ μεῖς αὐτὴν τὴν φράσιν. Δ. Πότε Ἀντώνη μπορεῖς νὰ μᾶς εἰπῇς; Ἀντ. Νὰ ὅταν χάνωμε κανένα ἀγαπητό μας πρόσωπο, λέμε μαύρισε ἡ καρδιά μου. Ὅταν τὸ παιδί δὲν ἀκούει τὸν πατέρα, λέει ὁ πατέρας «μοῦ τὴν μαύρισε τὴν καρδιά τὸ παλιόπαιδο. Δ. καλὰ.»

Μαγδαληνὴ. Τί νὰ ἐννοεῖ τάχα ἡ φράσις «Εἶναι φωτιά τὰ σπλάχνα μου...». Παναγοῦλα. Τὰ σωθικά τῆς μάννας καίνε φωτιά ἀπὸ συγκίνησιν, ἐνῶ τὸ κορμί της εἶναι παγωμένω. Γ. ἐγὼ λέω πῶς τὸ αἷμα της θὰ μαζεῦται εἰς τὴν καρδιά της καὶ τὸ ἄλλο της σῶμα παγώνει γιὰτὶ δὲν θὰ ἔχει πολὺ αἷμα. Βασ. Κι' ἐγὼ συμφωνῶ μὲ τὸν Κ. ἔτσι γίνεται. Γιαν. τί ἐννοεῖ ἡ φράσις «Σαλεύει ὁ νοῦς...». Ἀντ. Κατὰ τὸν ἀποχωρισμὸ ἡ συγκίνησις τῆς μάννας εἶναι τόσο μεγάλη πὺν κάνει σὰν τρελλή.

Μ. Τί ἐννοεῖ «Λιποθυμᾷ ἡ καρδοῦλα μου...». Μ. Τὴν στιγμήν πὺν ἡ μάννα ἀποχαιρετᾷ τὸ παιδί της καὶ γιὰ τελευταία φορὰ τὸ φιλεῖ λιποθυμᾷ.

Μ. Ἐχω τὴν γνώμην πῶς ἀρκετὰ ἀσχοληθήκαμε μὲ τὴν ἐρμηνίαν τῶν ἀγνώστων λέξεων καὶ φράσεων καὶ τώρα πρέπει νὰ προχωρήσωμεν εἰς τὸ νόημα. Δ. Ἀς διηγηθῇ ἕνας σὰς τὸ νόημα. Διηγεί-

τε ἡ Μαγδαληνὴ, διορθώνουν καὶ συμπληρώνουν ἡ Ἑλένη καὶ ἡ Χρυσανγὴ.

Πῶς σὰς φάνηκε ἡ διήγησις τῆς Μαγδαληνῆς. Μ. Ὡραῖα. Διηγήθηκε παραστατικὰ καὶ αἱ ιδέαι συνδεδεμέναι ἡ μία μὲ τὴν ἄλλην.

Κεντρικὴ ιδέα. Δ. τί νὰ ἐπιδιώκει διὰ τοῦ ποιήματος αὐτοῦ ὁ ποιητής, ποῖα νὰ ἦταν ἡ Κεντρικὴ του ιδέα ὅταν τὸ ἔγραφε; Γιῶργος. Ὁ ποιητής ἔγραψε τὸ ποίημα αὐτὸ μὲ σκοπὸ νὰ μάθωμεν καὶ μεῖς τὰ παιδιά τί αἰσθάνεται ἡ μάννα ὅταν φεύγει τὸ παιδί της μακρὰν εἰς ξένους τόπους.

Κατὰ τὴν γνώμην μου αὕτη εἶναι ἡ κεντρικὴ ιδέα. Μ. Καὶ ἡμεῖς συμφωνοῦμεν.

Νὰ προχωρήσωμεν εἰς τὰς ἐντυπώσεις. Δ. Κι' ἐγὼ συμφωνῶ. Ἀς ἰδοῦμε λοιπὸν τί σὰς ἔκαμε ἐντύπωνσιν.

Μ. Μοῦ κάνει ἐντύπωνσιν ἡ μεγάλη ἀγάπη καὶ ὁ πόνος πὺν αἰσθάνεται ἡ μάννα κατὰ τὸν ἀποχωρισμὸ τοῦ παιδιοῦ της. Γιῶργος, ἡ μάννα κατὰ τὸν ἀποχωρισμὸ τοῦ παιδιοῦ της ὅλα γύρω της τὰ βλέπει μαύρα καὶ σκοτεινά. Πονεῖ ἡ καρδιά της γιὰτὶ σκέπτεται, πῶς θὰ περάσῃ τὸ παιδί της ἐκεῖ στὰ ξένα πὺν θὰ βροῖσκειται μακρὰ ἀπὸ τὸ σπῖτι τους, ἀπὸ τὰ χᾶϊδια της, ἀπὸ τίς περιποιήσεις της.

Μ. Ἐχω νὰ προσθέσω κάτι. Δ. Νὰ τὸ ἀκούσωμεν. Μ. Γι' αὐτὸ ὅσο πλησιάζει ἡ ὥρα τοῦ ἀποχωρισμοῦ ἡ συγκίνησις της αὐξάνει, ὁ πόνος της μεγαλύνει καὶ ὅταν πάρῃ τὸ τελευταῖο φιλὶ τοῦ παιδιοῦ της λιποθυμᾷ, ὁ νοῦς της καὶ ἡ καρδιά της πιάνουν πλέον νὰ λειτουργοῦν καὶ τὴν ῥίχνουν κάτω εἰς τὴν γῆν σὰν πεθαμένην.

Μ. Προχθὲς εἶδα τὴν κυρὰ Ἑλένη πὺν ἔφευγε τὸ παιδί της γιὰ τὴν Ἀμερικὴν, ὅταν τὸ ἀποχαιρέτισε δίδοντάς του τὸ τελευταῖο φιλὶ λιποθύμησε καὶ ἔπεσε κάτω. Τρόμαξεν νὰ τὴν συνεφέρουν. Ἥθε καὶ ὁ γιατρὸς καὶ τῆς ἔκανε μιὰ ἔνεσι τῆς καρδιάς κι' ἔτσι συνήλθε! πόσο τὴν λυπήθηκα τὴν καῦμένη! δάκρυσα!!!

Πολλὲς φορὲς παιδιά μου οἱ γονεῖς καὶ πρὸ πάντων αἱ μητέρες τὴ στοργὴν τους καὶ τὸν πόνο τους πρὸς τὰ παιδιά τους τὴν δείχνουν καὶ μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς των.

Μ. Ἐμένα παιδιά μου κάνει καὶ τοῦτο ἐντύπωνσιν, ὅτι τὴν ἀγάπην καὶ τὴν στοργὴν της, τὴν συνωδεύει καὶ ἡ ψυχὴ της,

πὺν βγαίνει ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς της μὲ μισοκομμένη φωνὴ καὶ εἶναι αὕτη: «Παῖδι μου ὥρα σου καλὴ».

Μ. Ἡ εὐχὴ αὕτη φανερῶναι τὴ μεγάλη ἀγάπην καὶ τὴ στοργὴν τῆς μάννας. Μ. Κι' ἐγὼ συμφωνῶ. Ἐὰν ἡ μάννα αὕτη δὲν ἀγαποῦσε τὸ παιδί της, δὲν θὰ τοῦ ἔδινε ποτὲ τὴν εὐχὴν της. Δ. Τί θέλει ὁ Νίκος. Ν. Ἐχω ἀκούσει πῶς δὲν μποροῦν ποτὲ τὰ παιδιά νὰ προκόψουν στὴ ζωὴ τους ἔὰν δὲν πάρουν τὴν εὐχὴν τῶν γονέων τους. Μ. Μιὰ παροιμία λέγει. Εὐχαὶ γονέων στηρίζουσιν οἴκους, Δ. Καὶ μιὰ ἄλλην. Κατάραι γονέων ξεθεμελιώνουν οἴκους. Εἶναι ἀδύνατον νὰ προοδεύσῃ κανεὶς χωρὶς τὴν εὐχὴν τῶν γονέων του. Μ. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ ἀγαπῶμεν, νὰ ὑπακούωμεν, καὶ νὰ ἔχωμεν πρὸς τοὺς γονεῖς μας καλὴν συμπεριφορὰν γιὰ νὰ πάνωμεν τὴν εὐχὴν τους. Δ. Παιδιά ἀφοῦ ὅπως βλέπετε ἡ μάννα ἀγαπᾷ τὸ παιδί της μέχρι τρέλλας, τί πρέπει νὰ κάμῃ τὸ παιδί τὴν εὐχὴν της, τί πρέπει νὰ κάμῃ τὸ παιδί γιὰ τὴ μάννα ἐκεῖ στὰ ξένα πὺν θὰ πάῃ; Μ. Πρέπει νὰ μὴν ξεχάσῃ τὴ μάννα του, νὰ τὴν θυμᾶται πάντοτε καὶ νὰ τῆς γράφῃ τακτικά. Ἐτσι θὰ δείχνῃ ἀγάπην, γράψον καὶ εὐγνωμοσύνην πρὸς τὴ μάννα του γιὰ τὸν πόνο πὺν αἰσθάνεται ἡ δόλια γιὰ τὸ ξενιτεμένο της παιδί.

Δ. Ἐὰν παιδιά τὸ ξενιτεμένο αὐτὸ παιδί φερθῇ πρὸς τὴ μάννα του μὲ καλὴν συμπεριφορὰν, ἡ θερμὴ εὐχὴ τῆς μάννας του, πὺν βγῇκε μέσα ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς της, θὰ τὸ προστατεύῃ, θὰ τὸ σπυρῇ καὶ θὰ τὸ βοηθᾷ νὰ προκόψῃ ἔνωδεύῃ καὶ θὰ τὸ βοηθᾷ νὰ βροῖσκειται.

Μ. Ἐμένα μοῦ ἄρεσε πολὺ τὸ ποίημα αὐτό, γιὰτὶ μᾶς παρουσιάζει τὴν γενικὴν κατάστασιν τῆς μάννας, ἡ ὁποία ἀποχωρίζεται τὸ ἀγαπημένο της παιδί, πὺν φεύγει μακρὰν στὰ ξένα.

Εἶναι πολὺ ὥραϊο.

Καλλιλογικὴ Ἀνάλυσις

Μ. Ἀρκετὰ ἀσχοληθήκαμε μὲ τὰς ἐντυπώσεις, ἃς προχωρήσωμεν εἰς τὴν καλλιλογικὴν ἀνάλυσιν. Μ. Συμφωνοῦμεν.

Μ. Γιὰ νὰ κάμῃ ὁ ποιητής τὸ ποίημα πῶς ὥραϊο χρησιμοποιεῖ καὶ λογοτεχνικὰ στοιχεῖα. Δ. Σεῖς βρήκατε πῶς λογοτεχνικὰ

καὶ στοιχεῖα χρησιμοποιεῖ, γιὰ νὰ ἰδῶ;

Μ. Θὰ σὰς διαβάσω ἀπὸ τὸ τετραδίον μου ποῖα κομμητικὰ ἐπίθετα βρήκα (διαβάξαι) βουβὰ τ' ἀηδόνια μας, σκοτεινὰ οὐράνια, δόλια, ματιά, θολή...καλὴ ὥρα, ὑστερονὸ φιλί. Δ. Ὡραῖα.

Μ. Ἐγὼ εὗρηκα ὥραϊας φράσεις (διαβάξαι) ἐβουρκώθηκαν τὰ βουνά, εἶναι βουβὰ τ' ἀηδόνια κ.λ.π.

Μ. Ἐδῶ ὁ ποιητής χρησιμοποιεῖ καὶ εἰκόνας πολὺ ὥραϊας καὶ ζωντανάς. Ἀπ' αὐτὰς πολλὴ ζωηρὰ εἶναι ὁ ἐναγκαλισμὸς τῆς μάννας καὶ τοῦ παιδιοῦ. Μ. Θέλετε παιδιά νὰ σὰς εἰπῶ τὰς προσωποποιήσεις πὺν χρησιμοποιεῖ ὁ ποιητής διὰ νὰ καταστήσῃ τὸ περιεχόμενον πῶς ζωηρό;

Μ. Θέλομεν, νὰ σὰς ἀκούσωμεν. Μ. παρομοιάζει 1) τὸν νοῦν τῆς μάννας νὰ σαλεύῃ, κατὰ τὸν ἀποχωρισμὸν, ὅπως σαλεύῃ τὸ ξέβαθον δένδρον ἀπὸ τὰ κτυπήματα τοῦ βορῶ.

2) Τὴν βοὴν τοῦ κεφαλιοῦ μὲ τὴν βοὴν πὺν προκαλεῖ ἕνα ξεροπόταμο. Μ. Ἐχει καὶ ἐπαναλήψεις. Ἐπαναλαμβάνει τὴν φράσιν. «Παῖδι μου ὥρα σου καλὴ» τρεῖς φορὰς διὰ νὰ παρουσιάσῃ τὸν μεγάλον πόνον πὺν αἰσθάνεται ἡ μάννα κατὰ τὸν ἀποχωρισμὸν.

Μ. Ἀρκετὰ ἀσχοληθήκαμε μὲ τὴν καλλιλογικὴν ἀνάλυσιν, νὰ προχωρήσωμεν εἰς τὴν τεχνικὴν.

Δ. Συμφωνεῖτε; Μ. Μάλιστα. Δ. Πόσας στοφὰς ἔχει τὸ ποίημα αὐτό; Μ. Τρεῖς. Δ. Πόσους στίχους ἔχει καθε στοφὴ; Μ. Ἐχει 4 στίχους. Δ. Πόσας συλλαβὰς ἔχει καθε στίχος; Μ. Οἱ δύο πρῶτοι ἔχουν 16 συλλαβὰς καὶ οἱ ἄλλοι δύο 8.

Μ. Πολὺ δημοφιλῆς αὕτη εἶναι ζευγαρωτὴ, διότι οἱ στίχοι δημοκαταληκτοῦν ἀνὰ δύο.

Δ. Τί μέτρο ἔχει τὸ ποίημα; Ἰαμβο.

Δ. Μήπως σὰς ἔμεινε καμμιά ἀπορία σχετικῶς μὲ τὸ ποίημα αὐτό; Μ. Δὲν ἤξεύρω παιδιά τὴν βιογραφίαν τοῦ ποιητοῦ Βιζυνοῦ.

Δ. Μήπως ξέρετε κανέναν ἄλλον; Μ. Ὀχι.

Δ. Ἀφοῦ δὲν ξέρετε κανέναν σὰς τὴν βιογραφίαν τοῦ ποιητοῦ θὰ σὰς τὴν εἰπῶ ἐγώ.

Ὁ Βιζυνοὺς ἦτο Ἕλληνας ποιητής καὶ λόγιος. Κατήγετο ἐκ τῆς μικρᾶς πόλεως Βιζύνης τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης. Ἐγεν-

Η ΟΛΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ ΝΤΕΚΡΟΛΥ ΣΤΟ ΜΟΝΟΤΑΞΙΟ

Υπό ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΧΟΡΜΟΒΑ, Δ)λου Μ. Κράψης, Φθιώτιδος

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Θα προσπαθήσω ἐν γενικαῖς γραμμαῖς νὰ περιγράψω τὸν μηχανισμόν αὐτῆς, ἵνα ἐγκολπώσω εἰς τὰς ψυχὰς ἐνίων συναδέλφων τὴν πεποίθησιν, ὅτι εἶναι δυνατὴ ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῆς καὶ εἰς τὰ πλέον ἀπομακρυσμένα μονοτάξια σχολεῖα τῆς Ἑλλάδος, ἐνθα ἐλλείπουν κατὰ κανόνα τὸ μὲν τεχνικὰ μέσα, τὸ δὲ ὁ πολιτισμὸς ποὺ εἶναι τὸ κυριώτερον μορφωτικὸν μέσον.

Ἀμφότεραι αἱ μέθοδοι καὶ ἡ ἀναλυτικοσυνθετικὴ καὶ ἡ Decroly εἶναι ψυχολογικῶς ὁρθαί, διότι βασίζονται εἰς τὰς παιδικὰς ἀντιλήψεις καθ' ὅς βλέπουν, ἀντιλαμβάνονται καὶ γενικῶς σκέπτονται κατ' ἀρχὰς καθολικῶς, δηλ. συνθετικῶς καὶ βραδύτερον ἀναλυτικῶς. Ἀρχίζουν τὴν διδασκαλίαν τῆς πρώτης ἀναγνώσεως οὐχὶ ἀπὸ τὰ γράμματα δηλ. τὰ ἐπὶ μέρους, ἀλλὰ ἀπὸ γλωσσικὰ ὅλα, φράσεις, λέξεις κλπ. Ἐκ τῶν δύο τούτων περισσότερον ὁρθὴ εἶναι ἡ δευτέρα, (Decroly) καθ' ὅτι δὲν ἀπαιτεῖ εὐθὺς ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν σαφὴ ἀντίληψιν καὶ βαθεῖαν κατάληψιν τῶν ἀναγνωστικῶν στοιχείων καὶ τῆς ἀναγνωστικῆς τέχνης, ἀλλὰ ἀρκεῖται εἰς μίαν ἀμυδρὰν ἀντίληψιν τούτων, ἡ ὁποία ἀπο-

νήθη τὸ 1848 καὶ ἀπέθανεν τὸ 1896. Ἐγραψεν διηγήματα καὶ ποιήματα μεγάλης ἀξίας, μεταξὺ τῶν ὁποίων περιλαμβάνεται «τὸ Μπαλονκλί» καὶ τὸ «Ἀτθίδες Αὔραι».

Δ. Μπράβο παιδιά ἀρκετὰ καλὰ δουλέψατε ἐπάνω εἰς τὸ ὥραιο αὐτὸ ποίημα. Τώρα ποὺ καταλάβατε καλὰ τὸ περιεχόμενον τοῦ καὶ σὰς ἄρεσε τόσο πολὺ, πρέπει νὰ ἀσκηθῆτε σπῆτι σας νὰ τὸ ἀπαγγέλετε ὥραϊα.

Ὅποιος θέλει μπορεῖ νὰ ζωγραφίσῃ τὴν εἰκόνα ποὺ τοῦ ἔκαμε μεγάλη ἐντύπωσιν ἢ νὰ γράψῃ μίαν ἐκθεσιν σχετικῶς.

Τώρα θὰ σὰς τὸ ἀπαγγεῖλω ἄλλην μίαν φορὰν διὰ νὰ εὐχαριστηθῆτε πιὸ περισσότερο ἀφοῦ σὰς ἄρεσε τόσο πολὺ.

Γίνεται ἡ ἀπαγγελία καὶ ἡ δ)λία τελειώνει.

Δ. ΚΑΡΑΜΠΕΤΣΟΣ

βαίνει ὁσημέραι σαφεστέρα καὶ τελειότερα. Ἐξ ἄλλου ἡ δευτέρα μέθοδος δὲν καθορίζει τὴν ἀναγνωστικὴν ὕλην ἐκ τῶν προτέρων, συμφώνως τῇ 1ῃ καὶ 2ᾳ παραλλαγῇ τῆς μεθόδου ταύτης, ποὺ ἀνέγνωσα εἰς τὸ ἐξαίρετον καὶ περισπούδαστον βιβλίον «Εἰδικὴ Διδακτικὴ», τοῦ Κου Καθηγητοῦ Τσίριμπα. Διὰ τῶν παραλλαγῶν τούτων τῆς μεθόδου Decroly ἀποφεύγονται πλεῖστα μειονεκτήματα. Τὰ σπουδαιότερα ἐξ αὐτῶν εἶναι ὅτι ἀποφεύγεται τὸ δογματικὸν καὶ ὁ καταναγκασμὸς ὅστις παρετηρεῖτο εἰς τὴν Α' τάξιν, καθ' ὅτι ἡ ὕλη προκαθορίζετο ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος συμφώνως μὲ τὰ ἰδικὰ του διαφέροντα καὶ ὄχι πρὸς τὰ φυσικὰ παιδικὰ τοιαῦτα. Ἐκτὸς αὐτοῦ πρότερον ὑπῆρχον καὶ πλεῖστοι τεχνικαὶ δυσχερεῖαι, ἐνῶ μὲ τὰς τροποποιήσεις αὐτὰς ἐξηφανίσθησαν αὗται. Κατὰ τρίτον λόγον ἐπιβάλλεται σήμερον ἡ ἐφαρμογὴ τῆς μεθόδου ταύτης εἰς ἅπαντα τὰ σχολεῖα καθ' ὅτι, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἀναλυτικοσυνθετικὴν, κεῖται ἐγγύτερον πρὸς τὰς παιγνιώδεις μορφὰς καὶ γενικώτερον πρὸς τὰς μορφὰς ἐκείνας αἱ ὁποῖαι κυριαρχοῦν εἰς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, χωρὶς βέβαια νὰ ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὰς καθαρὰς διδακτικὰς τοιαύτας.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν τῆς Α' τάξεως, ὅστις ἀνήρχετο μόνον εἰς τοὺς τρεῖς, μὲ ἐβροήθησεν ὥστε νὰ ἐπιτύχω τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν. Ἀπὸ τεχνικῆς ἀπόψεως ἐκέρδισα χρόνον ἀρκετόν. Λόγω τοῦ μικροῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν μου, δὲν ἐχρησιμοποίησα πρακτικὸν σχολικὸν τυπογραφεῖον, ἀν καὶ ἦτο εὐκόλον νὰ πραγματοποιηθῇ καὶ τοῦτο. Ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχῃ ὀλίγη θέλησις καὶ τὰ πάντα εἶναι κατορθωτά. Ἐστηρίχθην περισσότερον, ὥς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἐκλογῆς καὶ διατάξεως τῆς ὕλης εἰς τὴν 2αν παραλλαγὴν τῆς μεθόδου Decroly, ὥς τὴν περιγράφει ὁ κ. καθηγητὴς Τσίριμπα.

Δηλαδή, ἀπὸ τὴν καθημέραν ζωὴν τῶν μαθητῶν εἰς τὸ σχολεῖον, ἡ ὁποία κατὰ τὸ πρῶτον ἰδίως ἔτος εἶναι πλουσία εἰς παιγνίδια, εἰς ἐργασίας τῶν χειρῶν, εἰς ἐορτάς, εἰς περιπάτους, εἰς ἐπισκέψεις ξέ-

νων προσώπων κλπ. ἐν γεγονὸς παρουσιάζετο περισσότερον ζωηρότερον καὶ διαφέρον εἰς τοὺς μαθητάς.

Τὸ πρῶτον γεγονὸς εἰς τὸ σχολεῖον μου ὑπῆρξεν ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Σου κ. Νομάρχου, μετ' ἄλλων προσώπων διαφόρων ὑπηρεσιῶν τῆς πρωτευούσης τοῦ Νομοῦ. Οἱ μαθηταὶ μου ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων τάξεων περιεκύκλωσαν τὰ πρόσωπα ταῦτα ἵνα πληροφορηθῶν, τὸ μὲν τὸν σκοπὸν τῆς ἀφίξεώς των, τὸ δὲ τὴν ἐπαγγελματικὴν ἰδιότητα ἐνὸς ἐκάστου ἐξ αὐτῶν. Ὅταν ἀνεχώρησαν, ἐκ τοῦ χωρίου τὰ πρόσωπα ταῦτα, μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντός των, οἱ μαθηταὶ ἅπαντες διετήρησαν πλείστας ὕσας παραστάσεις τῶν ἐπισκεπτομένων προσώπων ὥς καὶ πολλὰς ἀπορίας περὶ διαφορῶν ζητημάτων ἀφορώντων τὰ πρόσωπα ταῦτα. Τὴν ἐπομένην ἅπαντες οἱ μαθηταί, ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων τάξεων, διετήρησαν ἀμείνων τὸ διαφέρον των διὰ τὰ πρόσωπα ταῦτα καὶ διὰ τὸ πρόσωπον τοῦ κ. Νομάρχου. Τοῦτο λοιπὸν τὸ βίωμα τῶν μαθητῶν, κατὰ τρόπον φυσικὸν καὶ ἀβίαστον, καταλαμβάνει τὸ κέντρον τῆς τάξεως καὶ δίδει τὴν ἀναγνωστικὴν ὕλην κατόπιν συζητήσεων μεταξὺ τῶν μαθητῶν καὶ τοῦ διδάσκοντος. Ἀφοῦ ἐλύθησαν καὶ τοῦ ἀπορίας καὶ διελευκάνθησαν σχολαίᾳ πολλὰ σημεῖα καὶ ἐγένετο συγκεφαλαίωσις τεινὰ πλέον οὐσιωδῶν σημείων τοῦ δεσπότης θέματος, ἐρώτησα τοὺς μαθητάς ἐὰν θέλουν νὰ ζωγραφίσωμεν μία κουβεντούλα ποὺ νὰ λέγῃ «Ὁ Νομάρχης». Ὅλα φυσικὰ ἐφώνησαν ναί. Τὴν λέξιν ταύτην, ἔγραψα ἐπὶ τοῦ μαυροπίνακος καθαρῶς, εὐκρινῶς καὶ μὲ γράμματα ὁμοιάζοντα μὲ τὰ τοῦ τύπου, καὶ ἀνέγνωσα κατόπιν ταύτην πολλάκις καὶ ἐν συνεχείᾳ οἱ μαθηταὶ μέχρι ἐκμαθήσεως. Ἐπειτα τοὺς εἶπα νὰ ζωγραφίσουν τὴν λέξιν ταύτην πρῶτον εἰς τὸ ἀβάκιον μετὰ εἰς τὸ πρόχειρον τετράδιον καὶ τελευταῖα εἰς τὸ ἀναγνωστικὸν τετράδιον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐγράφετο καθαρῶς καὶ εὐκρινῶς ἡ ἐκάστοτε ἀναγνωστικὴ ὕλη καὶ τὸ ὁποῖον ἀπετέλεσεν τὸ ἀναγνωστικὸν τοῦ σχολικοῦ ἔτους. Τὴν ὥραν ποὺ οἱ μαθηταὶ ἐξωγράφισαν τὴν φράσιν ἐγὼ ἔγραψα ταύτην πρῶτα εἰς μίαν ταινίαν ἐκ λευκοῦ χαρτοῦ, διαστάσεων 0,04 X 0,30 μὲ σινικὴν μελάνην καὶ εἰδικὴν

πένναν διὰ τῆς ὁποίας ἐρρυθμίζετο τὸ πάχος τῶν γραμμάτων, διὰ νὰ μὴν σπαταλᾶται ἀσκοπῶς χρόνος. Τὴν ταινίαν ταύτην ἀνῆρτων ἐπὶ τοῦ τοίχου. Παραπλεύρως τῆς ταινίας ἐτοποθέτουν τὴν σχετικὴν εἰκόνα μὲ τὴν λέξιν, δηλαδὴ τὴν φωτογραφίαν τοῦ κ. Νομάρχου τὴν ὁποία προσεκόμισα εἰς τὸ σχολεῖον μου ἀπὸ κάποιον περιοδικόν. Ἐνῶ οἱ μαθηταὶ μετὰ διαφέροντος ἐσυνέχισαν τὴν ζωγραφικὴν τῆς λέξεως ταύτης, ἐλάμβαναν καθ' ἐκάστην τρεῖς λεπτὰς ὁμοίας ταινίας ἐκ λευκοῦ χαρτοῦ μπριστόλ, διαστάσεων 0,02 X 0,14 καὶ ἀναλόγως τοῦ μήκους τῆς ἐκάστοτε προσφερομένης προτάσεως καὶ ἔγραφον τὴν αὐτὴν λέξιν εἰς κάθε ταινίαν ἀπὸ αὐτὰς καὶ τὰς ἐμοίραζον εἰς τοὺς μαθητάς. Ἀμέσως οἱ μαθηταὶ ἐφώνησαν βλέποντας τὰς ταινίας αὐτάς. — Καὶ ἐδῶ κύριε λέγει «Ὁ Νομάρχης».

Τὰς ταινίας αὐτάς ποὺ ἐλάμβανον καθ' ἐκάστην οἱ μαθηταὶ τὰς ἐτοποθέτουν ἵνα μὴν καταστρέφονται ἐντὸς ἐνὸς κυτίου. Κατὰ τὸν ἔλεγχον τῆς ἐργασίας αὐτῶν ἔβλεπα μετ' ἐκπλήξεως, ὅτι καὶ οἱ τρεῖς μαθηταὶ ἐξωγράφισαν καλῶς σχετικῶς ταύτην, ὄχι ὅμως εὐχερῶς.

Παρουσίαζεν δὲ ἕκαστος μαθητὴς τὸν ἰδιαιτέρον γραφικὸν χαρακτήρα. Ἀκολούθως τοὺς ὑπεδείκνυνον πῶς πρέπει νὰ λαμβάνουν τὸ μολύβι, πῶς νὰ γράφουν ἐντὸς τῶν γραμμῶν καὶ συνεχῶς τοὺς ἐνεψύχωνα λέγοντας: — Μπράβο παιδιά, ὥραϊα ζωγραφίζετε, μπράβο. — Ἀκολούθως ἐνεθάρρυνα ὀλίγον κατ' ὀλίγον τοὺς μαθητάς νὰ ζωγραφίσουν τί σχετικὸν μὲ τὴν φράσιν αὐτήν. Ὅταν τοὺς εἶπα τί ἐπιθυμοῦν νὰ ἀπεικονίσουν κατ'ὸν τῆς φρασούλας ταύτης, ἀμέσως ὅλα ἐφώνησαν: — Νὰ φτιάξωμε τὸν Νομάρχη — Προσεπάθησαν τὰ παιδιά ἐν συνεχείᾳ νὰ ἐπιτύχουν τοῦτο, πλὴν ὅμως δὲν ἐξεχώριζεν κανεὶς ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ ἀνθρώπου ἢ περὶ ὄντιο-σκαλισματος. Μολονότι ὅμως παρουσίαζεν τοιαύτην ἀτέλειαν ἡ εἰκὼν αὐτῶν, ἐφώνησαν: — Νὰ Κύριε ὁ Νομάρχης, ἴδιος δὲν εἶναι; — Δεδομένου ὅτι ψυχολογικῶς οἱ μαθηταὶ οὗτοι εὗρισκοντο ὥς πρὸς τὴν δεξιότητα τοῦ ζωγραφίζειν εἰς τὸ στάδιον τοῦ ἀμόρφου σχεδιάσματος. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν μαθητῶν αὐτῶν τὴν ἔβλεπον ὥς τελείαν ἀπὸ καλλιτεχνικὴν ἀποψιν. Διὸ καὶ

Ξννοιωσαν δημιουργικήν χαράν. Εἰς κάθε ταινίαν ἐφρόντιζον πάντοτε παραπλεύρως νὰ ἀναρτῶ καὶ σχετικὴν εἰκόνα, ἐὰν ἦτο δυνατὴ ἡ ἐξεύρεσις ταύτης. Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἔσυρον μερικὰς γραμμὰς εἰς λευκὸν χάρτιν καὶ ἐσχεδιάζον τι σχετικὸν μὲ τὴν ἐκάστοτε παρουσιαζομένην μερικὴν ἐνότητα. Φροντίς μου ὡσαύτως ἦτο, ἡ ἔκτασις τῆς ἐκάστοτε προσφερομένης ἀναγνωστικῆς ὕλης, νὰ μὴν παραμένῃ ἡ αὐτή, ἀλλὰ νὰ αὐξάνῃ βαθμιαίως κατὰ τὴν πορείαν τοῦ σχολικοῦ ἔτους ἀπὸ λέξεις εἰς ἀπλὰς προτάσεις καὶ ἐν τέλει εἰς ἀναγνωστικὰ τεμάχια. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον εἰργαζόμην καὶ εἰς τὰς ὑπολοίπους μερικὰς ἐνότητες, τὰς ὁποίας ἐλάμβανον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ τὰ καθημερινὰ βιώματα τῶν μαθητῶν, ἀπὸ τὰς ἐλευθέρως ἀνακοινώσεις ὡς καὶ ἀπὸ τὰς διαφορὰς παρουσιαζομένας ἐποχιακὰς καὶ ἡμερολογιακὰς εὐκαιρίας. π.χ. Μία πτώσις χιόνος. 28ῃ Ὀκτωβρίου. Ἦλθαν τὰ Χριστούγεννα κ.ἄ.

Μετὰ τὸ πέρας τῶν διακοπῶν, διὰ τὰς ἐορτὰς τῶν Χριστουγέννων, ἔπειτα ἀπὸ μίαν ἐπανάληψιν τῶν διδασκείων ταινιῶν, ἵνα πεισθῶ ὅτι ἅπαντες οἱ μαθηταὶ μου ἐγνώριζον νὰ τὰς διαβάζουν μηχανικῶς βεβαίως ἀκόμη, εἰσῆλθον εἰς τὸ στάδιον τῆς ἀναλύσεως. Τὸ στάδιον τοῦτο τυγχάνει νὰ εἶναι τὸ πλέον οὐσιώδες, διότι ἀπ' ἐδῶ καὶ ἐντεῦθεν, οἱ μαθηταὶ θὰ ἐσυνήθιζαν νὰ συνδέουν γνωστὰς κατ' ἀρχὴν λέξεις, ἀργότερον ἀγνώστους τοιαύτας ἵνα σχηματίζουν νέας φράσεις. Διαπιστώσας προσέτι, ὅτι ἅπαντες οἱ μαθηταὶ μου ἐγνώριζον ἐν ἑκάστῳ γράμματι τῆς ἀλφαβήτου, προέβην εἰς τὴν ἀνάλυσιν. Ἡ ἐκδηλώσις τῆς ἀναλυτικῆς ἰκανότητος τῶν μαθητῶν ὑποβοηθεῖτο καὶ ἐκ τῶν συχνῶν ἀνασκοπήσεων τοῦ ἀναγνωστικοῦ τῶν τετραδίων.

Καθημερινῶς ἐλάμβανον μερικὰς ταινίας ὡς λ.χ. «Χθὲς ἔβρεξε πολὺ». Ἐλεγον εἰς τὰ παιδιά νὰ εὗρουν καὶ αὐτὰ τὴν ἴδιαν προτασοῦσαν. Ἠρώτων:

- Πόσα κομματάκια μεγάλα ἔχει;
- Οἱ μαθηταὶ ἐδίδον τὴν ἀπάντησιν.
- Τρία.
- Ποῖο εἶναι τὸ πρῶτο;
- Χθὲς.
- Τὸ δεύτερο;

— Ἐβρεξε.

— Καὶ τὸ τρίτο;

— Πολύ.

— Ὡραία. Θέλω τώρα νὰ κάνετε καὶ ἐσεῖς τὸ ἴδιο.

Τὰ παιδιά μετὰ μεγίστης εὐχερείας ἐξέτελεσαν τὴν ἐπιθυμίαν μου ταύτην. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐτεμαχίσθησαν ὅλαι αἱ προτάσεις, πού ἐκυμαίνοντο εἰς τὰς [45], λέξεις. Διὰ τὴν εὐκολωτέραν ἐμπέδωσιν ἔπαιζον τὰ παιδάκια διάφορα διδακτικὰ παιγνίδια. Ἐγέμιζον 15 περίπου κυτία σπύρων μὲ διάφορα γεωργικὰ προϊόντα λ.χ. σιτάρι, ἀραβόσιτον, κριθάρι, φακὴ, φασόλια κ.ἄ. Εἶχον δὲ προηγουμένως γράψῃ ἐπὶ διαφόρων μικρῶν ταινιῶν τὰς ὀνομασίας ἐνὸς ἐκάστου γεωργικοῦ προϊόντος. Οἱ μαθηταὶ ὑποχρεοῦντο νὰ τοποθετήσουν ἐκάστην γεγραμμένην ταινίαν ἐπὶ τοῦ ἀναλόγου κυτίου. Δηλαδή ἡ ταινία πού ἔγραφε φασόλια, ἔπρεπε νὰ τοποθετηθῇ εἰς τὸ κυτίον ἐκεῖνο πού περιεῖχεν φασόλια κ.ο.κ. Ἐτερον παιγνίδι. Ἐβαζον εἰς τὴν τσέπην τῶν οἱ μαθηταὶ πολλὰς προτάσεις ἢ λέξεις καὶ ἐζήτουν μεταξὺ τῶν ν' ἀναγνωρίσουν ἐκάστην ἐξ αὐτῶν, ἀφοῦ προηγουμένως τὴν ἐξήγαγον τυχαίως ἐκ τῆς τσέπης τῶν. Καὶ ἀρκετὰ ἄλλα παιγνίδια δύναται ἑκάστος συνάδελφος νὰ σχεδιάσῃ μὲ τὸν νοῦν του. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, μὲ πολλὰ παιγνίδια ἐγένετο ἡ ἀνάλυσις τῶν λέξεων εἰς συλλαβὰς. Διαπιστώσας περαιτέρω, ὅτι καὶ οἱ τρεῖς μαθηταὶ ἐγνώριζον καλῶς πλέον τὰ γράμματα, ἤξευρον νὰ συνδέουν συλλαβὰς εἰς λέξεις καὶ τὰνάπαλιν. Ἀπὸ τὸ σημεῖον τοῦτο ἤρχιζα τὴν ἀνάλυσιν τῶν συλλαβῶν εἰς γράμματα καὶ ἀντιστρόφως. Ἐπίσης ἤρχισα νὰ διδάσκω διφθόγγους καὶ συνειρμοὺς συμφώνων. Διὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν διφθόγγων ἐλάμβανα μίαν λέξιν πού περιεῖχεν τὴν διφθόγγον πού ἠθέλον νὰ διδάξω λ.χ. αὐλή. Ἀπομόνονα τὴν διφθόγγον — αυ —. Ἐπειτα τὴν ἔγραφον μόνα τῶν τὰ παιδιά. Ἐν συνεχείᾳ ἐσημάτιζον διαφορὰς λέξεις πού ἀρχίζαν ἀπὸ τὴν διφθόγγον αὐτήν, λ.χ. αὐγὸ, αὐτί, αὐτοκίνητο, αὐγὴ κ.ἄ. Τὸ αὐτὸ ἔπραξα καὶ διὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν συνειρμῶν τῶν συμφώνων.

Διευκολύνθη εἰς τοῦτο τὸ σημεῖον πολὺ, διότι δὲν ἐδίδαξα ὅλους τοὺς συνειρ-

μοὺς μετὰ τὴν ἀνάλυσιν, ἀλλὰ τοὺς ἐδίδασκον κατὰ τὴν σύνταξιν τῶν ἀναγνωστικῶν κειμένων. Μαθαίνοντες οἱ μαθηταὶ ἔναν νέον συνειρμόν, ἔκανα πολλὰς ἀσκήσεις διὰ τὴν ἐμπέδωσιν αὐτοῦ. π.χ. Διὰ πὸν συνειρμόν — μπ — συνέτασσα μόνος μου ἐπὶ μιᾷ ταινίας τὴν φράσιν «Τὸ μπαστούνι τοῦ Μπάριπα Θανάση εἶναι καινούργιο» ἢ «Τὸ μπαλόνι τοῦ Νίκου ἐμπῆκε μέσα στὸ πηγάδι».

Δι' ἑκάστον μαθητὴν ἔγραφα καὶ τοιαύτην ταινίαν τὴν ὁποίαν ἀνεγίνωσκεν ἀκόπως καὶ εὐχαρίστως. Μέχρι τὰ μέσα τοῦ Ἀπριλίου συνέτασσον μόνος μου διάφορα ἀναγνωστικὰ κείμενα, ἅτινα ἐλάμβανον πάντοτε ἀπὸ τὴν ζωὴν τῶν μαθητῶν μου καὶ ἐφρόντιζον νὰ συμφωνοῦν γλωσσικῶς, μὲ τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα τῶν μαθητῶν. Τοιαῦτα ἀναγνωστικὰ τεμάχια συνέταξα πολλὰ ὡς «Ἡ μηχανὴ τοῦ σχολείου», «Ὁ Γέρο Χειμῶνας», «Ὁ Πονελίου», «Τὸ χωριό μας», «Ἡ βιαστικὴ ἀντικὸς», «Τὸ γράμμα μας», «Πάλι μᾶς μνησθῆκε ὁ Φλεβάρης», «Ἡ Ἐκδρομὴ μας στὸ Πετρωτό», «Οἱ ἐργασίαι στὸν κήπο μας», κ.ἄ.

Βοηθὸς εἰς τὴν προσπάθειάν μου ταύτην ὑπῆρξεν καὶ ἡ «Θεία Λένα». Τρεῖς φορὰς τῆς ἐβδομάδος παρακολουθοῦσαμε τὰς ἐκπομπὰς τοῦ Ραδιοφώνου «Ἡ Θεία Λένα εἰς τὰ μικρὰ παιδιά τῆς προσχολικῆς ἡλικίας». Ἡ ἐκπομπὴ αὕτη συμπερικλείετο ἐν αὐτῇ διάφορα ὥραια παιδικὰ ἀριελάμβανεν διὰ τὴν ὥρα αὐτὴν ἀντικειμενικὸν διδακτικὸν περιεχόμενα, ἐξαιρετικὸν διδακτικὸν περιεχόμενα, παραμυθία, ὥραιας παιδικὰς προνοῦν παραμυθίας, διδακτικὸν πεσευχὰς καὶ συναρπαστικὸν, διδακτικὸν περιεχόμενον διηγησοῦλες, ἀποβλέπουσαι εἰς τὴν διόρθωσιν πολλῶν παιδικῶν ἐλαττωμάτων τοῦ χαρακτῆρος τοῦ παιδιοῦ. Μετὰ τὴν ἐκπομπὴν ἐλάμβανε χώραν συζήτησις, μετὰ τῶν μαθητῶν καὶ ἐμοῦ, πρὸς ἐξαγωγήν κανόνων καὶ ἀρχῶν διὰ τὴν καλὴν ζωὴν τῶν μαθητῶν. Πολλὰ ἄσματα, ποιήματα καὶ προσευχὰς ἔγραφον ἐπὶ τοῦ μαυροπίνακος καθαρώς καὶ κατόπιν ἀντέγραφον οἱ μαθηταὶ αὐτὰς εἰς τὸ ἀναγνωστικὸν τῶν τετραδίων. Τινὰ ἐξ αὐτῶν εἶναι τὰ ἐπόμενα. Τὸ τραγούδι «Τρεῖς κοττοῦλες». Ἡ προσευχὴ «Μὲ τὴν γλυκειὰ αὐγούλα, χαρούμενα ξυπνῶ...». Τὰ ποιήματα «Ὁ Ταχυδρόμος» κ.ἄ.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δευτέρου δεκαπεν-

θημέρου τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου, διαπιστώσας ὅτι τὰ παιδιά εἶχον ἀποκτήσει τὴν δεξιότητα τοῦ ἀναγινώσκειν καλῶς, ἠνοιξαμεν τὸ ἐγκεκριμένον ἀλφαβητάριον καὶ ἐντὸς 20 ἡμερῶν τὸ ἐδιαβάσαμεν ὁλόκληρον εὐχερῶς, εὐχαρίστως καὶ λογικῶς καθὼς καὶ μὲ φυσικὸν ἀναγνωστικὸν τόνον. Βεβαίως πρὶν ἤδη εἰσέλθωμεν εἰς τὸ ἐγκεκριμένον ἀναγνωστικόν, βλέποντας ὅτι ἐν βίωμᾳ τῶν μαθητῶν ἡ εὐκαιρικὸν ἢ ἐποχιακὸν γεγονὸς συμφωνοῦσε μὲ ἐν τεμάχιον τοῦ ἐγκεκριμένου ἀναγνωστικοῦ, τῇ προτροπῇ μου ἠνοιγον τὰ βιβλία τῶν καὶ ἀνεγίνωσκον τοῦτο ἀκόπως καὶ εὐχαρίστως. Ὅλα τὰ κείμενα τοῦ ἀναγνωστικοῦ τούτου ἀνεγνώσθησαν μέχρι τῆς 28ῆς Μαΐου. Καὶ οἱ τρεῖς μαθηταὶ μου ἔκτοτε ἤρχισαν νὰ παρακολουθοῦν τὰ κείμενα τοῦ ἐγκεκριμένου ἀναγνωστικοῦ τῆς Δευτέρας Τάξεως, τὸ ὅποιον ἀνεγίνωσκον θαυμασιῶς.

Παρερήρησα δὲ ὅτι οἱ τῆς Α' Τάξεως μαθηταὶ, ἐν συγκρίσει μὲ τοὺς τῆς Β' Τάξεως ἀνεγίνωσκον φυσικώτερον καὶ εὐχερέστερον. Δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι οἱ τῆς Β' Τάξεως μαθηταὶ ἐξέμαθον τὴν πρώτην ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν μὲ τὴν ἀναλυτικὴν συνθετικὴν μέθοδον ἀπὸ τὸν ὑποφαινόμενον.

Ἡ ὁρμὴ τῶν μαθητῶν πρὸς ἀνάγνωσιν, ἦτο τόσον ἐμφανὴς, ὥστε ὅταν ἔγραφα ἐπὶ τοῦ μαυροπίνακος διαφορὰς κανόνες ἢ περιληπτικὰ σημεῖα ἀπὸ διάφορα μαθήματα, διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν ἀνωτέρων τάξεων, οἱ τῆς πρώτης τάξεως μαθηταὶ ἔτρεχον αὐθορμήτως, χωρὶς νὰ δύναμαι νὰ τοὺς συγκρατήσω, πρὸς τὸν μαυροπίνακα, ἵνα διαβάσουν τὸ περιεχόμενον τοῦτο.

(Συνεχίζεται)

ΣΥΝΑΔΕΛΦΟΙ

Στείλτε ἐγκαίρως τὶς συνδρομὰς σας. Σὲ σὰς μόνον στηρίζεται ἡ ἐκδοσις τοῦ «ΝΕΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ». Μὴν ἀμελεῖτε.

ΔΥΟ ΠΑΤΡΙΔΟΓΝΩΣΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

Υπό ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΑΔΑΛΟΓΛΟΥ, Δ)λου Βερροίας

Διαβάζοντας στο περιοδικό «Νέο Σχολείο» στην νέα εξόρμησι του κ. Πάτση για τα Πατριδογνωστικά αναγνώσματα και τα πατριδογνωστικά κείμενα «Τρία ιερά δένδρα της γενέθλιας γῆς μου» του κ. Σούρλα στέλνομε δύο παιριδογνωστικά κείμενα για να δώσωμε και μεῖς τὸ παρὸν στην μεγάλη αὐτὴ εξόρμησι για νὰ βοηθήσωμε, τὸ Ἑλληνόπουλο, με τὴν πνευματικὴ μας μόρφωσι, στην μαθητικὴ του πορεία.

Α' «ΠΑΝΑΓΙΑ ΚΑΛΗ»

Ξεδιπλώνοντας τις σελίδες τῆς παιδικῆς μας ἀνάμνησις τῆς γενέθλιας ἑλληνικῆς γῆς ἀντικρύζουμε πάλι τις ὁμορφες εἰκόνες τῆς γῆς, τοῦ δάσους τοῦ χωριοῦ καὶ τῆς ὁμορφῆς φύσης. Θυμᾶμαι ὅλο-ζώντανα σὰν χθὲς ἀκόμα. Ἦταν ἓνα καλοκαίρινὸ πρωτὶ καὶ πρὶν χαράξει ἡ γλυκειὰ αὐγὴ, με ὁδηγὸ τὸν Αὐγερινό, ξεκινήσαμε μὴ παιδικὴ παρέα ἀπὸ τὴ Βέροια γιὰ τὸ πανηγύρι τῆς «Καλῆς Παναγίας». Ἀνηφορίζοντας τις στράτες τῆς πολιτείας στὴ γαλήνια βραδυὰ ἀκούαμε τὸ θροῖσμα τῶν φύλλων καὶ ἓνα τραγούδι με μὴ βοή. Ἦταν τὰ ὁλόδροσα νερά ποὺ τραγουδοῦσαν τρέχοντας στὶς κατάσπρες ποδιές τῶν ποταμῶν καὶ πλέκανε σὰν τις νεραϊδοζώνητες ὑφάντρες στὰ πανιά τους τὴν νύκτι με τὴν ἀνοιξη, τὰ ὄνειρα καὶ τις ἐλπίδες μας.

Με τὴν ψυχὴ ὅλο διάθεσι καὶ χαρὰ παίρνομε τὸ μονοπάτι, καὶ ἀνηφορίζομε με τραγούδια καὶ φωνές ἓνα ὕψωμα. Καὶ σὲ λίγο φθάνουμε στὸ μοναστηράκι τῆς «Καλῆς Παναγίας». Στὴ ποδιά τοῦ Βουνοῦ μέσα στὴ καταπράσινη βουνοπλαγιά, μέσα στὰ πυκνόφυλλα δένδρα με τὸ κάτασπρο ἐκκλησάκι ἡ ποιητικὴ αὐτὴ φωλιά ἔμοιαζε σὰν μὴ ἀετοφωλιά. Μέσα μᾶς αἰσθανθήκαμε τὴν Θεία Πρόνοια ἢ ὅποια τόσο ρυθμικὰ, τὸσον ὠραία καὶ τὸσον ἁρμονικὰ δημιούργησαν τὸν κόσμον καὶ τὴ ζωὴ μας. Ἀπὸ δῶ ἀπολαύσαμε καὶ τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου. Πίσω ἀπὸ

τις μακρινές κορυφές τῶν βουνῶν ἐπρόβαλλε ὁ χρυσὸς δίσκος τοῦ ἡλίου καὶ τὰ γύρω σύννεφα με τὰ πλούσια χρώματα ἔμοιαζαν μὴ θεϊκὴ ζωγραφιά. Ἡ φύσι τότε ἔπαιρνε μὴ κανοῦρια ὄψη καὶ ζωὴ καὶ τὰ πουλιά, ξυπνοῦσαν καὶ σκόρπιζαν μελωδικὰ ἀμέτρητους κελαϊδισμούς. Ὅλα γελοῦσαν καὶ χαίρονταν κείνη τὴν στιγμὴ. Ἀρχίζε τὸ ξημέρωμα μᾶς νέας ἡμέρας καὶ γινότανε ἡ πρωϊνὴ λειτουργία τῆς φύσεως. Κάτω μας ἀπλωνότανε ἡ ἀπεραντὴ πεδιάδα με τὰ ἀμέτρητα, χωριὰ τῆς. Εἶναι ὁ κάμπος, τὸ ρουμλούκι με τὰ ἱστορικὰ χωριὰ, τοῦ «Βάλτου» τὰ γόνιμα χωράφια καὶ τις πρασινάδες σὰ πλουμιστὸ χαλί.

Καθήσαμε ὕστερα καὶ ξεκουραστήκαμε κάτω ἀπὸ τὰ ἀθάνατα πλατάνια. Φάγαμε με ὄρεξι τὴν νόστιμη πίττα τῆς καλῆς μας μητέρας καὶ ἤπιαμε ἀχόρταγα τὰ κρυσταλλένια νερά τῆς πηγῆς γεμίζοντας τὰ πλεμόνια μας με καθαρὸ ἀγέρα τοῦ βουνοῦ.

Ἡ «Καλὴ Παναγία» σήμερα εἶναι μὴ ἀπὸ τις καλύτερες Παιδουπόλεις τῆς Μακεδονίας με σύγχρονες ἐγκαταστάσεις ὅπου βρίσκουν τὴ χαρὰ καὶ τὴν στοργὴ τόσα ὄρφανὰ-παιδιὰ τῆς περιοχῆς μας.

Β' ΣΤΙΣ ΟΜΟΡΦΙΕΣ ΤΟΥ ΒΕΡΜΙΟΥ

Εἴμαστε στὶς ἀρχές τοῦ καλοκαιριοῦ. Τὰ δροσόλουστα βουνοχώρια, οἱ μαγικὲς νεραϊδες τῶν Μακεδονικῶν βουνῶν, μᾶς φέρνουν στὴ μνήμη τόσες γλυκὲς ἀναμνήσεις τῆς ἀγαπημένης γῆς ποὺ γεννηθήκαμε καὶ ζήσαμε τὰ παιδικὰ μας χρόνια ξέγνοιαστα καὶ χαρούμενα. Ἐνα πρωτὶ ξεκινήσαμε με τὰ μουλάρια γιὰ τὸ Βέρμιο. Ἦταν χαραυγὴ γαλήνια. Σὲ μιὰν ἀκρὴ τοῦ δρόμου ἀκούγότανε τὸ τραγούδι μιᾶς βουσουλάς ποὺ τὸ κρυστάλλινο νερὸ τῆς κελάριζε παραπονιάρικα ἀργοκυλώντας στὴ μοναξιὰ τῆς νύχτας. Ἡ διαδρομὴ μας ἦταν εὐχάριστη καὶ θαυματικὴ. Τὰ ἀκούραστα αὐτὰ ζῶα ἐξυπηρετοῦν τὸν ἄνθρωπον στὶς πρὸ δύσκολες συγκοινωνιακές

τοῦ ἀνάγκης. Σὲ λίγο εἴμαστε στὰ πόδια τοῦ Βερμίου καὶ περνοῦμε σιγὰ σιγὰ τὸ δάσος με τις καστανιές καὶ τις δρυές. Τὸ μάτι χορταίνει ἀπὸ καλλιτεχνικὲς ὀπτασίες καὶ τὸ αὐτὶ ἀπολαμβάνει τὰ ὠραιότερα καὶ ἀγνότερα τραγούδια τῶν πουλιῶν.

Ἀλήθεια! Πόσο μᾶς συγκινοῦν αὐτὰ τὰ ἱστορικὰ βουνά, αὐτὲς οἱ ἀσύγκριτες τοποθεσίες! Ἡ Ἑλληνικὴ μας φύσι!

Μέσα μας ξαναζωντανεύει ὁ Πᾶν με τις νεραϊδες καὶ τις νύμφες τῶν Δασῶν. Ἀρματωλοὶ καὶ κλέφτες τῆς ἀθάνατης Ἑλληνικῆς Ἱστορίας τοῦ 21 καὶ τέλος ὁ Χριστοβασιλῆς καὶ ὁ Κρυστάλλης με τὰ τραγούδια τῆς Στάνης καὶ τοῦ βουνοῦ. Καὶ νά, ἀκοῦμε φωνές καὶ κουδουνίσματα. Οἱ ἀγωγιάντες μᾶς λένε ὅτι φθάσαμε στὸ χωριό. Ξάφνου μπροστὰ μας ὑψώθηκε σὰν κάστρο ἓνας βράχος. Ἦταν ἡ περὶφημη πέτρα τοῦ Μπέικου ἀπὸ ὅπου κάθε μέρα οἱ χωρικοὶ ἀπολαμβάνουν τὴν Ἀνατολὴ καὶ τὴν Δύση τοῦ ἡλίου. Τὸ χωριὸ αὐτὸ εἶναι γνωστὸ με τὸ ὄνομα Σέλι ἢ Κᾶτω Βέρμιον διότι κοντὰ σὲ μὴ τοποθεσία με τὰ τραγουδισμένα ἔλατα καὶ τὴν κρῦα βρῦση τοῦ Ἀλῆ-Ὀτγα, τὰ Προῖνια, εἶναι κτισμένα τὰ παλιὰ ἀνάκτορα τοῦ βασιλείου μας Κωνσταντίνου. Ἐπίσης κάθε χρόνον ἔρχονται ἀπὸ ὅλην τὴν Ἑλλάδα στὴν περὶφημη βουνοπλαγιά Ἀσοῦρπαση γιὰ νὰ κάνουν σκι οἱ χιονοδρόμοι μας.

Δὲν μπορεῖ νὰ φαντασθῇ κανεὶς πόση ζωερὴ ἐντύπωσι κάνουν τὰ καραβάνια με τὰ μουλάρια καὶ τις πολύχρωμες βελάντζες ποὺ φθάνουν οἱ Σελιώτες τὸ Δεκαπενταύγουστο γιὰ τὸ Πανηγύρι τοῦ χωριοῦ. Μὴ βδομάδα χοροὶ, γλέντια καὶ τραγούδια.

Τί τὰ θές. Τὸ Βέρμιο μᾶς χαρίζει τὰ καλύτερα δῶρα τῆς γῆς μας, τὴ δροσιὰ καὶ τὴν ὁμορφιά. Οἱ φυσικὲς καλλονές με καὶ τὴν γοητεία των μᾶς αἰχμαλωτίζουν. Ὁ ἡλιος με τις χρυσὲς ἀχτίνες του, οἱ πηγές με τὰ δροσερὰ νερά τους, τὴ μέρα, καὶ τὴ νύκτα με τὸ φεγγάρι καὶ τὴν γαλήνη τῆς γίνονται ἓνα ὄραμα, μὴ μαγεῖα.

Ὅταν κάνεις τὸ περίπατό σου στὰ Πεῦκα, στὰ Στανήσια, στὴ Μπάρα, στὴν Βρῦση τοῦ Ζωγράφου καὶ στὴν Δουκάτα ἀρκοῦσε νὰ ξυπνήσουν μέσα σου ἡ ἀθά-

νατὴ γενέθλια γῆ σου με τις ὁμορφιές καὶ ἀναμνήσεις ποὺ ζωντανεύουν τὴν ψυχὴ σου καὶ σοῦ γλυκαίνουν τὴ ζωὴ.

ΝΙΚΟΣ ΑΔΑΛΟΓΛΟΥ

★ ★ ★

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

ΠΑΙΔΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ: «Τὸ Ξεκίνημα τῶν Παιδιῶν», τεύχη 1-2.

Ὁ τίτλος: «Τὸ Ξεκίνημα τῶν μικρῶν» εἶναι ὁ πρὸ προσαρμωσμένος σὲ πρόσωπα καὶ πράγματα τοῦ σχολικοῦ καὶ πατριδογνωστικοῦ αὐτοῦ περιοδικοῦ, με δάση ἓνα χωριὸ τῆς ἐκπαιδευτικῆς περιφερείας Πωγωνίου γιὰ κάθε τεῦχος. Τὸ 1ο περιελάμβανε τὴ ζωὴ καὶ τὴ φύσι τοῦ παραμεθόριου χωριοῦ Ὀρεινοῦ Πωγωνίου, πρῶτο δῆμα τοῦ ξεκινήματος. Τὸ 2ο δῆμα τοῦ γίνεται με τὸ χωριὸ Πωγωνιακὴ, μεγαλύτερη σὲ πληθυσμὸ καὶ κοινωνικὴ καὶ πνευματικὴ ζωὴ. Στὸ κύριό του ἀρθρο ὁ ἀκούραστος καὶ πρωταγωνιστὴς τοῦ Ἐπιθεωρητῆς κ. Π. Νινιός, μορφή λεπτὴ καὶ παιδαγωγικὴ, ἀγαπητὴ καὶ ἐνθουσιώδης, ἐθνικὴ καὶ ἡγετικὴ στοὺς δασκάλους τῆς, τονίζει με σκέψη βαθεῖα!... «Ἡ κρίσις τοῦ ἀφηρωτισμοῦ κινδυνεύει νὰ μεταγγιστῇ ἀπὸ ἀδιορατες ἴνες, στὴν παιδικὴ συνείδησι. Μέσα ἀπὸ τὴ συναφρῶσι τῆς ἐποχῆς μας ἓνα χάραμα αἰσιοδοξίας εἶναι τὸ «Ξεκίνημα τῶν μικρῶν». Καὶ κατὶ περισσότερο ὁ δεσμός με τὴ γῆ μας. Καρπὸς αὐτῆς τῆς ἐμπειρίας εἶναι τὸ «Ξεκίνημα» τῶν μικρῶν. Καὶ ἔχει τὸ δῶρος τῆς πρωτοπορίας. Ξαναζοῦμε τὸ μῦθος τοῦ Ἀνταίου. Γι' αὐτὸ στηρίζομαστε τόσο στὴν ἀγωγὴ τῆς πατριδογνωσίας».

Στὸ δεύτερο ἀρθρο τοῦ: «Ἡ γῆ καὶ οἱ πρόγονοι» ὁ διευθυντὴς τοῦ σχολικοῦ Πωγωνιακῆς κ. Ἀριστ. Ζαϊδῆς γράφει: «Στὸ γῆρας ὅλοι ὀνειρεῦνται τὴν ἐπιστροφὴ. Ἡ ἀθανασία φέγγει μέσα ἀπὸ τὸ πατριόχωμα. Σ' αὐτὸ ἀνθοφορεῖ ἡ ψυχὴ... Ἡ Πωγωνιακὴ μοιάζει μ' ἓνα σκάφος, ποὺ ἀκολουθεῖ τὴν τρικυμία τῆς τοπικῆς μας ἱστορίας».

Ὅμορφες σκέψεις καὶ παλμοὶ καὶ στὰ δύο αὐτὰ ἀρθρα. Βγαίνουν ἀπὸ τὴν ἀθά-

νατη ελληνική γη μας, που γέννησε ήρωες, θρύλους και θεούς. Που άλλου ή πατριδογνωστική εξάρση πραγματοποιείται, παρά στον ωραίο μας τόπο;

Ακολουθούν στο τεύχος μικρές δροσερές περιγραφές των μαθητών του εκεί δημοτικού σχολείου, τελείως ελεύθερες με άφθονες πλαστικές εικόνες, προσωποποιήσεις και μεταφορές και πλούσια πατριδογνωστικά μορφωτικά στοιχεία, που τιμούν την εργασία του δασκάλου ακρίτη και επιθεωρητή, που σφυρηλατούν από την ωραία γη, νέον κόσμο, νέες ψυχές, με μέσα συγχρονισμένα παιδαγωγικά. Οι ενότητες: «Το χωριό που αφανίστηκε από την αρρώστεια «τὸ πέσιμο τοῦ δουνού μας» είναι θαλαμμένες από την τοπική ιστορία και παράδοση. «Τὰ χέρσα χωράφια», «Τὰ κοινοτικά έργα» δέρονται με τις πολιτιστικές τωρινές ανάγκες του χωριού, τὸν ηλεκτροφωτισμό του, την προσωπική εργασία εργασία των χωριανών κλπ. Οι λαϊκοί ζωγράφοι τύποι «Ὁ μπαρμπα Βασίλης», «Ὁ Ζήκος ὁ τσαπάνος», «Ὁ μπάρμπα Χρήστος γίνουν τὸς χαρακτήρες τῆς ψυχῆς τοῦ χωριού αὐτοῦ, με τὸ ἦθη καὶ ἔθιμά μου, τις παραδόσεις καὶ τὰ δημοτικά του τραγούδια. Ὅλα αὐτὰ τ' ἀναγνώσματα, πὸν μόνο τις ἐπιγραφές τους ἀχνὰ σκιαγράφουσα, σὲ πόση ἀντίθεση βρίσκονται με ἀναγνώσματα ἄλλα, πὸν τὰ ἔκαναν κατὰ παραγγελίαν ἐπαγγελματίες τάχα λογοτέχνες, γιὰ τὰ παιδιὰ ἄλλης τῆς Ἑλλάδας. Ἀς διαβάσουν τὸ ὥραϊο αὐτὸ περιοδικὸν παιδιὰ τῆς Κρήτης, τῆς Θράκης καὶ τῆς

Δωδεκανήσου, σ' ἀντίθετα ἄκρα τῆς Ἑλλάδας μας ἀπὸ τὸν τόπο καὶ ἔθνος πὸν γράφτηκαν, τῇ γωνιᾷ αὐτῇ τῆς Ἠπείρου, νὰ ἰδοῦμε ἀπὸ ποιά ἀναγνώσματα θὰ συκινηθοῦν τὰ παιδιὰ ἐκεῖνα, ἀπὸ τὰ κατὰ παραγγελίαν ἢ ἀπὸ τὰ ἐλεύθερα αὐτὰ καὶ ζωντανὰ παιδικὰ προϊόντα, πὸν συνδέονται στενὰ με ὠρισμένο τόπο καὶ πρόσωπα;...

Δὲν μπορεῖ, παρά κι' ἐγὼ, συκινημένος σὰν παιδί, ἀπὸ τὸ περιοδικὸν αὐτὸ παρά νὰ σφίξω νοτὴρὰ τὸ χέρι τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς καὶ νὰ σμῖξω κι' ἐγὼ τὴν ταπεινὴ μου φωνή, σὲ τόσες ἄλλες κριτικές, πὸν προηγήθηκαν γιὰ τὸ 1ο τοῦ τεύχους, νὰ τῇ συγχαρῶ, γιατί, ἐπὶ τέλους δῆγῃ καὶ κίνησε σὰν ἀπὸ μηχανῆς Θεὸς τὰ λιμνάζοντά μας σχολικὰ νερά καὶ σκόρπισε λίγα λαογραφικά, πατριδογνωστικά καὶ λογοτεχνικά λουλούδια σὲ δασκάλους καὶ παιδιὰ τῆς Χώρας μας.

Τὸ περιοδικὸν αὐτὸ με τὰ δυὸ του ὡς τώρα τεύχη δίνει μιὰ κατοπιστικὴ κατεύθυνση διδανικὴ καὶ στὸν τρόπο τῆς διδασκαλίας τῆς Πατριδογνωσίας πὸν χρησιμεύει, σὰν τὸ ὑφάδι, πὸν ἐνυφαίνονται ὅλες οἱ ἀπόψεις τῆς ἐνιαίας διδασκαλίας, κατὰ τὰ νεώτατα ρεύματα. Δίνει ἀκόμα τῇ φωτισμένη γραμμῇ τῆς Πατριδογνωσίας, ὅχι σὰν μαθήματα προπαρασκευαστικοῦ τῆς Γεωγραφίας ξηροῦ καὶ ἀκαμπτου, σὲ μικρὰ παιδάκια, ἀλλὰ σὰν διδανικῆς ἀρχῆς πὸν πρέπει νὰ διέπῃ κάθε διδασκαλία, ὅχι μόνο τοῦ δημοτικοῦ σχολείου, ἀλλὰ καὶ τοῦ Γυμνασίου.

ΑΘ. Κ. ΓΚΡΟΖΑΣ

ΕΠΕΙΓΟΥΣΕΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

1) Τὰ τεύχη Μαΐου—Ἰουνίου τοῦ «Νέου Σχολείου» καὶ τὸ θερινὸ Ἰουλίου—Αὐγούστου ἐτοιμάζονται καὶ θὰ κυκλοφορήσουν πρὸ τῆς λήξεως τοῦ σχολικοῦ ἔτους.

2) Τὰ τεύχη Σεπτεμβρίου—Ὀκτωβρίου καὶ Νοεμβρίου—Δεκεμβρίου θὰ περιληφθοῦν στὸν παρόντα 10ο τόμο τοῦ «Νέου Σχολείου» γιὰτὶ ὁ 11ος τόμος (τὸ 11ον ἐκδοτικὸν ἔτος) θὰ ἀρχίσῃ ἀπὸ τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1961 καὶ στὸ ἐξῆς τὸ ἐκδοτικὸν ἔτος θὰ συμπίπτει με τὸ ἡμερολογιακόν. Με τὸν τρόπον αὐτὸν ἀφ' ἐνὸς διευκολύνονται τὰ Σχολικὰ Ταμεῖα ἀφ' ἑτέρου ἱκανοποιούμε καὶ τοὺς συνδρομητάς μας χαρίζοντάς τους μερικά τεύχη.

ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

Ὁ ἐκδοτικὸς μας Οἶκος ἀπὸ τώρα ἀναγγέλλει τὰ ἐξῆς:

✱ Κατὰ τὸ νέο Σχολικὸν ἔτος 1960 - 61 θὰ κυκλοφορήσῃ ἐκτὸς τῶν γνωστῶν καὶ ΝΕΑΝ ΣΕΙΡΑΝ ΒΟΗΘΗΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ σύμφωνα με τὸ νέο πρόγραμμα καὶ σὲ καλαίσθητη ἐμφάνιση.

✱ Ἐπίσης θὰ ὁλοκληρώσουμε τὴν σειρὰν τῶν Τριπλῶν Χαρτῶν μας προσθέτοντας καὶ τοὺς ὑπὸ κατασκευὴν πατριδογνωστικοὺς χάρτες μας μικρῶν καὶ μεγάλων περιοχῶν τῆς Ἑλλάδος.

✱ Θὰ ἀρχίσουμε τὴν ἐκτύπωση τοῦ μεγάλου ἔργου μας «ΝΕΑ ΥΛΗ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ», πὸν θὰ φήσῃ ἐποχὴ στὰ ἐκπαιδευτικά μας χρονικά.

✱ Τὸ «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ» μπαίνοντας στὸ 11ον ἐκδοτικὸ τοῦ ἔτους ἀπὸ τὴν 1η Ἰανουαρίου 1961 θὰ μετατραπῇ σὲ 15νθήμερο (τὸ 10ον ἔτος τοῦ παρατείναμε μέχρι Δεκεμβρίου 1960).

✱ Στὰ προσεχῇ τεύχη θὰ σᾶς ἀναγγεῖλλουμε καὶ πολλὲς ἄλλες καινοτομίες.

Ἡ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

ΤΡΙΑ ΜΝΗΜΕΙΩΔΗ ΚΑΙ ΑΘΑΝΑΤΑ ΕΡΓΑ

ΧΑΡΗ ΠΑΤΣΗ

“ΜΕΓΑΛΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ,,

ΤΟΜΟΙ 20 — ΓΛΩΣΣΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗ Δραχ. 2400

(17 κύριοι τόμοι, 1 τ. ΕΛΛΑΣ, 1 τ. ΛΕΞΙΚΟΥ και 1 τ. ΑΤΛΑΝΤΟΣ)

Πεντηκόσιοι παιδαγωγοί, επιστήμονες, λογοτέχνες και εκπαιδευτικοί συνεργάζονται στη μνημειώδη έκδοση της Μ.Ε.Ν. που είναι το καλύτερο δώρο που μπορούν να κάνουν οι γονείς προς τα παιδιά τους και τα παιδιά προς τους γονείς.

Το Οικουμενικόν Πατριαρχείον Κωνσταντίας, τὸ Ὑπουργεῖον Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως, ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν, ὁ Ὑπουργὸς Βασιλείου Ἑλλάδος καὶ πλῆθος κληρικῶν, στρατιωτικῶν, ἐπιστημόνων καὶ εκπαιδευτικῶν λειτουργῶν, θεωροῦν τὴν Μ.Ε.Ν. «μέγα ἐθνικὸν ἔργον» προωρισμένον νὰ σώσῃ τὴν νεολαία μας ἀπὸ τὴν ψυχικὴ διαφθορά που σκορποῦν τὰ εὐλαδερὰ γκαγκαστερικά καὶ ἀντιπαιδικὰ δημοσιεύματα καὶ φυλλάδια.

Κατόπιν ἐντολῆς τοῦ ἐξωχολάτου Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων κ. Βογιατζῆ τὸ ἔργον τῆς Μ.Ε.Ν. ὑπεβλήθη πρὸς κρίσιν καὶ σύστασιν παρὰ τοῦ Σεβαστοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου.

Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ “ΑΠΑΝΤΑ,,

Γιὰ πρώτη φορὰ κυκλοφοροῦν στὴ χώρα μας τὰ «ΑΠΑΝΤΑ» Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ» σὲ 15 τόμους. (Ἐκαστος χρυσόδετος τόμος δραχμαὶ 150).

“ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ,, Τόμοι 5 Δρχ. 750

“ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ,, Τόμοι 7 » 1050

“ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ,, Τόμοι 3 » 450

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΤΡΙΚΟΥΠΗ

“ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ,,

Τόμοι 4, ἕκαστος χρυσόδετος δραχμαὶ 150, συνολικὴ τιμὴ δραχμαὶ 600

Προμηθευθῆτε καὶ τὰ τρία ἀνωτέρω μνημειώδη καὶ ἀθάνατα ἔργα (Μ.Ε.Ν. - ΑΠΑΝΤΑ ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ - ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΡΙΚΟΥΠΗ) γιὰ σᾶς καὶ γιὰ τὰ παιδιά σας. Θὰ εἶναι τὰ καλύτερα στολίδια τῆς βιβλιοθήκης σας. Παρέχονται καὶ εὐκολίες πληρωμῆς. Μετρητοῖς γιὰ κάθε ἔργο χωριστὰ παρέχεται έκπτωση μέχρι 25 ο)ο ἐπὶ τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας των. Γιὰ τὰ τρία ἔργα μαζί έκπτωση 33 ο)ο.

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΧΑΡΗ ΠΑΤΣΗ - ΑΘΗΝΑΙ - ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ 35 - ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ 521.418